Reo-Bankowned Properties

From Sanjose to Sacramento

Call Master of Winners in Multiple Offers

510-304-9292

JASSI GILL

Broker/Owner

GOLDEN STATE REALTY

SELLING MOTELS IS OUR ONLY BUSINESS

Jas Randhawa
510.406.5056

Howard Johnson Louisiana

41 Units, Interior Corridor
I-10 Exit Location
Asking $2,850,000
Seller Financing

Bob Seth
408.807.9784

INDUS VALLEY INVESTMENTS

ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਫੈਮਿਲੀ ਲਈ

Kuldip Singh Dhariwal
Attorney At Law

Tel: (510) 744-1280
Fax: (510) 744-4192

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰੀਵਾਲ

3100 Mowry Ave. #303, Fremont, CA 94538
E-mail: kuldipdhariwal@yahoo.com

Tenth Year in Publication ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਸਾਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 10, Issue 23, 6 June, 2009 · 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 · Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਜਾਰੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਪੇ ਚਿੰਤਾ 'ਚ

ਬਿੰਦਰ ਬਸਰਾ

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪਿੰਡ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਭਵਿੱਖ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾ ਕੇ ਜਾਨ ਸੂਲੀ ਟੰਗ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾਕਰਮ ਨਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਵੱਜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਰਥਿਕ ਯਤਨ ਨਾ ਕੀਤੇ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਸਲਭੇਦੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਜ਼ਰੀਆ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਇਸ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰ ਦੇਵੇਗੀ ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਇਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ (ਫੀਸਾ) ਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਨੇ ਲੰਘੀ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਮੈਲਬੌਰਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਾਰਚ ਕੱਢਿਆ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਵਿਕਟੋਰੀਅਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਰੈਲੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੈਲਬੌਰਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਰਵਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵੀ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੈ। ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵਧ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਸਦ ਭਵਨ ਵਾਲੇ ਮਾਰਗ ਸਪਰਿੰਗ ਮਾਰਕੀਟ ਉੱਤੋਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੰਘੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਭਗ 3000 ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮੈਲਬੌਰਨ ਵਿਚ ਚੱਕਾ ਜਾਮ ਕੀਤਾ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ 'ਸਾਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਓ',

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 3 ਉਤੇ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਚਿੰਤਤ ਮਾਪੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਏਅਰ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚ ਡਿੱਗਾ, 228 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰੇ

ਸਾਓ ਪਾਓਲੋ: ਰੀਓ-ਡੀ-ਜਨੇਰੀਉ ਤੋਂ ਪੈਰਿਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਏਅਰ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦਾ ਇਕ ਯਾਤਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਕੇ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ 228 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁਢਲੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਜ਼ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦੌਰਾਨ ਜਹਾਜ਼ ਉਪਰ ਬਿਜਲੀ ਡਿਗ ਪਈ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਖ਼ਰਾਬੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਜਾ ਡਿਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਟਰੈਫ਼ਿਕ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲੋਂ ਸੰਪਰਕ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਦਸਾ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਲਬਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੰਜ ਮੀਲ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਡਿੱਗਿਆ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਪਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਸਿਗਨਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਗਲਸ ਫਰੇਰਾ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਬਲੈਕ ਬਾਕਸ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਕਸਾ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸੱਤ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੇਠਾਂ ਹੈ। ਪੈਰਿਸ ਵਿਖੇ ਇਕ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਏਅਰ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਹੈਨਰੀ ਗੌਰਗੀਅਨ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਉਡਾ ਰਹੇ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ 11,000 ਵਧ ਤੋਂ ਘੰਟੇ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ।

ਏਅਰ ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਲੋਂ ਅਪਣੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਵੀ ਤਟਵਰਤੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਬ੍ਰਿਗੇਟ ਬ੍ਰੈਂਡ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਏਅਰ ਬੱਸ ਏ 330 ਵਿਚ 216 ਯਾਤਰੀ ਅਤੇ 12 ਅਮਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਵਾਰ ਸਨ।

ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਨੇ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਉਡਾਣ ਭਰੀ। ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਦਸਿਆ ਕਿ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਤਟਵਰਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨਾਤਲ ਦੇ 300 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਇਹ ਜਹਾਜ਼ ਅਚਾਨਕ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫ਼ਰਾਂਸ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਿਕੋਲਸ ਸਰਕੋਜ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ 228 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਤੀ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਆਸਾਰ

ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੀਰੀ

24 ਮਈ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ 'ਤੇ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇਕ ਦਿਨ ਅਤੇ ਇਕ ਰਾਤ ਜੰਗਲ ਰਾਜ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ, ਰੇਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਾਹਨਾਂ ਉਪਰ ਵੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉਤੇ)

ਕਾਰ, ਘਰ, ਜੀਵਨ ਤੇ ਬਿਜਨਸ

ਵਾਜਬ ਭਾਅ 'ਤੇ ਬੀਮੇ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

Truck Insurance
Liquor Store/Gas Stations
Workers Compensation

Manjit Gill
Prisident
CA Lic#OB23990

Civil Service Employees Insurance Group CSE

Gill Financial & Insurance Services
510-415-2368
209-524-4008
www.gillfinancial.com

ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

Raja SWEETS & INDIAN CUISINE
LUNCH BUFFET - DINNER - TAKE OUT - CATERING - BANQUETS

TOLL FREE 1-866-FOR RAJA

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਜਨਮ ਦਿਨ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਕੁਆਲਟੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

Raja Indian Cuisine & Bar
Ph: 510-264-9300
1275 W Winton Ave
Hayward, CA 94545

Wholesale and Retail
Ph: 510-489-9100
Fax:510-489-9111
31853 Alvrado Blvd
Union City, CA 94587

ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਸਪੈਸ਼ਲ ਰੇਟ।

Call Makhan Bains or Ravinder Singh for your next party
Or visit us: www.rajasweets.com

Law Offices Of Manpreet S. Gahra

*ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
*ਫੈਮਿਲੀ ਲਈ
*ਬਿਜਨਸ ਲਈ

Manpreet S.Gahra
Attorney At Law

Berkeley Office
2161 Shattuck Ave. #304, Berkeley
Ph. 510-841-4582
Fax: 510-217-6847

Sacramento Office
Call For Appointments
Ph. 916-924-1617
Email:manpreet@gahralaw.com

ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਫੈਸਲਾ

ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਕੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਦਾ ਮੂਲ, ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ, ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦਾਖ਼ਲੇ ਵਿਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੰਘੀ 30 ਮਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਾਸੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਐਕਟ 1925 ਵਿਚ ਦਰਜ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕਤਾ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤਕ ਚਲੀ ਇਸ ਵਿਵਾਦਤ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸਟਿਸ ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਜਸਟਿਸ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ 154 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ. ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਦਾਖ਼ਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪਣੇ ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਬੀਬੀ ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪਣੇ ਭਰਵੱਟੇ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੇਸ ਕੱਟਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮਰਿਯਾਦਾ ਪੱਖੋਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪਤਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖ਼ਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ 154 ਸਫ਼ਿਆਂ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ, ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰਾਂ-ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗੱਲ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਉਭਰ ਕੇ ਆਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ

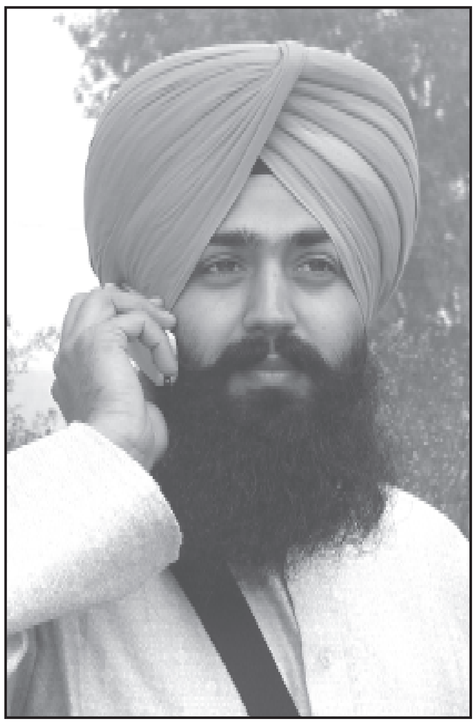

ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀ ਉਹ ਲਾਭ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਪਲਬੱਧ ਹੈ, ਕੇਸ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ, ਭਰਵੱਟੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ। ਬੈਂਚ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਕੱਟੇ ਕੇਸਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤਾਂ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਬਣਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਫ਼ੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਹਿਜਧਾਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਅਤੇ ਪਤਿਤ ਦੀ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੇਸ ਅਣਕੱਟੇ ਰਖਣ ਬਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1925 ਅਤੇ ਸੋਧੇ ਗਏ 1971 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਣਕੱਟੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ, ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਲਈ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਖ਼ਰੀ ਸਾਹ ਤਕ ਰੋਮਾਂ (ਕੇਸਾਂ) ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਕੇਸ ਕਟਵਾਉਣ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਵੋਟ ਨਹੀਂ : 2004 ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 54 ਲੱਖ ਵੋਟਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਯੋਗ ਸਨ, ਪਰ 2009 ਵਿਚ ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਘੱਟਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟਰ ਆਈ.ਡੀ. ਕਾਰਡ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕੇਸ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਸ ਕਵਾਇਦ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਚੋਣ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਫੋਟੋ ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਤਰ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਟਰਮ 30 ਅਗਸਤ 2009 ਤੱਕ ਹੈ। ਸਤੰਬਰ ਵਿਚ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਫੋਟੋ ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚੋਣਾਂ ਲੇਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਵੋਟ ਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੇਸ-ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾ ਰੱਖੀ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ੋਟੋ ਵਾਲੇ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤੀ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵੋਟਰ ਲਿਸਟਾਂ ਬਣਨ ਨਾਲ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਢੌਂਗੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਮਖ਼ਿਆਲ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 1920, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਹਿੱਸਾ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਭਜਾਏਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤੀ ਕਾਰਡ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਦਾ ਹੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੀ, ਜੇ ਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਫ਼ੋਟੋ 'ਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਹ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਡਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਕੁਲ 54 ਕੁ ਲੱਖ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਕੇ 18 ਤੋਂ 20 ਲੱਖ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ, ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟਣ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਗੂਣੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਗ਼ਲਬਾ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਉਤੇ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਵਾਗਤਯੋਗ - ਮਾਨ

ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ : "ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕੌਮ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ। ਪਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਬੰਧੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਇਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਰਹਿਤ-ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੀ ਲੋਅ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹੀ ਸੋਧ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਗਠਤ ਜਮਾਤ ਜਾਂ ਫਿਰਕੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਸਿੱਖ ਚਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ।"

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮਾਨ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ 'ਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਕੱਪ-2009 ਹਾਕੀ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਫਰੀਮਾਂਟ: 22 ਮਈ ਤੋਂ 25 ਮਈ ਤੱਕ ਹੋਏ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਕੱਪ-2009 ਹਾਕੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿਚ ਓਪਨ ਵਿਚ ਹੇਵਰਡ ਹਾਕ ਨੇ ਫਿਨਿਕਸ ਕਲੱਬ ਨੂੰ ਸਿਫਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਕ ਗੋਲ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਟੀਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ: ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਰਵੀ ਇਲੂਰੀ, ਸ਼ੰਕਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਪਰਵੇਜ਼, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਜਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਰਜਵਾਨ ਖਾਨ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ, ਹਰਜੋਤ ਧੁੱਗਾ, ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ।

ਅੰਡਰ-9 ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਲਾਈਟਨਿੰਗ ਟੀਮ ਨੇ ਸਾਊਥ ਬੇਅ ਲਾਇਨ ਨੂੰ 3 ਦੇ ਮਕਾਬਲੇ 4 ਗੋਲਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਟੀਮ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਸਨ: ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਅਮੋਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਸੱਜਣ ਸਿੰਘ, ਜਤਿਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਿਮਰਤ ਕੌਰ, ਸਿਮਰਨ ਸੰਧੂ, ਕਰੀਨਾ ਸੰਧੂ, ਮਿਹਰ ਸੰਧੂ, ਇਲੀਸ਼ਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ: 510 816-9044

ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਜਾਰੀ

'ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਰਮਾਤਾ ਹਾਂ' ਅਤੇ 'ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਬੰਦ ਕਰੋ' ਵਰਗੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬੋਰਡ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸਾਈਮਨ ਓਵਰਲੈਂਡ ਰੈਲੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਧਰਨਾਕਾਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ। ਪਰ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਲੈਣ ਨਾ ਪੁੱਜੇ। ਸਗੋਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਫਨ ਸਮਿਥ ਨੇ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸੰਪਰਕ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਮੰਤਰੀ ਪੈਨੀ ਵੌਂਅ ਜੋ ਕਿ ਮਲੇਸ਼ਿਆਈ ਮੂਲ ਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹਨ, ਪਰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਬਾਇਲੀ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਔਕੜਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਟੈਡ ਬੈਲੀਓ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੜਬੜ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨਫ਼ਰੀ ਵਧਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 90,000 ਤੋਂ ਵਧ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰਤੀ ਉਥੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀਆਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ 23 ਫੀਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ ਹਨ।

ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੀਬ 18 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਡਿਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਡਿਪਲੋਮੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਯੂਰਪੀਅਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਹੋਣਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਪੜ੍ਹਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਚੀਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਸਾਲ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਲ 414,146 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੜ੍ਹਨ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 80,472 ਭਾਰਤੀ ਸਨ। 2008 ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚੋਂ ਇਥੇ 543,898 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 97,035 ਭਾਰਤੀ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ 155 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਕਰੀਬ 3 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਆਏ। ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ 2004 ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ 86 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ, 2005 ਵਿਚ 96 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ, 2006 ਵਿਚ 109 ਬਿਲੀਅਨ ਤੇ 2008 ਵਿਚ 155 ਬਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਨਸਲਭੇਦ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਡਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਉੱਪਰ ਵਧ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਪੀ.ਆਰ.) ਸਥਾਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿਚ ਉਦਾਰਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ 1000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 225 ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਤੇ ਵਾਰਿਸ ਵਧ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਖਿੱਤੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਚ ਏਡੀ ਭਰਵੀਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਕੱਲੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਲਿਬਨਾਨ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਸਪੇਨ ਤੇ ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਵਿਚ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਖਰਾਬ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਾ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS
ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ
- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ਰੀਲੀਜਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
- ਬੋਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼
- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000
JACKSON HEIGHTS, NY 11370
ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

CALIFORNIA
T 510.796.9000
39300 CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

Real Estate and Home Loans
For buying or selling your home
Call Aman Hundal at: 209-918-6464

Selling Bank Owned/ Foreclosed homes in entire northern California-Bay Area, Tracy, Modesto, Stockton, Manteca, Lathrop, Tracy, Lodi, Ceres, Riverbank, Patterson, Turlock, Delhi, Livingston, Ripon.

ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਲੋਨ ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰੀਫਾਇਨਾਂਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਓ
ਵੱਧ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਟਰੇਸੀ, ਲੈਥਰੌਪ, ਮਾਡੈਸਟੋ, ਸੈਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਟਰਲਕ ਏਰੀਏ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ 1.20 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਖਾਸਾ ਘਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸੈਂਕੜੇ ਘਰ ਵਿਕਾਊ ਹਨ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ 700 ਡਾਲਰ ਕਿਰਾਇਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਵੱਡਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਰਹੇਗਾ। ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਅਮਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ

Century 21
M&M and Associates

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਗਏ 8 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਭ ਉਠਾਓ।

Aman Hundal
Broker Associate/ Realtor
MBA Marketing
License No. : 01839828
Century 21 M&M and Associates
605 Standiford Ave Ste D
Modesto, CA 95350
Cell: 209-918-6464, Fax: 209-552-7285
ahundal@c21mm.com

ਫਾਰਮਰਜ਼ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ

*Auto*Home*Life*Business
*Workers Comp.
Farmers offers more discounts than anybody else.
Call me today to insure that your assets are protected.

*ਆਟੋ *ਹੋਮ
*ਬਿਜਨਸ
*ਲਾਈਫ
*ਵਰਕਰਜ਼ ਕੌਂਪ.
ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਰੇਟ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Kiran Hundal
(209)345-0183
khundal@farmersagent.com
CA insurance License # 0F96503

1900 Standiford Ave.
Modesto, Ca 95350

FARMERS INSURANCE GROUP
Symbol of Superior Service
FARMERS®

ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗ੍ਰਜ਼ੀ ਵਿਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜੋ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜੂਰਸ਼ੁਦਾ ਹੈ।

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਸਤੀ
Truck Insurance at very competitive rates.
ਅਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਰੇਟ ਦਿਵਾਵਾਂਗੇ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕਵਰੇਜ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ

ਗੁਰੂ ਨਗਰੀ 'ਚ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਕਰਦੇ 40 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਨ
ਤੰਬਾਕੂ ਵਿਰੁਧ ਕਾਨੂੰਨ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਸਿਗਰਟ ਦੇ ਪੈਕਟਾਂ ਉਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਸਣੇ ਚੇਤਾਵਨੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਤੰਬਾਕੂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਉਤੇ 1 ਜੂਨ ਤੋਂ ਚਿੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੰਬਾਕੂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਉਤੇ ਬਿੱਛੂ ਅਤੇ ਫੇਫੜੇ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ 'ਚ ਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੈਕਟ ਦੇ 40 ਫੀਸਦੀ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਉਤੇ ਚਿੱਤਰ ਛਾਪਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਤਪਾਦ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਸੁਨੇਹਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਤੰਬਾਕੂ ਬ੍ਰਾਂਡ ਜਾਂ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦੇ ਹੋਣ। ਤੰਬਾਕੂ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਸਿਗਰਟ, ਬੀੜੀ ਅਤੇ ਗੁਟਕਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਪੈਕਟਾਂ ਉਤੇ ਖੋਪੜੀ ਅਤੇ ਹੱਡੀ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਛਾਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਉਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਕ ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਹੱਦ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਸਮਾਂ ਹੱਦ 31 ਮਈ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਤੰਬਾਕੂ ਉਤਪਾਦਕ ਇਸ ਵਿਰੁਧ ਲਾਮਬੰਦ ਵੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਚੇਤਾਵਨੀ 31 ਮਈ, 2009 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਗਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤੰਬਾਕੂ ਉਤਪਾਦ ਐਕਟ ਪਾਸ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੰਬਾਕੂ ਅਤੇ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਸਬੰਧੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ

ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤਹਿਤ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ. ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ 5 ਟੀਮਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਕੇ 40 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਨ ਕੱਟੇ ਗਏ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸੇਵਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਜਨਰਲ, ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮਜ਼. ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਪੰਜ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪੰਜੇ ਟੀਮਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ, ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਕੇ ਛੱਡਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ 5 ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਫਸਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਪਬਲਿਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਹੋਟਲਾਂ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ, ਸਟੇਸ਼ਨ, ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਅਤੇ ਦਫਤਰਾਂ ਆਦਿ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੇਵਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ 5 ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਕਰਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਕਰੇਗੀ। ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਥਾਨਕ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਏ.ਡੀ.ਸੀ. ਵਿਕਾਸ ਸ੍ਰੀ ਪੁਨੀਤ ਭਾਰਦਵਾਜ ਵਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਐਸ.ਡੀ.ਐਮਜ਼ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ੍ਰੀ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਤਕ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 30 ਮਈ ਦਾ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ 'ਨੋ ਸਮੋਕਿੰਗ' ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਪੰਨੂੰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤੰਬਾਕੂਨੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਇਸ ਕਦਮ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਵਚਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ

ਮੈਲਬੌਰਨ: ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਉਦੋਂ ਖੋਖਲੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਮੈਲਬੌਰਨ 'ਚ ਨਸਲਭੇਦ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ 5 ਆਸਟਰੇਲੀਆਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਨਰਸਿੰਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਪਰ ਨਰਦੀਪ ਵਲੋਂ ਸਿਗਰਟ ਨਾ ਪੀਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਫੁਰਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਨੇੜਲੇ ਥਾਣੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਰਦੀਪ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਰਦੀਪ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਚਿਸਹੌਲਮ ਟੈਕਨੀਕਲ ਸੰਸਥਾ 'ਚ ਨਰਸਿੰਗ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲਾ ਤਾਂ ਮੌਕਾ ਪਾ ਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।

ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ

***ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਨਸਬੰਦੀ ਦਾ ਹਾਮੀ ਹਾਂ-ਵਰੁਣ ਗਾਂਧੀ**

-ਸ਼ੁਰੂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਨਾ ਕਰ ਲਈਏ?

***ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਝੜਪਾਂ**

-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਗਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਐ।

***ਮੰਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋ-ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰ**

-ਭੁੱਖੇ ਨੰਗੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਲਓ। ਇਹੀ?

***25 ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ 'ਚੋਂ ਚੁੱਕੇ ਦੁਰਲਭ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣੇ**

-ਇਹ ਬੁਝਾਰਤ ਸਾਡੀ ਬੁੱਝੀ ਹੋਈ ਐ। ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹਨ। ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

***ਗਗਨਜੀਤ ਬਰਨਾਲਾ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੇ ਰਊਂ 'ਚ**

-ਤੇਰੇ ਪਿਓ ਨੇ ਬਿੱਲੀ ਨਾ ਮਾਰੀ, ਤੈਂ ਕੀ ਯਾਰਾ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨਾ?

***ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਂਕ ਹੈ-ਰੀਆ ਸੇਨ**

-ਪਰ ਬੀਬੀ ਤੇਰੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਤਾਂ ਕਦੀ ਵੇਖੇ ਨ੍ਹੀਂ। ਖਰੀਦਦੀ ਤੂੰ ਕੀ ਐ, ਖਰਬੂਜ਼ੇ ਤੇ ਹਦਵਾਣੇ!

***ਅਲਕਾਇਦਾ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ**

-ਇਸੇ ਧਮਕੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜ਼ਰਦਾਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲੋਂ ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਮਾਂਜੂ।

***ਹੁਣ ਭੱਈਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹਨਗੇ ਪੰਜਾਬੀ-ਖਬਰ**

-ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀਓ! ਭੱਈਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰੋ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਡਹੇ ਆ।

REAL ESTATE HOME LOANS

Specialize in Bay Area

PARMINDER DEOL Call:925-980-1279

RESIDENTCIAL, BUSINESS AND COMMERCIAL PROPERTIES

ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਸ਼ਤ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਰਮਿੰਦਰ ਦਿਓਲ 925-980-1279

forhomes@yahoo.com

Best Time to Buy Bankowned, Foreclosure and Short Sale Properties

ਬਿਹਤਰੀਨ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ:

209-996-1681

SBA Loan

Sacramento and Central Valley

JAG BHANGU Call: 916-759-1923

Attention Homes Buyer & Realtor

Get qualified for loan before looking for a house.

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ 8000 ਡਾਲਰ ਦੇ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ

ਮੈਂ ਜਿਸ ਲੋਨ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਘਰ ਲਈ ਲੋਨ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਸਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਲੋਨ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਮੇਰਾ 10,000 ਡਾਲਰ ਵੀ ਡੋਬ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰਾ ਲੋਨ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਝੱਟਪਟ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। -ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਬੈਂਸ

ਜੈਗ ਭੰਗੂ

408-598-9605

916-759-1923

Purchase home with 3.5% Down FHA

ਘਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਬੇ-ਏਰੀਆ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰਲ ਵੈਲੀ ਲਈ ਲੋਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

Direct Mortgage Lender Rates Are LOW Now

CA DRE Lic 01364174

DIRECT LENDERS AND MAJOR BANKS LOAN AVAILABLE

UNITED MORTGAGE & REALTY

Self Employed OK First Time Home Buyers OK

Loan Available For Bank Owned Properties

ਵਿਰਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਤਣੀ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸ੍ਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਰਕ ਖਿਲਾਫ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰਕ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਆ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਵਿਰਕ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਪੱਤਰ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਰਕ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਮਾੜੀ ਨੀਅਤ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 2007 ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ ਵਿਰਕ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸੋਮਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਜੰਗੀ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਵੀ ਉਸ ਵਲੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਵਿਰਕ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਘਾਟਾ ਪਾਇਆ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ ਸੈਕਟਰੀ ਚਿੱਤਕਲਾ ਜੁਤਸ਼ੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ 23 ਸਾਲ ਦੇ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿਚ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖੜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਕ ਨੇ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 2007 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਸਾਂਭ ਲਈ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਰਕ ਖਿਲਾਫ 8 ਸਤੰਬਰ 2007 ਨੂੰ ਕੇਸ ਕਿਵੇਂ ਦਾਇਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਦੋਂਕਿ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰੀ ਕਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੁਤਾਹੀ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਹਨ।

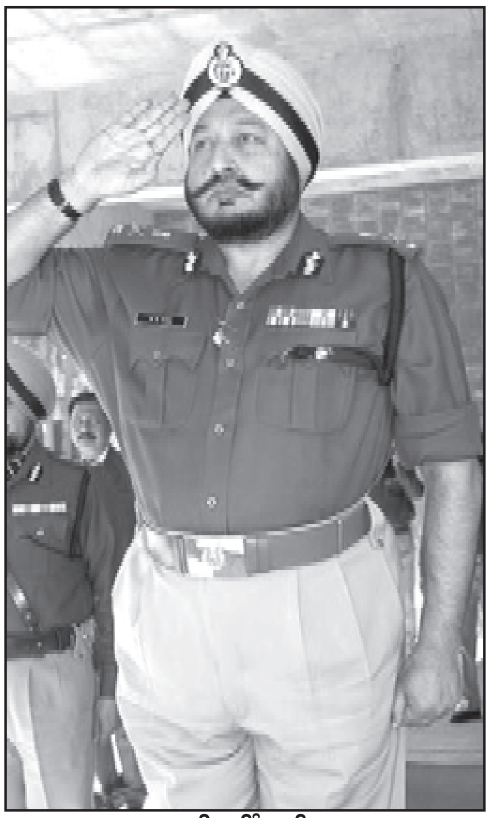

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਜੁਤਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰਕ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਵੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉੱਕਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 197 ਅਧੀਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਕੁਰੱਪਸ਼ਨ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਟ 1988 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 19 ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਵਿਰਕ ਖਿਲਾਫ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਗਈ। ਪਰ ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਸ੍ਰੀ ਸਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਸਥਾਨਾ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੜਤਾਲੀਆ ਅਫਸਰ ਸਨ, ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਐਫੀਡੇਵਿਟ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਕ ਵਲੋਂ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਿਰਫ 8.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਲੋਂ ਸਿਰਫ 65836 ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਿੱਲ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਪੰਜਾਬ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਵਲੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਫਸਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰੀ ਕਦਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਰਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ 'ਤੇ ਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਤੁਸੀਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਕ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਵੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਅਫਸਰ ਸੱਦੇ ਭੇਜਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕੋਈ ਵੀ ਪੜਤਾਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤੋਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੜਤਾਲੀਆ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਉੱਪਰ ਸੁਆਲ ਖੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ।"

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦਰਾਆਇਨੇਗਰ ਨੇ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲੇ ਸਾਫ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਰਕ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਟ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰਕ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 2009 ਵਿਚ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਵੀ ਜਨਵਰੀ 2007 ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇਕ ਪੱਤਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਵਿਚ ਆਈ ਇਸ ਅਚਾਨਕ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਲੋਂ ਵਿਰਕ ਖਿਲਾਫ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ ਜਿਹੇ ਸਾਬਕਾ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ। "ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਕ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਪਛਾਣ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਸੁੱਖੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ? ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।"

Visit us on the web:
www.punjabtimesusa.com

ਵਿਰਕ ਮੁਹਾਲੀ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼, ਸੁਣਵਾਈ 2 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਮੁਹਾਲੀ : ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸਰਬਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਏ.ਐਸ. ਸੁਖੀਜਾ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਲੰਘੀ 29 ਮਈ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਵਿਰਕ ਦਾ ਕੇਸ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ-1 ਮੁਹਾਲੀ ਮਾਣਯੋਗ ਜੇ.ਐਸ. ਕੁਲਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 2 ਜੁਲਾਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 15 ਮਈ ਨੂੰ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਵਿਰਕ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ (ਸ੍ਰੀ ਵਿਰਕ) ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਅਰਜੀ ਵਿਚ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਵਿਰਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅ ਪੇਚ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਧੂ ਆਈ.ਬੀ.ਐਫ. ਕੋਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ

ਪਟਿਆਲਾ : ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਆਈ.ਬੀ.ਐਫ. ਦੇ ਕੋਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਧੂ ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਧੂ ਨੇ ਇਥੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 8 ਤੋਂ 10 ਮਈ ਤੱਕ ਇਟਲੀ ਦੇ ਮਿਲਾਨ ਵਿਚ ਸੰਪੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕੋਚ ਅਕਾਦਮੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰੋ. ਲੀਗ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਲਦੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਈ। ਸੰਧੂ ਨੇ ਕਿਊਬਾਈ ਕੋਚ ਬੀ.ਆਈ. ਫਰਨਾਂਡੇਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੁੱਕੇਬਾਜ਼ੀ ਮਹਾਂਸੰਘ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੋਚ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

Punjab Times
Established in 2000
10th Year of Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:
Amolak Singh Jammu

Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:
Mandeep Singh

California Bureau:
Ashok Bhaura
(Bureau Chief)
925-752-8025
Tarlochan Singh Dupalpur
(408) 903-9952
Charanjit Singh Pannu
408-608-4961
Devinder Singh
(510) 750-5757
Shiara Dhindsa
661-703-6664
Director Bus. Relations:
Pritam S. Grewal
408-406-0703

Jalandhar Bureau:
Jasvir Singh Sheeri
181-325-1889
181-279-1422

Distributed in:
California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Missisipi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusettes, Washington, Kansas, Minnesota

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 75 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 350 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਤੀ ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਆਸਾਰ

ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਹੀ 170 ਵਾਹਨ ਸਾੜੇ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਹਨ ਸਾੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਝਗੜੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਕਰੀਬਨ 7000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਚੌਂਕ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਜੌਹਲ ਹਸਪਤਾਲ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਸਾਰੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇਹ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਸਰ ਗਈ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਹੋਰ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਰੂਥੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਰਾਮਾ ਮੰਡੀ ਚੌਕ ਸਥਿਤ ਜੌਹਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਦੁਆਬਾ ਚੌਕ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਕਮਲ ਹਸਪਤਾਲ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਗਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਲੈਨਟ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੀਆਂ 24 ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਲਾਂਬੂ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਲੰਧਰ ਛਾਉਣੀ ਵਿਖੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰੇਲਵੇ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ 70 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰੇਹੜੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ, ਸਧਾਰਨ ਸਕੂਟਰ ਸਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਗਿਆ। ਸਧਾਰਣ ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਤੋਂ ਸਕੂਟਰ ਵਗੈਰਾ ਖੋਹ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਭੰਨ ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪੈਸੇ ਲੁੱਟ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਰਬਲ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮਾਂ ਆਦਿ ਉੱਪਰ ਵੀ ਹਮਲੇ ਹੋਏ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 25 ਮਈ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਤਕ ਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਟੀਮਾਂ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਆਂ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੀਝ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਧੀਨ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਪਰ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭਰ ਆਏ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਸਹੀ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਡੇਰਾਵਾਦ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਾ ਅੰਦਰੋਂ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਕ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰਾਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਿਰਫ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਜਾਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਹਿੰਸਕ ਖਾਤਮੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪਸਾਰ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ, ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ, ਸੰਤ ਕਰਤਾਰੀਏ ਅਤੇ ਰਵਿਦਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਿੱਜੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵਿਆਪਕ ਜਾਲ ਵਿਛ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਉਪਰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਗਤ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵੋਟਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਤੋਰਾ-ਫੇਰਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਬਾਦਲ ਕਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਥੇ ਰਗੜਦਾ ਹੈ ਕਦੀ ਸੱਚੇ ਸੌਦੇ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਹੱਥ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੀ ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀਆਂ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਭਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ, ਸਿਰਫ ਡੇਰੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ!

ਸੱਚ ਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮਰੱਥ ਬੰਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਫਸਰ, ਜਾਇਜ਼ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ, ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਬੇਬਸ ਬੰਦਾ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਗਠਜੋੜ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਉਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਕੋਲ ਹੈ।

ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ, ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਥਾਜ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਪਏ ਵੱਡੇ ਮੋੜੇ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਜਵਾਬ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਬਣਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਚਾਕਰੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੀ ਗਰੀਬ ਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਵਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਿਆਸਤ ਵਲ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੱਤਰੀ ਵਗੈਰਾ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਉੱਪਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਕਥਿਤ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਬੁਣੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਡੇਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਡੇਰੇ ਨਾਲ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚੋਂ ਰਵਿਦਾਸੀਆ (ਚਮਾਰ) ਜਾਤੀ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਬਾਲਮੀਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਉਂਝ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਡੇਰੇ ਨੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਦਲਿਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕਠਾਰ ਵਿਚ ਇਸ ਡੇਰੇ ਵਲੋਂ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਸਪਤਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਗਰੀਬ ਗੁਰਬੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪਾਠਕ ਖੁਦ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਉਪਰ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਉਬਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਕਿਉਂ ਉਠਿਆ।

ਇਸੇ ਲਈ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਡੇਰਾ ਬੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਹੋਏ ਇਸ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਾਹਮਣੇ ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੇਂ ਜਾਤੀਵਾਦੀ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਬਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੰਘੀ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਿੰਡ ਪਰਾਗਪੁਰ ਦੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ 101 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਮੀਟਿੰਗ 2 ਜੂਨ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਾਡਲ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਨਰਮੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਰਿਵੀਊ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਕਲੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਤਾਂ 'ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠ ਕੇ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਗਰੀਬਾਂ ਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ, ਆਰਥਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ 228 ਮੌਤਾਂ

ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬ੍ਰੈਂਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਏਅਰ ਫਰਾਂਸ ਵਲੋਂ ਦੁਖੀ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਸੂਚਨਾ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੈਲਸਨ ਜੋਬਿਮ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਨਿਸ਼ਚੇ ਨਾਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਮਲਬਾ ਏਅਰ ਫਰਾਂਸ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਿਊਂਦੇ ਬਚਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਲੈਕ ਬਾਕਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਲੱਭੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਿਗਨਲ ਸਿਰਫ 30 ਦਿਨ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਰਿਕਾਰਡ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਸਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਮਿਲਟਰੀ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗਲਵਾਰ ਸਵੇਰੇ 60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਫਾਸਲੇ 'ਤੇ ਦੋ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਮਲਬਾ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਥਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਰਾਸਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਹਟਵੀਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਬਲੈਕ ਬਾਕਸ ਮਿਲਣ ਵੇਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਹਫਤੇ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੌ ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਦੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਹਾਜ਼ ਵੀ ਕੋਈ 500 ਮੀਲ ਦੀ ਸਪੀਡ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਟੱਕਰ ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਸਿਸਟਮ ਅਚਾਨਕ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਸਮੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮਧ ਰੇਖਾ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਸਾਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹੰਦੇ ਤੂਫਾਨੀ ਵਾਵਰੋਲੇ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹਾਦਸਾ ਹੋਇਆ ਉਥੇ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਹਵਾਵਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਟਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਥਾਂ ਦੱਖਣੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਚੌਗਿਰਦੇ ਅਤੇ ਉਤਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਮੇਲ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ।

ਉਂਝ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪਾਇਲਟਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਬਾਹਕੁੰਨ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ ਸਿੱਧਿਆਂ ਟਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਣਾ ਪਾਇਲਟ ਅਜਿਹਾ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵੀ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੂੰ ਤੂਫਾਨ ਨੂੰ ਵਲਾ ਕੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਜਾਚ ਆ ਹੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੁਸੀਬਤ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮਲਬਾ ਲੱਭਣ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਘਾਤਕ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਣਡੁੱਬੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਲਬੇ ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਬਾਕਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਰਾਂਸ ਦੇ 3 ਫੌਜੀ ਪੈਟਰੋਲ ਜਹਾਜ਼ ਮਲਬੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਗੇੜੇ ਕੱਢ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਮਲਬੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)
ਸ੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)
ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ
ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਸ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ)

ਜਾਤੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਲਬੰਦੀ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਲੇਸ਼

ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਆਨਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁੱਕਰੀਆਂ

ਜਲੰਧਰ ਛਾਉਣੀ : ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਤੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਲਬੰਦੀ ਦੇ ਆਸਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਜਲੰਧਰ ਲਾਗੇ ਪਿੰਡ ਪਰਾਗਪੁਰ ਵਿਚ ਲੰਘੀ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਸਮੇਤ 2000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ।

ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਏ ਜਾਣ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੰਗਾਂ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਰਕਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਸਾ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਤੇ ਲੂਣ ਛਿੜਕ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੇ ਇਕ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਕਰਕੇ ਦਰਜ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੜੇ ਗਏ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਤੋਂ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਤਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੌਹਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ 101 ਮੈਂਬਰੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਗਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਗੂਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਡਾ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸੁਖਾਵਾਂ ਪੱਖ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਦੇ ਲੈਟਰਹੈੱਡ ਉੱਪਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਫੈਕਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਵਿਆਨਾ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

"ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀਨਾਮਾ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਫੈਕਸ ਪੱਤਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਇਹ ਹਮਲਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।" ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ ਸੀ।

ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਥਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਪਿੱਛੇ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਕੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਾਡੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਆਗੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, "ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਭਗਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਵਿਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਵਿਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹੈ। ਪੱਤਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਰਵਿਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ 'ਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਭਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਵਿਆਨਾ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਰਸਿਜ਼ ਦਲਿਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਲੋਂ ਕਾਫੀ ਉਕਸਾਊ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਵਾਰ ਧੀਰਜ ਤੋਂ ਕੰਮ ਨਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਾਤੀ ਕਲੇਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਵੀਆਨਾ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਛੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ

ਵੀਆਨਾ : ਆਸਟ੍ਰੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ, ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣ ਦਾਸ ਸਮੇਤ 17 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਆਸਟ੍ਰੀਅਨ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੀਆਨਾ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਤਰਜਮਾਨ ਮਾਈਕਲ ਟੈਕਿਕਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਛੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕਈ-ਕਈ ਨਾਂ ਦੱਸੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਰ ਲੱਗੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉੱਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੁਲੀਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (24), ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (33), ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (28), ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ (34), ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (28) ਅਤੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ (45) ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਰਨਜੀਤ ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2001 ਤੇ 2008 ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਆਏ। ਚਰਨਜੀਤ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਹਨ। ਟੈਕਿਕਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਖਵਿੰਦਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਹ 2001 ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਆਇਆ। ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਜਸਪਾਲ 2008 ਵਿਚ ਵੀਆਨਾ ਪੁੱਜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪਨਾਹ ਮੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਪਿਛੋਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ

ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭੰਵਰ*

ਅਜ ਤੋਂ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ 84 ਵਿਚ ਟੈਂਕਾਂ, ਤੋਪਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਉਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਮਲਾ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੋਂ 1762 'ਚ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਅਸਥਾਨ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਾੜਵੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੀ ਗਈ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਲੂੰਧਰੇ ਗਏ ਉਥੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤਾਰਨੀ ਪਈ।

ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅਮਨ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੁੰਜ ਅਤੇ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਿਰਜਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਚੁਣਿਆ, ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਥੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਕੇ, ਰੇਲ, ਸੜਕ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਹਨ ਬੈਲ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਉਤੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਕੇ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕੱਟ ਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਸ ਉਤੇ ਸੈਂਸਰ ਲਗਾ ਕੇ ਇਹ ਵਹਿਸ਼ਿਆਨਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

ਗੱਲ ਇਸ ਹਮਲੇ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ੁਲਮ ਤਸ਼ੱਦਦ, ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਦੌਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਘਬਰਾ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਵਹਿਸ਼ਿਆਨਾ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਬੜਾ ਹੀ ਗਲਤ, ਝੂਠਾ, ਇਕਪਾਸੜ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਕੀਤਾ। ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਮੁਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ 'ਅਤਿਵਾਦੀ' ਤੇ 'ਵੱਖਵਾਦੀ' ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੀਡਰ ਨੇ 'ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ' ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੁਖ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਮੁਖ ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੱਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਜੀਵਨੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਇਹ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਜਮਹੂਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਰੋਲ ਬਹੁਤ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੈਸ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜੇ ਮਰੋੜੇ ਬਿਨਾ ਸਹੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਗਰੀਬ, ਨਿਤਾਣੇ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਜ਼ੁਲਮ ਤਸ਼ੱਦਦ, ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਗਲਾ ਘੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰ ਲਗੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਵੈਸੇ ਵੀ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਖਬਰਾਂ ਭੇਜਣ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕੀਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਜ ਜਿਹੜੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਚੈਨਲ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਖਬਰਾਂ ਲਈ ਕੇਵਲ ਆਕਾਸ਼ਬਾਣੀ (ਰੇਡੀਓ) ਅਤੇ ਦੂਰਦਰਸਨ (ਟੀ.ਵੀ.ਚੈਨਲ) ਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਲੋਕ ਸਹੀ ਖਬਰ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਲਈ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਲੰਦਨ (ਰੇਡੀਓ) ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣਦੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਗਲਤ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ:

ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਬੁਲਿਟਨਾਂ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਵਾਲੇ ਖੂਹ ਵਿਚ 'ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ' ਨੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਕਰੰਸੀ ਦੇ ਲੱਖਾਂ ਹੀ ਰੁਪਏ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰਖੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਸਵੀਰ (ਵੀਡੀਓ) ਜਦੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚੋਂ ਪਾਣੀ ਨੁਚੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਨੁਚੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ, ਉਹ ਵੀ ਸੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਚਰਸ ਸਮੇਤ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਪਕੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਪਕੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ (ਮੁਸਲਮਾਨ) ਵੀ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਲਈ ਅਕਸਰ ਇਧਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ (ਅਜਕਲ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ)। ਲਾਸ਼ ਦੀ ਸੁੰਨਤ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੀਡੀਏ ਨੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ।

ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਪਿਛੋਂ ਫੌਜ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚੋਂ ਮਾਰੇ ਗਏ 'ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ' ਪਾਸੋਂ ਇੱਕਤਰ ਕੀਤੇ ਹਥਿਆਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਦਿਖਾਏ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਿਛੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਫੌਜ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 1971 ਵਿਚ ਜੋ ਹਥਿਆਰ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਥੇ ਲਿਆਕੇ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਾਰਤਪੂਰਨ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਖ਼ਬਰ ਰੇਡੀਓ ਜਾਂ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਤੇ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਤਹਿਖਾਨੇ' ਵਿਚ 'ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ' ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨੰਗੀਆਂ ਰਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਅਤਿਵਾਦੀ ਅਕਸਰ 'ਬਲਾਤਕਾਰ' ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਬਾਨੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਤਨਾ ਤੇਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤਕ ਵੀ ਜਾ ਪੁਜਾ। ਇਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਖ਼ਬਰ ਨਾਗਪੁਰ (ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ) ਤੋਂ ਛਪਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ। ਹੋਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਹੋਏਗੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਦਾ ਖੰਡਣ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਜ਼ਬਾਤਾਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਠੇਸ ਲੱਗੀ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕ ਇਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਲ ਕੂਚ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਫੌਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਥਾਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੱਬਾ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕਿਸੇ ਸਮਾਚਾਰ ਬੁਲਿਟਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਸਖਸ਼ੀਅਤਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ, ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ ਵਰਗੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਖਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਉਚ ਅਹੁਦੇ ਤਿਆਗ ਦਿਤੇ, ਪਰ ਇਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੌਜ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤਸ਼ੱਦਦ ਬਾਰੇ ਕਦੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੌਨਸੂਨ ਸੈਸ਼ਨ ਸਮੇਂ ਜੋ 'ਵ੍ਹਾਈਟ ਪੇਪਰ' ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਕਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ 'ਝੂਠ ਦਾ ਪੁਲੰਦਾ' ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਸੀ।

ਕਾਸ਼! ਉਨ੍ਹਾ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਵਰਗੇ ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰੈਸ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਜ ਵਰਗੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਮਾਚਾਰ ਚੈਨਲ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡੇ ਬਾਰੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਅਤੇ ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਲੀਡਰ ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਪਸੰਦ ਲੋਕ ਘਟੋ ਘੱਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਇਕ 'ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ' ਤਾਂ ਮਾਰ ਦਿੰਦੇ।

*194-ਸੀ, ਭਾਈ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ।
ਮੋਬਾਈਲ:98762-95829

ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਪੂਰੇ ਨਾ ਹੋਏ

–ਏ.ਐਸ. ਪਰਾਸ਼ਰ

ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਤਸੱਲੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਈ ਨੇਤਾ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ 13 'ਚੋਂ 8 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਜਿੱਤਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ., ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਮੁਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਹੈਟ੍ਰਿਕ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਯੂਥ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰ ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ ਤੇ ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਪੀ.

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਥਾਨ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੰਤਰੀ ਸਨ– ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ, ਡਾ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ, ਪਰ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਇਸ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਦੇ ਉਲਟ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਤੇ ਡਾ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੁਬਾਰਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਰਜੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੋਟ ਕਰਕੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਕਾਫੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈਕਮਾਨ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਮੁੱਲ ਲੈਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਰਵਨੀਤ ਬਿੱਟੂ

ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਆਬਜ਼ਰਵਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ 'ਤੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਢੁੱਕਦਾ ਹੈ–

ਦਰਿਜਾ ਬੇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ,

ਅਗਰਚੇ ਬੋਲਤਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚ ਕਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਅਜੇ ਵੀ ਦਰਬਾਰੀ ਕਲਚਰ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਨਾ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਾ. ਗਿੱਲ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੋਈਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।

ਸੰਤੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ

ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰ ਡਾ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਇਕ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਤਾਇਨਾਤ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਹੇ।

ਇਕ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲ ਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰੇ ਅਕਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਇਕ ਵਿਵਾਦ-ਰਹਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵੀ ਮਾਲਕ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ।

ਵਿਜੈਇੰਦਰ ਸਿੰਗਲਾ

ਇਸੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਬਤੌਰ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਯੂਥ ਤੇ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਤੇ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ ਮੁਤਾਬਕ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਣੇ ਮੁਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ.) ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੰਘੀ 27 ਮਈ ਦੀ

ਰਾਤ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਕਰ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ) ਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੀ ਨਵੇਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਲਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਰਮੇਸ਼ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਚਰਚਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਕਰ ਅਤੇ ਆਬਕਾਰੀ) ਸ਼ਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਾਂ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੋਨਾਂ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ

–ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ, ਦੋਨੋ ਪੰਜਾਬਾਂ ਨੂੰ ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। 24 ਮਈ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ 'ਤੇ ਵਿਆਨਾ (ਆਸਟ੍ਰੀਆ) ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਰਵੀਦਾਸ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫਗਵਾੜਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਹਿੰਸਕ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆਈ ਭੀੜ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਕਈ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹਿੰਸਕ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਵੀ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ, ਫਗਵਾੜਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਮਲੋਟ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਉਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਫੌਜ ਸੱਦਣੀ ਪਈ। ਗੁਆਂਢੀ ਸੂਬੇ ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਵੀ ਯਮੁਨਾਨਗਰ-ਜਗਾਧਰੀ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ, ਲਾਡਵਾ, ਸ਼ਾਹਬਾਦ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਜਸੂਰ ਤੇ ਨੂਰਪੁਰ ਵਿਚ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਹੋਏ।

ਜਲੰਧਰ ਛਾਉਣੀ 'ਚ ਇਕ ਪੈਸੰਜਰ ਟ੍ਰੇਨ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਫਗਵਾੜਾ 'ਚ ਇਕ ਟ੍ਰੇਨ ਦੇ ਇੰਜਣ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਜੰਮੂ-ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਦਿੱਲੀ ਰੂਟ 'ਤੇ ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੋ 26 ਮਈ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਚਾਲੂ ਹੋਈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ ਇਕ ਆਤਮਘਾਤੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਮਾਕੇ ਅਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫਾਇਰਿੰਗ 'ਚ 45 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 250 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਵਲ ਲਾਈਨਜ਼ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਪੁਲਸ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਦੇ ਦਫਤਰ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਮਲਿਕ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਮਲਾਵਰ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਵਾਲੀ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਨਾਲ ਵਿਸਫੋਟਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਟਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬੈਰੀਅਰ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਲੋਂ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਉਥੇ ਹੀ ਕਾਰ 'ਚ ਧਮਾਕਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਈ।

ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਵਿਆਨਾ 'ਚ ਹੋਈ ਹੱਤਿਆ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜੇ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਮੁਖੀ ਬੈਤੁੱਲਾ ਮਹਿਸੂਦ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਸਵਾਤ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜਾਂ ਵਲੋਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਰੁਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਬੈਤੁੱਲਾ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੁਰੰਤ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਮਾਕੇ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੈਤੁੱਲਾ ਮਹਿਸੂਦ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਟੀਮ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਨੇੜੇ ਮਨਾਵਾਂ 'ਚ ਸਥਿਤ ਪੁਲਸ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ 'ਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਤਾਂ ਅੱਤਵਾਦ ਨਾਲ ਹਿੱਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕਈ ਥਾਈਂ ਕਰਫਿਊ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਹੋ ਗਈ ਸੀ । ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਣ ਤਕ ਇਥੇ ਮੁੜ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੀ ਹਾਲੇ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫੌਜ ਸਮੇਤ ਨੀਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤੇ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ (ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ): ਗੁਰਦਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਗੁਰਦਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਣ ਰਹੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਇਮਾਰਤ ਬਾਰੇ ਇਕ ਮੂਵੀ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸਮੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਆਮਦਨ, ਖਰਚੇ, ਬਣ ਰਹੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੋਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਹੈ, ਬੈਂਕ ਲੋਨ, ਅਡਿਟ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸਬ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ ਇਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਖੁੱਲ ਕੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੁਆਲਾਂ ਦੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤੇ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਖੁੱਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਸੁਆਲ-ਜੁਆਬ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਗਤ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ।

When business is great but you still need cash,
YOU CAN BANK ON ME.

I help small and medium sized companies with the cash flow they need to grow and prosper!
I can turn your invoices into cash-instantly!

For Excellent service and reasonable rates contact:
Dr. Amul Purohit
Global Capital of Northern California Inc.
Ph:530-750-2585, Cell:530-400-1106
Fax: 530-750-2585
e-mail: apurohit@liquidcapitalcorp.com
www.liquidcapitalcorp.com/apurohit

ਅਸੀਂ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਕੈਸ਼ ਫਲੋਅ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੀਆਂ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰੋ

Liquid Capital
FINANCING SUCCESS

ਬਿਜਨਸ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਹੈ, ਕੈਸ਼ ਲੱਗਾ ਥੱਲੇ ਹੈ,
ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ !

B & Sons Travel
➢All Airlines ➢International and Domestic
➢Wholesale Fares Around the World
We Will Beat or Match any Fare !

Office Hours
Mon-Fri:
9am -6pm
Saturday
9am-5pm

CST. REG. # 2092042-40
President : Avtar Singh
Tel:707-703-1451, Cell:707-688-6094
Fax : (707) 427-6573, Email:bsonstravel@yahoo.com
1652 West Texas St. Suite 205, Fairfield, CA 94533
We Also Have Special Vacation Packages
Contact any time from anywhere

ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ 'ਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦਾ ਪੱਤਾ ਸਾਫ

-ਡਾ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਹਰਵਿੰਦਰ

ਆਖਰ ਉਹੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਯਕੀਨ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਿੰਡ ਪੁਗਾਉਂਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਇਥੇ ਅਜਿਹੀ ਠਿੱਬੀ ਲਾਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਨੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ, ਜਦਕਿ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਬਣੇ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੰਟੀ ਇਸੇ ਗਿੱਦੜਸਿੰਗੀ ਨੂੰ ਸੁੰਘਾਉਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ।

ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਚੋਣ 'ਚ ਮਿਲੀ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫਤਹਿ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ. ਸਰਨਾ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਵੀ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਧਾਈ ਕਰੀ ਬੈਠਾ ਸਰਨਾ ਦਲ ਇਸ ਖੁਸ਼ਫਹਿਮੀ 'ਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਅਸਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਵੀ ਪਏਗਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦਾ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਹਸ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਲ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਕੱਟੀ ਹੋਈ ਪਤੰਗ ਵਾਂਗ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਜਾ ਡਿੱਗਣਗੇ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿੱਤ ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਸਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ੰਟੀ ਵਲੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਤਾਰ ਕੇ ਨਿਭਾਉਣ ਕਾਰਨ ਸਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਐਤਕੀਂ ਬਹੁਤੀ ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਰਹਿੰਦੀ-ਖੂਹੰਦੀ ਕਸਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਚੰਡੋਕ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਬਰਾਸਤਾ ਦਿੱਲੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ

ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪੁਸ਼ਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਨਿੱਤਰ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਲਈ ਬੋਲੀ ਐਤਕੀਂ 12 ਲੱਖ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੋ ਨਿੱਬੜੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੇਤਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਜਥੇਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸਨ ਜਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਜਿਵੇਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਖਤਮ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਸ ਆਸ ਨੂੰ ਵੀ ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਥਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ.ਕੇ. ਦਾ ਦਲ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੂਬਾਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਗੋਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵੀ ਕੱਚ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵਾਂਗ ਚਕਨਾ-ਚੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖੇ ਸਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਬਣ ਜਾਣ ਨਾਲ ਰਾਜਧਾਨੀ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਰਗਾ ਕੌੜਾ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚੜ੍ਹਤ, ਵੇਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੋ ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਘੁਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਸੋਨੀਆ ਦੇ ਦਰਬਾਰ 10 ਜਨਪਥ ਦੀਆਂ ਬੂਹੇ ਬਾਰੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰ ਤਕ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਨੇਤਾ ਰਹੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਾਡਲੇ ਸ਼ਗਿਰਦ ਰਘੁਬੀਰ ਜੌੜਾ ਵਲੋਂ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਸਿਆਸੀ 'ਚੂੰਢੀ' ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਾਇਆ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੀ ਬਦਨਸੀਬੀ ਹੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਜੇ ਉਦੋਂ ਜੌੜਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਂਹ ਨਾ ਫੜਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਨਰਲ ਚੋਣਾ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਦੌਰ

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ

ਸੀ, ਜਦੋਂ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸਰਨਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂ ਧੜਿਆਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ 'ਤੇ ਜਿੰਦਰੇ ਜੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪੱਤ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚ ਰੌਲੀ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ।

ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਸੰਕਟ-ਮੋਚਨ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰੇ ਰਘੁਬੀਰ ਜੌੜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ 'ਬ੍ਰਹਮ-ਅਸਤਰ' ਨਾਲ ਕਈ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਲਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਗੜ ਗਈ ਯਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਸੂਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ ਤੇ ਖੁਦ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕਬੂਲਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਪਸੀ ਨੇੜਤਾ ਨੂੰ ਰਘੁਬੀਰ ਜੌੜੇ ਨੇ ਠਿੱਬੀ ਲਾ ਕੇ ਸਰਨਾ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਿਵਾਈ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਸ੍ਰੀ ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਸੇਨ ਨੇ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਸ ਆਰ ਪਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਡਬਲ ਬੈਂਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪੁਆਉਣ ਤਹਿਤ ਰਘੁਬੀਰ ਜੌੜਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਸ ਬ੍ਰਹਮ-ਅਸਤਰ ਤਹਿਤ 'ਚੂੰਢੀ' ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਸੀ, ਪਰ ਨੁਕਸਾਨ ਆਟੇ 'ਚ ਘੁਣ ਪਿਸਣ ਵਾਂਗ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇੰਝ 4 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ ਕਾਰਨ ਵੱਢੀ ਗਈ ਇਸ 'ਚੂੰਢੀ' ਦਾ ਅਸਰ ਅਜੇ ਤਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜੜ੍ਹੀਂ ਤੇਲ ਦੇਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ 'ਚ ਰੋਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੇਖੋ ਇਸ 'ਚੂੰਢੀ' ਦਾ ਅਸਰ ਅਜੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਚੋਣਾ ਤਕ ਬਰਕਰਾਰ ਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ 'ਚੂੰਢੀ' ਦੇ ਦਰਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਹੈ।

ਲਮ੍ਹੋਂ ਨੇ ਖ਼ਤਾ ਕੀ, ਸਦੀਓਂ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਪਾਈ।

ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਨੇ 'ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ' ਦੀ 25ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ। ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਵੰਡੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿਚ ਹਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸਰਪ੍ਰਸਤ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਲਾਸੌਰ, ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਬਹਿਲਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੁਪਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਅਸਫਲ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ 1984 ਨੂੰ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੱਤਰ ਆਰ.ਕੇ. ਧਵਨ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੱਦ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੜੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਬੰਦੇ ਫੌਜ ਦੇਖ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਭੱਜ ਜਾਵੇਗਾ। ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਿਰੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੰਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੋਢੀ ਦੇ ਕਤਲ ਬਦਲੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛਿੰਦੇ ਨੂੰ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ

ਇਹ ਵੇਰਵਾ 'ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ' ਪੁਸਤਕ ਪੰਨਾ 135-136 'ਤੇ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਘਿਨੌਣਾ ਕਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਘਿਨੌਣੇ ਪਾਪ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 25 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਜੂਨ 84 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਵਿਚੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾਏ, ਫੌਜ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਮੇਸ਼ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਬਣਾਇਆ, ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਖਲੋਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ 1919 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੰਟਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਗੋਲੀਕਾਂਡ ਵਿਚ 700 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ?

MRP TRAVEL
Lowest International and Domestic Fares
FLY ANY AIRLINE OF YOUR CHOICE
Providing the lowest Airfare, Cruise and Travel Packages to Asia, Africa, Europe, the Middle East and North America
408-929-8005
E-mail:jkulwant@sbcglobal.net
2123 Port Way, San Jose, CA 95133
CST: 2097308-40

Asiana Airlines THAI KOREAN AIR malaysia SINGAPORE AIRLINES Emirates
We Also Offer Notary Service

NCP College of Nursing
Educate | Grow | Succeed

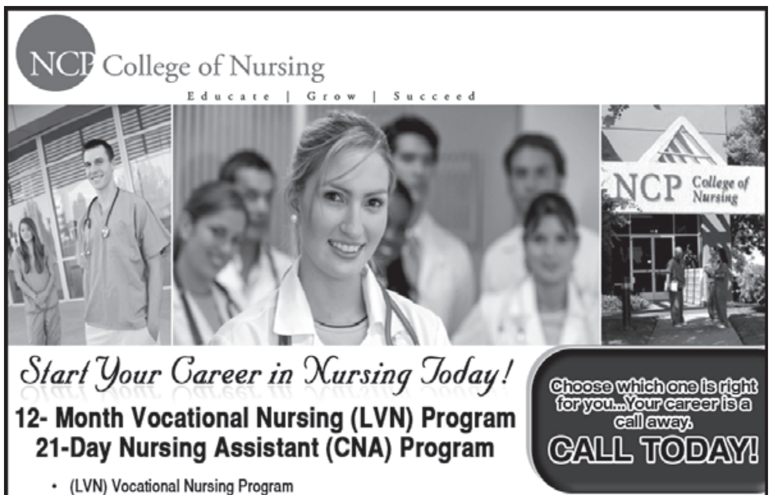

Start Your Career in Nursing Today!
12- Month Vocational Nursing (LVN) Program
21-Day Nursing Assistant (CNA) Program
Choose which one is right for you...Your career is a call away.
CALL TODAY!
- (LVN) Vocational Nursing Program (Full-time & Part-time classes)
- Required General Science Courses for the LVN Program
- CNA Nursing Assistant Training*
- CNA Acute Care Training*
- NCLEX-PN Test Preparation Workshop
- IV Therapy & Blood Withdrawal Certification Course *
- CPR *

*Offered by Nursing Care Providers, Inc.
For SSF Campus: 257 Longford Drive, Rm#5 South San Francisco, CA 94080 1-800-339-5145
Hayward Campus 21615 Hesperian Blvd. Suite A, Hayward, CA 94541 1-800-611-4054
100% Pass Rate SSF Campus 5 Consecutive Quarters January 2008 – March 2009
Job Placement
Affordable Payment Plans as Low as $10/month On approved credit
www.ncpcollegeofnursing.com
NCP College of Nursing Vocational Nursing Program is accredited and approved by the California Board of Vocational Nursing and Psychiatric Tehnician. The Nursing Assistant Training Program is approved by the Department of Public Health. NCP College of Nursing is approved under Title 38, United States Code, to train veterans and their eligible dependents. NCP College of Nursing is also approved by the State of California as an Eligible Traing Provider through the Workforce Investment Act.

FARMERS INSURANCE GROUP Symbol of Superior Service
FARMERS®
ਆਟੋ, ਘਰ, ਬਿਜਨਸ, ਲਾਈਫ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ, ਸਹੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਵਰੇਜ ਲਓ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ
*Auto *Home *Life *Umbrella
*Business Work Comp.
Duabba Insurance Agency
2450 Peralta Blvd Suite 120, Fremont CA 94536
Phone: 510-797-7989 Fax: 510-794-7398
visit us@ farmers.com

Gurcharan Singh Mann
Insurance Agent
License # 0C 70672
ਪਾਲਿਸੀ (ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ, ਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ) ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ।

ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਹੁਣ ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁਹਾਲੀ ਲਾਗੇ ਬਣਨੀ ਸੀ, ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੀ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਜੋ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸ. ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਥੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇਥੋਂ ਸ਼ਿਫਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ. ਰਮੇਸ਼ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਾਸਤੇ ਸੈਕਟਰ 92 ਵਿਚ ਕਰੀਬ 231 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਲਾਟ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡਿਫੈਂਸ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਕੱਤਰ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧੂ ਨੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਐਨਟੋਨੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

ਡਿਫੈਂਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇਂਦਰ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪਿੰਡ ਅੰਨਦਾਨਾ 'ਚ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋਈਆਂ

ਅੰਨਦਾਨਾ : ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਦੱਬੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਵਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲੈਣ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਅਣਹੋਣੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੈਰਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਘਰ ਸੱਥਰ ਵਿਛਿਆ ਰਹਿਣਾ ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਤੋਂ ਐਨ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 15 ਮਈ ਨੂੰ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖਦਿਆਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਅਜੇ ਸਿਵਾ ਵੀ ਠੰਢਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਕਰਜਾਈ ਕਿਸਾਨ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈ ਪੀ ਕੇ ਆਪਣਾ ਅੰਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਸ ਪਿੰਡ 'ਚ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਗਿਆਨੀ ਰਾਮ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਫਸੋਸਨਾਕ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੋਇਆ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚੋਂ ਬਾਕੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤਾਂ ਐਕੁਆਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ, ਪਰ ਉਸ ਕੋਲ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਡੇਢ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ।

ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫਸਲ ਘੱਗਰ ਦਰਿਆ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਣਕ ਬੀਜੀ ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਹੀ ਹੋ ਗਈ। ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਹਿਣਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮਘਾਤ ਕਰਨਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ।

ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬੜੀ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੀ ਰਹੀ। 5 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਮ ਨਿਵਾਸ ਨਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਫਾਹਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਇਸ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸੋਗ 'ਚੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਨਿਕਲੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿ 13 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਕਿਸਾਨ ਧਰਮਵੀਰ ਪੁੱਤਰ ਹਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਲਿਆ। 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਰਾਮ ਪਾਲ ਪੁੱਤਰ ਅਰਜਨ ਨੇ ਫਾਹਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਿਆਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਥ 'ਚ ਬੈਠੇ ਇਕ ਮੋਹਤਵਰ ਬਸਾਊ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਘੱਗਰ ਦੀ ਮਾਰ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ।

ਇਸ ਮੋਹਤਬਰ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਰਾਸਦੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਹੋ ਕੇ ਦਿਹਾੜੀ ਦੱਪਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਗੈਰ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ (ਆੜ੍ਹਤੀਏ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, 100-100 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਤਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਸਿਰਫ ਖੋਜਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਸੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਟੋਹਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਿੰਡ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖ - ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਸੂਝਬੂਝ ਸਦਕਾ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹਸਤੀ ਉਭਾਰਨ 'ਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਉਹ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ '24 ਕੈਰਟ ਖਰਾ ਸੋਨਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਜਿਹੇ 'ਭਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ' ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ 'ਤੇ 'ਲਾਫਟਰ ਸ਼ੋਅਜ਼' ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਵਿਗਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰੋਲ ਮਾਡਲ ਹਨ। ਇਕ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ 'ਚ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੁਕਰਮ ਉਹਦੀ ਮਾਂ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਦਾ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ 'ਸੋਧਦੇ' ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਕੇ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਆਏ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਨੀਆ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਕਰੜੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਹੱਕ 'ਚ ਵਰਤਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਮਗਰੋਂ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਜਾਂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵੀਆਨਾ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸੰਤ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਹੋਏ ਆਹਮਣੋ-ਸਾਹਮਣੇ

ਹਰੀਕੇ ਵੈੱਟ ਲੈਂਡ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਮਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਹਰੀਕੇ ਪਤਣ ਲੈਂਡ ਵਰਕਸ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚੋਂ 1053 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਜੀਬ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਹਮਣੇ-ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਏ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਰੀਕੇ ਵੈੱਟ ਲੈਂਡ ਇਟਲੀ ਵਿਖੇ 1971 ਵਿਚ ਹੋਈ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸੰਮੇਲਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੈਟਲੈਂਡ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕਿਵੇਂ ਵੇਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿਚ ਇਕ ਡੀ.ਓ. ਪੱਤਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਦਾਅਵਾ ਤੁਰੰਤ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ।

ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਫੌਰੀ ਉਤਰ ਨਾ ਦੇਣ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਹ ਮਸਲਾ ਮੁੜ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਰੀਕੇ ਵੈਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਸਬੰਧੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਕੈਬਨਿਟ ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਵੈਟਲੈਂਡ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੀ ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ, ਜੋ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਵਲੋਂ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਇਕ ਗੈਰ ਮਾਲਕ ਵਿਕਾਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਠੀਕ ਹੈ? ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹਨ।

ਸਿੰਚਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਉਕਤ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚਲਾ ਡਰ ਅਤੇ ਭੈਅ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਜਵਾਬ ਬਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੈਬਨਿਟ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੈਟਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੈਟਲੈਂਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਲਦੇਵ ਮਾਨ ਹੁਣ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਤਰਲੇ ਕਰਨ ਲੱਗਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਚੋਂ ਛੇਕੇ ਗਏ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਖਰੀਆਂ-ਖਰੀਆਂ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਇਸ ਤਾਕ 'ਚ ਹਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਿਲਣ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2007 'ਚ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢਣ ਮੌਕੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੈਕਟਰ 38 ਦੇ ਇਕ ਘਰ 'ਚ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਵਾਅਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ।

ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਲੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਦੋ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ।

ਅਕਾਲੀ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਕਰ ਦੇਣ। ਬਾਕੀ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ। ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਤੇ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੌਂਗੋਵਾਲ) ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਬੂਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਫਿਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਿਹਤਰ ਇਹੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁੜ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹੁਣ ਇਹੀ ਵਾਅਦੇ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮਾਨ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਤੋਂ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮੰਗਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਉਹ ਤਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ ਲਈ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਉਂਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਨੀ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹੀ, "ਮੈਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਲੀਆ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦਿੜ੍ਹਬਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਦੀ ਲੀਡ ਰਹੀ ਹੈ।"

ਡੇਰਾ ਭਰਥਰੀ ਭੀਖੋਵਾਲ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਹੁਣ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਕੋਲ ਪੁੱਜਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ : ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ ਸਭਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਡੇਰਾ ਭਰਥਰੀ ਭੀਖੋਵਾਲ ਦੇ ਸਾਧ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਤਿਕਾਰ ਸਭਾ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਨਵੀਨਰ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੰਥਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵਫਦ ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਡੇਰਾ ਭਰਥਰੀ ਭੀਖੋਵਾਲ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਵਿਚ 17 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਹੋਇਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਆਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਲਈ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਇਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਸ ਅਨਮਤੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉੱਤੇ ਭਰਥਰੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ, ਮਾਤਾ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ, ਬਾਲਕ ਨਾਥ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਲਾਲ ਝੰਡਾ ਤੇ ਖੜਾਵਾਂ ਆਦਿ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਵਰ ਦੇਣ ਦਾ ਪਾਖੰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨਮੱਤ ਕਰਕੇ ਮੰਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਧੂਣੇ ਦੀ ਸੁਆਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਧਾਂ, ਯੋਗੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਤੋੜ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਪੰਥ ਦਿਖਾਇਆ, ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਡੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਮਨਮਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਨਿਰਾਦਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰ ਕੋਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮਹੰਤ ਚਰਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ 17 ਮਈ 2009 ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉੱਤੇ ਤਲਬ ਕਰਕੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ 13 ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਾਮਜ਼ਦ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਹਿਮ 13 ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗਠਜੋੜ ਅਤੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਈ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਧਾਇਕ ਵੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਲੋਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਅਨੁਮਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਅਜੀਤ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਫਰ, ਬ੍ਰਹਮ ਮਹਿੰਦਰਾ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਖੀਰਨੀਆ, ਕੇ.ਡੀ. ਭੰਡਾਰੀ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਅਤੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

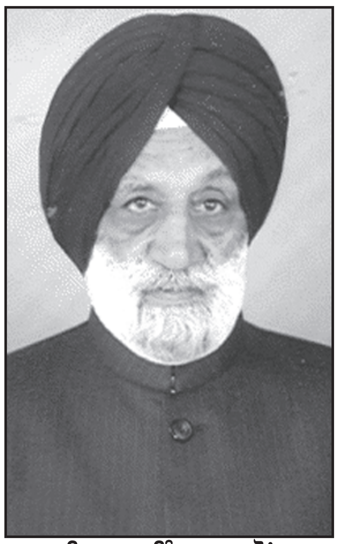

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਕੈਪਟਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ ਪਬਲਿਕ ਅੰਡਰਟੇਕਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ 13 ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਾਸ, ਦਿਨੇਸ਼ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਬੱਬੇਹਾਲੀ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੈਣੀ, ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਹਰਮੋਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਝੂੰਦਾਂ, ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਅਤੇ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਰ. ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਬਲਿਕ ਅਕਾਊਂਟਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ, ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ, ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਘੁੜਿਆਣਾ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਅਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਜਿਆਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਡਾ. ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਛੜੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਂਤ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨਸ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਭਗਤ ਚੂਨੀ ਲਾਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ, ਬੀਬੀ ਹਰਚੰਦ ਕੌਰ, ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਗਰਾਈਂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੀਆਂ ਵਿੰਡ, ਚੌਧਰੀ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ, ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਕਸ਼ਯਪ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਧਰਮਸੋਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਪਾਲ ਗੋਸਾਈਂ ਹਾਊਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ, ਹਰੀਸ਼ ਬੇਦੀ, ਜੀਤਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਰ. ਅਤੇ ਬੀਬੀ ਰਾਣਾ ਰਾਜਬੰਸ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਕੈਪਟਨ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਠ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਨਰੇਸ਼ ਕਟਾਰੀਆ, ਬੀਬੀ ਰਜ਼ੀਆ ਸੁਲਤਾਨਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਸੁਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਜਿਆਨੀ, ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਵਿਰਸਾ ਸਿੰਘ ਵਲਟੋਹਾ ਸਰਕਾਰੀ ਆਸ਼ਵਾਸਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਬਿਸ਼ੰਬਰ ਦਾਸ, ਭਗਤ ਚੂਨੀ ਲਾਲ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਵਾਲਿਕ, ਰਾਣਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਰਾਣਾ ਕੇ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਬੀਬੀ ਰਾਜਬੰਸ ਕੌਰ ਰਾਣਾ, ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਅਤੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਡਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਜਿਆਨੀ ਲੋਕਲ ਬਾਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੱਸੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਖੀਰਨੀਆ, ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਲਾਲ ਸਿੰਘ, ਮਦਨ ਲਾਲ ਠੇਕੇਦਾਰ, ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੋਨੀ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਅਤੇ ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਡਾਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਵਿਧਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ 13 ਮੈਂਬਰ ਲਏ ਹਨ। ਅਨਿਲ ਜੋਸ਼ੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਹਨ ਅਤੇ 13 ਮੈਂਬਰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਸਦਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਹਨ। ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਰੈਫਰੈਂਸਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਬਣੇ ਹਨ।

ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

Toll Free No. (866) 933-3038

*ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਤੇ ਬੇਜੋੜ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ। *ਵਾਜਬ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ। *ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਪੰਜਾਬੀ/ਇੰਗਲਿਸ਼ ਟਰੇਨਰ। *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੰਮ ਲੱਭਣ 'ਚ ਮਦਦ। *ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ। *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ। *ਦਸ ਸਪੀਡ ਅਤੇ ਤੇਰਾਂ ਸਪੀਡ ਨਿਊ ਮਾਡਲ ਟਰੱਕਾਂ ਨਾਲ ਟੇਰਨਿੰਗ। *ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Call: Kashmir Singh

916-564-3455

4585 Pell Dr. Secramento CA, 95838

For Honest and Reliable
Real Estate Services

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਮਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਦਾ ਸੌਦਾ ਜਾਂ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਦਾ ਸੌਦਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ।

Specializing in Bank Repo. And short sales.

Nand S. Brar
Broker Associate
DRE Lic No: 01816328

(916) 501-3974
(916) 344-5453

WestCo Realty
A REAL ESTATE & INVESTMENT GROUP

Email : nandsbrar@gmail.com, www.westcorealty.com

Reliable and Experienced Real Estate Professional

ਘਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ

ਗੁਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਫੋਨ: 209-815-1869

*Bay Area*Tracy *Manteca * Lathrop * Weston Ranch*Stockton *Lodi *Elk Grove *Sacramento *Modesto *Turlock *Brentwood *Antioch * Oakley *Discovery Bay

We Specialize in Bankowned, Foreclosure and Short Sale Homes

ਘਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਲੋਨ ਲੈਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

We Do Loan Modification and Credit Repair to Save Your Home From Forclosure

Rent 'ਤੇ ਘਰ ਲੈਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
Rent 'ਤੇ ਘਰ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ

Right Time To Buy For Investers And First Time Home Buyers

REALTY WORLD Millennium

Gurbans Singh Gill
Realtor
11 Years Experiance in Real Estate
e-mail: gurbans@gotracy.com
Fax: 209-836-0706
www.gotracy.com

Gurbans Gill 209-815-1869

ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ)

ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸ ਵੰਨਗੀ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਡੀਡਜ਼ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਾਜ ਸਿੰਘ

ਹੁੰਦੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੰਨਗੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਡੀਡ ਤੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਤੇ ਆਮ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਡੀਡਾਂ ਹਨ।

ਗ੍ਰਾਂਟ ਡੀਡ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਹੱਕ ਹਕੂਕ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਟੈਕਸ ਲੀਅਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ (Encumbrance) ਰੁਕਾਵਟ ਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਲੈਂਡਰ ਜਾਂ ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਦੀ ਰਕਮ ਵਿਆਜ ਉੱਪਰ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਕਿਸੇ ਪਾਸੋਂ ਤੋਹਫੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵ ਬਿਨਾਂ ਰਕਮ ਦਿੱਤਿਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗਿਫਟ ਡੀਡ (Gift Deed) ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗਿਫ਼ਟ ਡੀਡ ਵਿਚ ਰਕਮ ਵਾਲੇ ਖਾਨੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਲਿਖ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਰਕਮ Love and Affection (ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਨੇਹ) ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਹੁਣ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਤੇ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਡੀਡ ਦਾ ਫਰਕ ਵੀ ਦੇਖ ਲਵੋ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਜਿਸ ਨੂੰ Deed of Trust ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਲੋਨ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਮੋੜਨ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਜਿਸ ਪਾਸ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅੱਗੋਂ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇਸ ਅਗਾਊਂ ਵੇਚੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ Trust Deed ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ Trustee's Deed ਮਿਲੇਗੀ।

ਕੋਰਟ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਝਗੜੇ ਕਰਕੇ ਵਿਕਣ ਵਾਲਾ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜੇ ਕੋਈ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ੈਰਿਫ ਡੀਡ ਮਿਲੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਟੈਕਸ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਆਖਰੀ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਟੈਕਸ ਉਗਰਾਹੁਣ ਲਈ ਇਸ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਰਕਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਊਂਟੀ ਦਾ ਟੈਕਸ ਕੁਲੈਕਟਰ ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਡੀਡ ਮਿਲੇਗੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਖਰੀਦਦਾਰ ਤੇ ਵੇਚਦਾਰ ਬਣੇ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਅਟਾਰਨੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਵਗੈਰਾ ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੇਚਦਾਰ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆ ਕੇ ਸਬੰਧਤ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਸਾਈਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਮਾਲਕ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ। ਜੇ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਕਾਇਆ ਰਹਿੰਦੀ ਰਕਮ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੀ ਰਕਮ ਤੇ ਡੀਡ ਨੂੰ ਅਦਲਣ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਉਧਾਰ ਕਰਤਾ ਵਾਲੇ ਲੋਨ ਨੂੰ ਕੁਆਲੀਫਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਇਸ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਜੇ ਇਸ ਸੌਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਸੌਦਾ ਕੈਂਸਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਸਕਰੋ ਫੀਸਾਂ ਦੇ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਟੇਟਾਂ ਵਿਚ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਨਿਯਮ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਰੇਟ ਹਨ। ਪਰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇਕ ਲਿਖਤੀ ਲਿਖਤ ਕਰਕੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫੀਸ ਇਕੱਲੀ ਧਿਰ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਹੱਥ ਲਵੋ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਦੇਵੋ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰੀਦਦਾਰ ਇਕ ਹੱਥ ਰਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਹੱਥ ਡੀਡ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਕਮ ਅਤੇ ਡੀਡ ਦੀ ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਚਾਰਟ ਵੇਖੋ।

ਖਰੀਦਦਾਰ < ਰਕਮ > ਐਸਕਰੋ ਕਰਤਾ < ਡੀਡ > ਵੇਚਦਾਰ

ਖਰੀਦਦਾਰ < ਡੀਡ > ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਫੀਸ < ਰਕਮ > ਵੇਚਦਾਰ

ਐਸਕਰੋ ਸਮਾਪਤੀ

ਹੁਣ ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਪਾਸ ਮੁਕੰਮਲ ਫੰਡ, ਮੁਕੰਮਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹਦਾਇਤਾਂ ਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਸੇਧਾਂ ਆ ਕੇ ਡੱਬੀਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਬਾਕਾਇਦਾ ਇਕ ਬਣੇ ਹੋਏ ਖਾਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਕਾਗਜ਼ ਉਪਰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵੰਡਦਾ ਚੱਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਟਾਈਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ। ਟਾਈਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਸਿੱਟੇ ਤੀਕ ਇਸੇ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਦੀ ਖੋਜ-ਪੜਤਾਲ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ। ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਡੀਡ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਕਾਊਂਟੀ ਕਲਰਕ ਪਾਸ ਭੇਜੇਗਾ। ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਡੀਡ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਸਮਝੋ ਤੁਹਾਡੀ ਰਜਿਸਟਰੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਂਟ ਡੀਡ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਗ੍ਰਾਂਟ ਡੀਡ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕਾਪੀ ਕਾਊਂਟੀ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਵਗੈਰਾ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਡੀਡ ਸੱਤ ਤੋਂ ਦੱਸ ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਤੇ 'ਤੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਡੀਡ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਘਰ ਨੂੰ ਲਿਸਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਰੋਕਰ (ਦਲਾਲ ਜਾਂ ਏਜੰਟ) ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਘਰ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਬਰੋਕਰ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੈਅ ਹੋਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

ਘਰ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਲਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਤੇ ਇੰਸਪੈਕਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਿਉਂਕ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਕੀੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਘੁਣ ਲੱਗਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਛੱਤਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਪਲੰਬਿੰਗ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗਾ।

ਜੇ ਐਸਕਰੋ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿਰੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਤਾਂ "ਲਾਗੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਲਾਗ ਲੈ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਹੁਰੇ ਜਾਂਦੀ ਰੰਡੀ ਹੋ ਜਾਵੇ" ਦੇ ਅਖਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਸੋ ਇਹ ਫੀਸਾਂ ਤੇ ਖਰਚੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸੁਲਾਹ ਸਫਾਈ ਨਾਲ ਐਸਕਰੋ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਫੀਸਾਂ ਹੀ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਕੇਸ ਕੋਰਟ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਚੱਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫੀਸ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਵਧ ਦੇਣੀ ਪੈਣੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਫੀਸ 1000 ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਵਧ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇ ਬਰੋਕਰ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਜੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਦੋ ਅੱਡ ਅੱਡ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਦੋ ਵਾਰੀ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜੀ ਡੀਡ ਕਾਊਂਟੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਰਹੇਗਾ।

ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਕ ਪੱਕਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਵੀ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਤੇ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਦਾ ਬਿੱਲ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਰੀਦਦਾਰ ਜੇ ਇਕ ਤੋਂ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਾਲਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਇਕਰਾਰ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਸੌਦੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸੌਦੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਦਾ 3% ਹਰਜਾਨੇ ਵਜੋਂ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨ ਲਉ ਘਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸੀ 480000 ਡਾਲਰ ਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ 14400 ਡਾਲਰਾਂ 'ਤੇ ਬਣਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੰਨ ਲਉ ਸੌਦਾ ਸੀ ਅੱਠ ਲੱਖ ਦਾ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੇ ਬਿਆਨਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਦੋ ਲੱਖ। ਉਥੇ ਹੁਣ ਜੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਸੌਦੇ ਤੋਂ ਮੁਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਬਿਆਨਾ ਜ਼ਬਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੇ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਮੁਕਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਲਿਆ ਹੋਇਆ ਦੋ ਲੱਖ ਬਿਆਨਾ ਤੇ ਇਸੇ ਕਦਰ ਹਰਜਾਨਾ ਭਾਵ ਦੋ ਲੱਖ ਹੋਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋੜ ਕੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਖ੍ਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੇਸ ਕੋਰਟ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਚੱਲਿਆ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਜਾਂ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਐਸਕਰੋ ਹੋਲਡਰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇਹ ਕੇਸ ਕੋਰਟ ਵਿਚ Interpleader (ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਲੜਨ ਲਈ) ਦਾਖਲ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਕਰੇਤਾ ਤੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਆਪੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਭੁਗਤਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਡੀਡ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਤਾਂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਰੀਦਦਾਰ ਅਤੇ ਵੇਚਦਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪੈਣੀ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ)

ਘਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ

Declare your independence with Solar

Go Solar Today and Save Tomorrow!

With a Grid-Tie System you'll reduce or eliminate your electricity bill, protect against future rate increases, and receive free electricity after your system pays for itself

Call:1800-780-0032

SUPER TRAVEL

847-676-9090

E-mail: supertravel2003@yahoo.com

Lowest Fares With Excellent Service

AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR

JET AIRWAYS DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.

For Emergency Call anytime at 847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

India $545
London $250

ਡਾਇਮੰਡ ਹੇਅਰ ਕਟਿੰਗ ਸਲੂਨ

ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਸਮਾਰਟ ਹੋਣਾ ਹੀ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵਧੀਆ ਦਿਖਣਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਧੀਆ ਹੇਅਰ ਕਟਿੰਗ ਤੇ ਆਪਣੀ ਦੱਖ ਹੋਰ ਸੋਹਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜ ਹੀ ਮਿਲੋ ਮਿਸਟਰ ਟੋਨੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਡੀਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਯੂ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਕੁਆਲੀਫਾਈਡ ਬਾਰਬਰ ਨੇ।

TONY
26655 Mission Blvd.
Hayward, CA 94544

For men, women & Children

Make-up
Hair cut
Perm
Hair styler

Color
Facial, Threading
Bridal Make-up
Body Art (Henna)

Wednesday thru Monday 10 am to 7pm, Sunday 11 am to 6.00 pm Tuesday closed

Ph: 510-582-2472 Cell: (510) 825-0820

Realtor & Mortgage Specialist
Bay Area & Central Valley

ਚੰਗੀ ਜੁਗਤਤ-ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤਤ

ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹੋ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਘਰ ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦੋ-ਫਰੋਖ਼ਤ' (ਸੇਵਾ 10 ਡਾਲਰ)

ਘਰ, ਹੋਟਲ, ਮੋਟਲ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਲਿੱਕਰ ਸਟੋਰ, ਗਰੋਸਰੀ ਸਟੋਰ ਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਿਜਨਸ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਖਰੀਦਣ-ਵੇਚਣ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

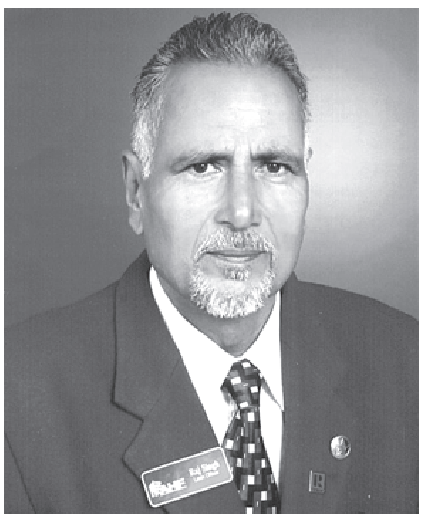

RAJ SINGH
M.A., M.Ed Retd. Principal
Realtor & Financial Adviser
Lic#01776459 & OG22467

ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜੇ ਜ਼ਬਤ ਘਰ ਤੇ ਸ਼ਾਰਟ ਸੇਲ ਵਾਲੇ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਸਮੇਂ ਅੱਵਲ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Refinance, Home Loan, SBA Loan
(All at Best Rates)

RAJ SINGH

Notary Free

Cell:510-452-7370

30 ਸਾਲਾ ਲੋਨ 10 ਜਾਂ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੇਤੀ ਸੁਰਖ਼ਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

MISSIONPEAK BROKERS, INC. PEAK OF EXCELLENCE

46560 Fremont Blvd.
Suite #111 Fremont,
CA 94538
singhrajpaul@yahoo.com

ਜੂਨ 1984 'ਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ 'ਤੇ ਤਬਾਹਕੁਨ ਹਮਲੇ ਦੀ

25ਵੀਂ ਦੁਖਦਾਈ ਯਾਦ ਮੌਕੇ

ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ ਵਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਕੰਲਪ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਗੁਲਾਮੀ

ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਆਜ਼ਾਦੀ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਆਨ ਬਾਨ ਸ਼ਾਨ ਸਿਰਫ ਖਾਲਿਸਤਾਨ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਕਹਿਰ ਨਹੀਂ ਬਲ ਕਿ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਹੈ।
ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਨਿਆਰਾਪਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਾਗੀ ਹਾਂ ਹਤਿਆਰੇ ਨਹੀਂ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਸ਼ ਦੀ ਵੀ ਸਖਤ ਜਰੂਰਤ ਹੈ।
ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।
ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਆਪਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਾਂ,ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲੈ ਕੇ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਹੈ।
ਜੱਦੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਮਾਰ ਪਵੇ ਘਰ ਨੂੰ ਹੀ ਭਜੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਤਾਕਤ, ਜੋਸ਼, ਹੋਸ਼, ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜੋ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਭਵਾਨੀ ਬਣਾਓ।
ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਣ ਸਕਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਣ ਦੇ ਸਫਰ ਤੇ ਨਿਕਲ ਸਕੋ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਹੈ।
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਨਾ ਕਰੋ।
ਸਿੱਖ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।
ਜੂਨ 1984 ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਲਹੂ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੀੜਾ ਦੀ ਦਾਰੂ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ-ਸੋਚ ਕਾਇਮ ਹੈ-ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਗਦਾਰੀ ਭਾਰੀ ਹੈ।
ਹਿੰਦੂਸਤਾਨੀਓ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਮੁਬਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਮੁਬਾਰਕ।
ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨਾ, ਹਿੰਦੂਸਤਾਨੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੇਟ ਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨਾ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਅੱਗ ਕੱਲ ਵੀ ਬੱਲ ਬੱਲ ਉੱਠਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਧੁੱਖ ਰਹੀ ਹੈ।
ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਵਖਰੀ ਕੌਮ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੁੰਕਮਲ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਓ ਆਪਸੀ ਸਮਝ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੋ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਤ੍ਰੇਲ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਯੁੱਧ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਖੜੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੈਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਦਾ ਕਾਲਾ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਹੈ।
ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਜੇ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਵਰਨਾ?
ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾਣ।
ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੁੱਟਣਾ ਤੇ ਕੁਟਣਾ ਹੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਯੁੱਧ, ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਾਫੀਆ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਓ, ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੂਹਰੇ ਆਵੇ ਉਹ ਜਿਹੀ ਚਪੇੜ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮਾਰੀ ਜਾਵੋ।
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦ ਘਰ (ਖਾਲਿਸਤਾਨ) ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਨਾਅਰਾ ਉਚਾ ਕੀਤਾ।
ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੱਕੇ ਗੱਦਾਰ ਹਨ।
ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਭੇੜ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ 1947 ਤੋਂ ਪਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸੱਚ ਦਾ ਮਾਰਗ ਜੁਲਮ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਲਾਲਚ ਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਮਾਰਗ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ।
ਸਿੱਖ ਭਰਾਵੋ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਰਥ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਕਰੋੜਾਂ ਪੀੜੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ।
ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਮਾੜਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਹਿੰਦ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਹੀਰ ਨੂੰ ਪਰਨਾਉਣਾ ਹੀ ਮਿੱਥ ਲਿਆ ਤਾਂ ਕੰਨ ਪੜਵਾਉਣ ਤੋਂ ਕਾਹਦਾ ਡਰਨਾ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਫਲੀਭੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਪਰਸਪਰ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਜੋਸ਼ ਹੈ, ਜਜ਼ਬਾ ਹੈ, ਉਮੰਗ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ੀ ਦੀ।
ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤ ਮਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁੱਖਾਂ ਤਕਲੀਫਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਲੰਮਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਹੁਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਈਮਾਨ ਪਰਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਕੀ ਲੜਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਿੱਖ ਦੀ ਔਰਤ ਕਰਵਾਚੌਥ ਦੇ ਵਰਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।
ਓਏ ਕਰਮਾਂਮਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਾਰਸੋ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਕੁੱਝ ਤਾਂ ਮੂੰਹੋਂ ਫੁਟੋ।
ਐ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀਏ ਆਜ਼ਾਦੀਏ, ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਆਵਾਂਗਾ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ ਹਾਂ, ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਵਾਂਗਾ।
ਇਨਕਲਾਬੀ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਕੌਮੀ ਅਜ਼ਾਦੀ (ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ) ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਸਿੱਖ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਰਿੜਕੋਗੇ ਤਾਂ ਮੱਖਣ ਲੱਸੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।
ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਇਤਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਮਯਾਬ ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਮੁਲਕ ਬਣੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਲਾਇਤਾਂ ਭੁੱਲ ਜਾਣਗੀਆਂ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਜਾਂ ਨਸਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਿਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਅਤੇ ਹੈ।
ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਾਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਹਮਲਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਭਾਰਤੀ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਠਦੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਜਵਾਰਭਾਟੇ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਨੇ।
ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਉਠ ਖਲੋਵੋ, ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੇਹਰੂ ਪੋਸਤੀ ਹੋਰੀਂ ਵੀ ਲਲਕਾਰੇ ਮਾਰਦੇ ਉਠਣਗੇ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀ ਮੱਖੀ ਵਾਂਗ ਸ਼ਹਿਦ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹੋ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮੱਛਰ ਵਾਂਗ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਸਿਆਣੀ ਅਤੇ ਠੰਰਮ੍ਹੇ ਵਾਲੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਨੂੰ, ਠਰੇ ਪਏ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਰੂਹ ਨੂੰ ਤਾਅਨਿਆਂ ਮਿਹਣਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੱਜਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਜਗਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।
ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਚੜਨੋਂ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤੇ ਇੰਝ ਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਰਹੇ ਬਲਕਿ ਆਪਣਾ 1849 ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਵਾਪਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਟੱਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀਆਂ, ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਫਿਰਕੂ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਜਮਾਂਦਰੂ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਇਕ ਜਾਇਜ਼ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ-ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਕੇ ਕੁਝ ਗਿਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਜੋਸ਼ ਉਬਲ ਕੇ ਭਾਂਡਿਓਂ ਬਾਹਰ ਡੁੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਾਂਭਣ ਵਾਲਾ ਇਸ ਵਕਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ, ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਚੁਕੋਗੇ, ਲੋਕ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨਗੇ।
ਅਸੀਂ ਅਜ਼ਾਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੰਤਾਨਾਂ ਪੀੜੀ ਦਰ ਪੀੜੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਸਕਣ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਨਾਲ, ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਪਲਟਾ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸੇਧ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਵੇਗੀ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ-ਹਰ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਘਟੋ ਘਟ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਜਰੂਰ ਬਣੇ।
ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ਤਾਂ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰਣ ਕਰੋ, ਅਸਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਧਰਮੀ ਗੈਰਤ, ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਹੈ।
ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਾਰਸ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਤੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਮਲੀ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ।
ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਭਰਾਵੋ ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਆਪਾਂ ਬਾਹਰ ਰੁੱਖਾਂ ਤੇ ਚੜੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਵੇਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹਨ।
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਮੋਹਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਧਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕੇਗੀ।
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿੱਖ ਭਰਾਵੋ, ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਭਿੱਜੇ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰ ਲਵੋ, ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਅਕਲ ਆ ਜਾਵੇ।
ਪੰਜਾਬ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਸੋਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਨਮੋਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਨਾਲ ਭਿੱਜੀ ਹੈ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਸਾਡਾ-ਸਾਥ ਤੁਹਾਡਾ।

ਤੁਹਾਡੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇਗੀ।

ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ
ਪ੍ਰਧਾਨ
ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ

ਡਾ. ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਉਦੋਕੇ
ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ
ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ

ਗਗਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅੰਬੈਸਡਰ
ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ

dalkhalsa@dalkhalsaalliance.org 510-774-5909 info@khalistannews.com
www.khalistannews.com www.dalkhalsaalliance.org www.dalkhalsausa.org

ਜਾਰੀ ਕਰਤਾ:ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਅਮਰੀਕਾ ਯੂਨਿਟ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਅਲਾਇੰਸ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 6 ਜੂਨ, 2009

ਦੈਂਤਾਂ ਜਿੰਨੀ ਤਾਕਤ ਹੋਣੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੈਂਤਾਂ ਵਾਂਗ ਵਰਤਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਾੜਾ ਹੈ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਸਾੜ-ਫੂਕ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੜਕੀਆਂ ਭੀੜਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਭਿਆਨਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਾੜ ਫੂਕ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਬਹੁਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਸਾ ਜਲੰਧਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ। 24 ਮਈ ਨੂੰ ਵਿਆਨਾ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੋਏ ਇਕ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਭਾਈ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ 16 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਖ਼ੁਦ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਵਿਆਨਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਗੈਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਆਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਸੰਤਾਂ ਉੱਪਰ ਕਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਉਂਗਲ ਸਿੱਖ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਵਲ ਉਠਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰੋਂ ਛਪਦੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਛਾਪੀ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੇ ਸੁਰਖੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਛੇ ਹਮਲਾਵਰ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਸਨ।

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਵਿਦਾਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕਿਸੇ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੁਝ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਛਪੇ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਰੱਦਣ ਵਾਲਾ ਬੱਬਰਾ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਬਿਆਨ, ਦੋਨੋਂ ਝੂਠੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖ਼ੁਦ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ ਫੋਰਸ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਂਝ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਆਨ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੋੜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਂਜ 10-12 ਘੰਟੇ ਦੰਗਾਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਖੇਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਰਥਕ ਸਿੱਟੇ ਵੀ ਨਿਕਲੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਦਮਾਂ ਕਾਰਨ ਲਾਂਬੜਾ, ਫਿਲੌਰ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੁਧਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ।

ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਫਗਵਾੜਾ, ਫਿਲੌਰ ਅਤੇ ਮਲੋਟ ਆਦਿ ਵਿਚ ਵੀ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾਉਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਉਂਜ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਸੀ। ਇਥੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਰੇਲਾਂ, ਬੱਸਾਂ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਰਾਂ, ਠੇਕਿਆਂ, ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਏ.ਟੀ.ਐਮ. ਆਦਿ ਦੀ ਵੀ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਧਾਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਪਾਰਕ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ, ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲਾਂ ਅਤੇ ਸਕੂਟਰਾਂ ਤੱਕ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਐਂਬੂਲੈਂਸਾਂ ਦੀ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ 7000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਸਧਾਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਂਜ ਇਹ ਗਨੀਮਤ ਹੀ ਸਮਝਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਹਵਾ ਵਗੈਰਾ ਬਹੁਤੀ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਗ ਰਹੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵੱਡੇ ਹਾਦਸੇ ਵਾਪਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਕੋਲ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਕਮੀ ਵੇਖੀ ਗਈ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਅੱਗ ਬੁਝਾਊ ਦਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਗਈ। ਕਈ ਕਈ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਫਾਇਰ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਥਾਈਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ।

ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹੋ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਚਨਚੇਤ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਮਰੱਥ ਜਥੇਬੰਦਕ ਕੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਗਜ਼ਨੀ ਵਗੈਰਾ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹਨ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਰੱਬ ਆਸਰੇ ਹੀ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਈ ਇਹ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਇਥੇ ਵਸਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਲਈ ਇਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਮਾਤਰ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਮਰੱਥ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਹੋਣਗੇ।

ਜਿਉਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾੜੀ ਮੋਟੀ ਠੰਡ-ਠਾਰ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚੋਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉੱਪਰ ਗੋਰੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉੱਚ ਵਿੱਦਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਕੀਮਤਾਂ ਅਦਾ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਗੋਰੀ ਨਸਲ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਥਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੀ ਸਾੜ-ਫੂਕ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਹੋਵੇ ਮਾੜੀ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਂਜ ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕੋਨਾ ਨਸਲੀ ਤੇ ਮਾਰੂ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ? ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲੜਣ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਹੀ ਇਕੋ ਇਕ ਸਾਰਥਕ ਕਦਮ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਚਾਰ ਸਵਾਲ?

ਗੁਰੂ ਸਾਡਾ ਸਮਰੱਥ ਦਾਤਾਰ ਪੂਰਾ,
ਨਿੱਜ-ਪੂਜਾ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ?
ਲੈਣੀ ਓਟ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਵਾਲੀ,
ਜਨਤਾ ਕਾਹਤੋਂ ਫਿਰ ਪੈਰੀਂ ਪਵਾਈ ਜਾਂਦੀ?
ਲਾ ਕੇ ਉਂਗਲੀ ਦੇਖੇ ਤਮਾਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ,
ਧੌਣ ਬਿਪਰ ਦੀ ਕਿਉਂ ਨੀਂ ਝੁਕਾਈ ਜਾਂਦੀ?
ਭਾਂਬੜ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ,
ਅੱਗ ਨਾਲ ਕਦ ਅੱਗ ਬੁਝਾਈ ਜਾਂਦੀ?

ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਵਧਦਾ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ

ਕਲਿਆਣੀ ਸ਼ੰਕਰ

ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਕੀ ਵੰਸ਼ਵਾਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੁਣ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਾਂਗ ਬਣਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਹੈਰਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿੰਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੋਰ ਖੇਤਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਹੁਣ ਸ਼ਰ੍ਹੇਆਮ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਜੋ ਡਰਾਮਾ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਪੱਕਤਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ (ਪਰਿਵਾਰ ਮੋਹ) ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਔਲਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇਤਾ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕਈ ਘੰਟੇ ਬਿਤਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋ ਕੱਟੜ ਸਮਰਥਕ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਏ. ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਟੀ.ਆਰ. ਬਾਲੂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਵਾਉਣ।

ਇਹੀ ਉਹ ਦਵੰਧ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ 'ਚ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਪੂਰਨਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ 4 ਅਹੁਦੇ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ 'ਚ ਆਪਣੇ 19 ਮੰਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਅਖਰ ਵਿਚ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਪਿਆ ਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਧੀ ਕਨਿਮੋਝੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਏ. ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਜਗਤ ਰਕਸ਼ਕਨ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਮਿਲਣਗੇ। ਟੀ.ਆਰ. ਬਾਲੂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ 'ਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅਝਾਗਿਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ., ਜੋ ਕਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਵਿੜ ਹਿੱਤਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਪਾਰਟੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੁਣ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਗੀਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਐਮ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਦੇ ਨੇਤਾ ਵਾਈਕੋ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸਟਾਲਿਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਰਟੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਵਾਈਕੋ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਐਮ.ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਬਣਾ ਲਈ। ਅੱਜ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਜੋ ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ. ਸੁਪਰੀਮੋ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਕੇ। ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਚੇਨਈ 'ਚ ਕਾਫੀ ਹਲਚਲ ਪੈਦਾ ਕਰੀ ਰੱਖੀ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਇਕ ਅਸਲੀਅਤ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੇਤਾ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਇਕ ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਈ ਨੇਤਾ ਆਪਣੇ ਧੀ-ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੱਤਾ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਹੀਣ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੁਣ ਵੀ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਹਿਰੂ-ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨੇਤਾ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਬੂਲਣ ਸਬੰਧੀ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਖਰ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੱਤਾ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨੇਤਾ ਦੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨਾਂ ਵਲੋਂ ਖਾਨਦਾਨੀ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾਉਣ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸਾਧਾਰਨ ਵਰਕਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਪੌੜੀ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ। ਅਜਿਹੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਲਾਭ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਦਕਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਪਵਾਦ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ 'ਚ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਾਟਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਫੈਲਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਖੇਤਰੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਚ ਕਲੇਸ਼ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਈ ਨੇਤਾ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਖਾਨਦਾਨੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਸੁਪ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਨੈਕਾ ਆਗੂ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਉਮਰ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ 'ਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ.ਏ. ਸੰਗਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਅਗਾਥਾ ਸੰਗਮਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਬਣਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਐਚ.ਡੀ. ਦੇਵੇਗੌੜਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਵਲੋਂ ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਹੀ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਲਾਲੂ ਯਾਦਵ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਦ ਅਤੇ ਪਾਸਵਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨੇਤਾ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਲਾਈਨ 'ਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਵਧਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਨਿਰਦਈ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਨ, ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਸੰਸਾਰਕ ਪਿੰਡ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮੌਤ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਧਿਆਨ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ-ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਰਚ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ 500 ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਰੂਪ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਢਿੱਡ 'ਚ ਚਾਕੂ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਚ ਘਰ 'ਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਰੋਕ ਸਿਲਸਿਲਾ ਹੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਹੀ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਬਦਨੁਮਾ ਦਾਗ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਣ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣ-ਚੁਣ ਕੇ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ ਮਹਿਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੈਂਪ ਲਾ ਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ 'ਤੇ 35 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਹਨਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਲਈ ਉਥੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਫਟਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਮਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਰਥਿਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਖਿੱਚ ਧੂਹ

ਇਹ ਸੋਚ ਅਜੀਬ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚਿੜੀਆਘਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪਿੰਜਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣ ਤੇ ਬਾਹਰ ਨੱਚ ਟੱਪ ਰਹੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਵਲ ਉਮੀਦ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣ। 16 ਮਈ ਨੂੰ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਖਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਮਚੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਹਾਂ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 1991 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ

ਚੈਤਨਯ ਕਾਲਬਾਗ

ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਆਖਿਰਕਾਰ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਜਿਹੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸ ਸਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਕੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ।

ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬ੍ਰੇਕਿੰਗ ਨਿਊਜ਼ ਮਤਲਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਫੁਟੇਜ ਦੇਖਣਾ ਕਿੰਨਾ ਅੱਖ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਰਿਹਾ। ਬਹਰਹਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਜਾਦੂਈ ਅੰਕੜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਅਤੇ ਮੁਥੂਵੇਲ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਤਿਕੜੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਕਿ 1997 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ 1999 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਦ ਪਵਾਰ ਹੁਣ ਸੋਨੀਆ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਆਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਾਲ (ਕਮਿਊਨਿਸਟ) ਤੇ ਭਗਵਾ (ਹਿੰਦੂਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ) ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਮਤਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹਮਲਾਵਰ ਰਹੀ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ 24 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੁੰਗੜ ਗਈ। ਜਿੱਥੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ 2004 ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ 35 ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਥੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 16 ਸੀਟਾਂ ਤਕ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਵੀ ਖੱਬੇਪੱਖੀਆਂ ਦਾ ਪੱਤਾ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਕੀ ਮਾਰਕਸੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਚੈਨ ਹੈ? ਕੀ ਪੋਲਿਟ ਬਿਊਰੋ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਾਰਤ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਅਨਸਰ ਜਿਹੜੇ ਖੱਬਿਆਂ ਦੀ ਹਾਰ 'ਤੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਕਪਾ ਲਈ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।"

ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 18 ਸਾਂਸਦਾਂ ਦਾ ਕੁਨਬਾ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾ ਕੇ ਚੱਲੇਗਾ। ਮਮਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਹਿ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏਗੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ (ਸੇਜ) ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਨਿਯਮ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਹੋਵੇ! ਪਰ ਵਾਪਸ ਚਿੜੀਆਘਰ ਦੇ ਰੂਪਕ 'ਤੇ ਆਈਏ ਤਾਂ ਇਹ ਐਮ. ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਦੀ ਦ੍ਰਵਿੜ ਮੁਨੇਤ੍ਰ ਕੜਗਮ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦਿਖਾਏ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਚੇਨਈ ਵਿਚ ਔਸਤ ਤਾਮਿਲ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਵੈਲੁਪਿੱਲੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰਨ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਉਥੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਪਰਦੇ 'ਤੇ ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਬਣੇ।

ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ

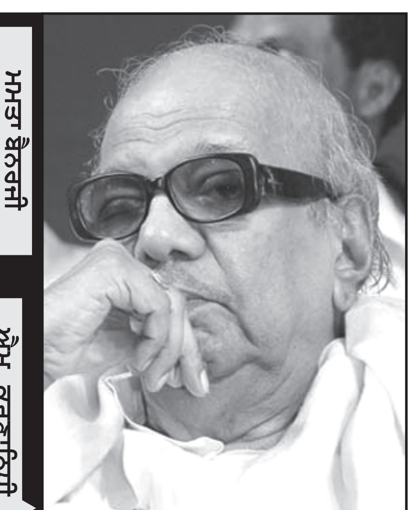

ਐਮ. ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਤਨੀਆਂ, ਕਿੰਨੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਤੀ-ਪੋਤੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਮਨਪਸੰਦ ਲੋਕ ਹੋਣ, ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਈ ਲੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਕ ਡਰਾਮਾ ਅਣਗਿਣਤ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰਾਂ, ਸ਼ਾਇਰਨਾਂ, ਤੂਫਾਨੀ ਆਵਾਜਾਈ, ਸਵੇਰ ਦੀਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਅਤੇ ਅਸ਼ਿਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ। ਮਸਲਨ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੀ, ਜੋ ਚੇਨਈ ਦੀ ਕਾਰਡਬੋਰਡ ਕੱਟ ਆਊਟਸ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਦ੍ਰਮੁਕ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ 26 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ। 2009 ਵਿਚ ਵੀ ਠੀਕ ਉਹੀ ਆਂਕੜਾ, ਜਿਹੜਾ 2004 ਵਿਚ ਸੀ। ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਫੌਜ ਅਤੇ ਲਿੱਟੇ ਵਿਚਾਲੇ ਆਖਰੀ ਜੰਗ ਅਤੇ ਜੈਲਲਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਈਲਮ ਕਾਰਡ ਖੇਡਣਾ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਈਲਮ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਟੱਟਾਲੀ ਮੱਕਾਲ ਕਾਚੀ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਰੁਣਾਨਿਧੀ ਵਲੋਂ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਜ਼ਰੀਏ ਦ੍ਰਮੁਕ ਨੇ ਪੂਰੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਇਨੀਆਂ ਗਹਿਰੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਜਮਾ ਲਈਆਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਅਨਾਦ੍ਰਮੁਕ ਕੋਲ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੋਟਿੰਗ ਦੇ ਆਖਰੀ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਵੋਟਿੰਗ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਧ ਗਿਆ। ਦ੍ਰਮੁਕ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਵੋਟਿੰਗ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਟੇਬਲ ਲਾ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਦ੍ਰਮੁਕ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਬਟਨ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਮਰੇਡ ਕਾਰਤ ਸਮੇਤ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਣਮਿਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਸਜੱਗ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹਿਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿਚ ਦ੍ਰਮੁਕ ਅਤੇ ਅਨਾਦ੍ਰਮੁਕ ਵਿਚਕਾਰ ਖਰਚੇ ਦੀ ਹੋੜ ਮੱਚੀ ਪਈ ਸੀ।

ਆਖਰ ਦ੍ਰਮੁਕ ਸੰਚਾਰ, ਆਈ.ਟੀ. ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਅੜ ਗਈ? ਕਿਉਂ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਟੀ.ਆਰ. ਬਾਲੂ ਅਤੇ ਏ. ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਲਚਸਪ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ, 30-ਜੀ ਲਾਈਸੈਂਸ ਅਤੇ ਰਾਮਸੇਤੂ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਮ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਠੇਕੇ ਸੰਭਵ ਹਨ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਗਣਿਤ ਨੂੰ ਸਮਝ ਗਏ ਹੋਵੋਗੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਉਛਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵੋਟ-ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਚ ਮਹਿਜ 2 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ 2004 ਵਿਚ 29 ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ 33 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਉਮੀਦੋਂ ਵਧ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਸੰਸਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਵੀ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਸੁਧਾਰਦਿਆਂ 19 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਖੱਬੇਪੱਖਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਧਦੇ ਰੋਸ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ।

ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਦੁਬਾਰਾ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ। ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਹਿੰਦੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਿਸਤੇਜ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲਦੀ। ਬਿਹਾਰ, ਛਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਲ 64 ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ 4 ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕੀ। ਵਿਚਾਰੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਲਈ ਇਹ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 22 ਮਈ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੀਨੀਅਰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੇਰਹਿਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਾ ਉਭਾਰ ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਛਲਾਵਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਯੂ ਪੀ ਏ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਬਖਸ਼ ਦਿਤਾ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ

ਪ੍ਰੀਤੀਸ਼ ਨੰਦੀ

ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੀ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਾਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਹੁਮਤ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਵਾਂਗ ਖਿਚੜੀ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤਿੱਖੀ ਨੋਕ ਝੋਕ ਤੋਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬਚੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਸਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕ ਉਛਾਲ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 8 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਬਣੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਗਲਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖੱਬਿਆਂ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਿਆ।

ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਕੰਮ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। ਮਸਲਨ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬੱਚਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਸਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਉਛਾਲ ਦਾ ਗੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਫਟਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਣ ਲੱਗੇ। ਖੈਰ, ਚੰਗੀ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਜਾਂ ਕਹੋ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰੀ ਇੰਨੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਲਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਤੇ ਖਰਾ ਨਾ ਉਤਰਨ ਲਈ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸਫਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਉਮੀਦਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾ. ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵੀ ਜਲਦੀ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਾਰੇ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ, ਖਾਦ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਲਿਆਉਣ, ਨੌਕਰੀਆਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਹੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸੁਭਾਗ ਨਾਲ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 82 ਸਾਂਸਦਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਨ। ਉਵੇਂ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਚਿਹਰੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਗੇ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕੀ ਏਜੰਡੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੇ ਹੀ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਅੰਬੈਸਡਰ ਕਾਰ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਆਪਣਾ ਬੰਪਰ ਬਦਲ ਕੇ ਨਵੀਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾ. ਸਿੰਘ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਤਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵਧੀਆ ਟੀਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਠੀਕ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਸਿਰਫ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਂਸਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਰੋੜਪਤੀ ਵੀ ਦੁਗੱਣੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਆਦਰਸ਼ ਬੀਤੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੈਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਖਰਚਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੀ ਹੈ। ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਮੂਹਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਰਸਾਉਣਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ। ਇਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਕ ਬੇਦਾਗ ਅਕਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਵੈਸੇ ਇਕ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿਲਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਿੰਗਕ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਬੂਹੇ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਹੜੇ ਪਰਾਂਪਰਿਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤੀ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਸੀ।

ਇਕ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਇਸ ਵਾਰੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿਲਾ ਸਾਂਸਦ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਿੰਗਕ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੌਕਿਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦੁਆਰ ਖੋਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਲੋਕ ਪਰੰਪਰਿਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਰਗ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤੀ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਹੀ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਸੀ।

ਜਨਤਾ ਨੇ ਬਦਲਾਅ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਨਾਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਹੜੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਤਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਚੁਪਚਾਪ ਦਫਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਹੋਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ) ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲਾਲੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਵਨਾ ਇੰਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ। ਪਰ ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪੁਨਰਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੁਨਰ ਉਥਾਨ ਖਾਤਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਿੱਛੇ ਛੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲਿੱਟੇ ਚੁਪ ਚਾਪ ਸੇਧ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਮਾਓਵਾਦੀ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੂਜੀ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੀਹ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਸਿੰਘ ਇਸ ਨੂੰ 100 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਬੁਰੀ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਇਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਐਲਾਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਟੈਕਸ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹਨ। ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਾਇਦਾਦ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਸਾਂਸਦ (ਅਤੇ ਸਾਂਸਦ ਬਣਨ ਦੇ ਇਛੁੱਕ) ਟੈਕਸਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਕਮਾਊ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ, ਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰੀ ਅਗੇ ਲੈ ਆਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਥੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਕੋਈ ਗੰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਦੀ ਕਮੀ ਖਟਕ ਰਹੀ ਹੈ? ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ 'ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਦੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਉਣੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਤਾਜ਼ਗੀ ਭਰਿਆ ਚਿਹਰਾ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਲੁਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਉਮੀਦਾਂ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਹਕੀਕੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਓ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਬੇਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬਦਲਾਅ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਦਰਅਸਲ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਲਈ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਸਥਿਰਤਾ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਕਾਰਗਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕਰੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੋਟਰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵਾਪਸ ਲਿਆਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਾ ਚੁਣਨ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੁੰਝਲ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਾਂਹ ਕਰਨੀ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜੂਨ 84 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਫਤਾ ਅਸੀਂ ਇੰਜ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ

ਲਿਖਤੁਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਪੂਰੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨਿੱਜੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਦਰੇ ਦਿਨਾਂ ਅਤੇ ਕੁਲਹਿਣੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਖੌਫ਼ਜ਼ਦਾ ਪਲਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਾਏ ਵਰਗਾ ਡਰ ਤੇ ਸਹਿਮ, ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਾਂਗ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਗੁੰਮ-ਸੁੰਮ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਉੱਘ-ਸੁੱਘ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਮੱਝਾਂ ਚਾਰਦੇ ਗੁੱਜਰਾਂ ਜਾਂ ਰਸਤੇ 'ਚ ਟਕਰਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਰਲੇ ਟਾਂਵੇਂ ਰਾਹੀ-ਮੁਸਾਫਿਰ ਤੋਂ 'ਅੱਗੇ ਕਿਤੇ ਮਿਲਟਰੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੇ?' ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ, ਬੰਗੇ ਵਲ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜੂਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁੰਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਚਰ੍ਹੀ, ਮੱਕੀ ਜਾਂ ਕਮਾਦ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕੰਨੀਂ ਪਿਆ ਕੋਈ ਅਚਨਚੇਤੀ ਖੜਾਕ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਰਫਲਾਂ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਪਲ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਹੁਣ ਵੀ ਰੌਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ 'ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼' ਕਪਟੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਵਲ ਛਲ ਵਾਲੀ ਕੁਟਲਨੀਤੀ ਕਾਰਨ, ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਘੱਲੂ-ਘਾਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਸੌ ਕੁ ਮੀਲ ਦੂਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਮ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਦੇ ਉਤਰਾਅ ਚੜ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਂ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਲਗਾਏ ਮੋਰਚੇ ਦੌਰਾਨ ਦਸ ਗਿਆਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਬਿਤਾਉਣ ਮਗਰੋਂ, ਮੈਥੋਂ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਘਰੇਲੂ ਕਿਰਤ-ਵਿਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠੀ ਵੀ ਵਿਚਰਦਾ ਸਾਂ। ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੈੱਡ-ਗ੍ਰੰਥੀ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਕ ਨਿਕਟਵਰਤੀ ਪਾਸੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ (ਲੜੀ ਵਾਰ ਸਰੂਪ) ਦੀ ਸੰਥਿਆ ਲੈਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਪਾਰਖੂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਟੱਡੀ ਸਰਕਲ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਸਟੇਜ-ਸਕੱਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸਾਂ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡੋਂ ਤਿੰਨ ਕੁ ਮੀਲ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਿੰਡ ਮੀਰਪੁਰ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ (ਜੋ ਖੁਦ ਬੁਲੰਦ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਮਾਲਕ ਚੋਟੀ ਦਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਵਾਕ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੁੰਝਾਉਂਦਾ!) ਮੇਰਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ 7 ਜੂਨ 1984 ਦਾ। ਲਾਗਲੇ ਕਸਬੇ ਜਾਡਲਾ ਤੋਂ ਬਰਾਤ ਢੁੱਕਣੀ ਸੀ। ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਸਦਕਾ ਜਾਡਲੇ, ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰੇ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਤੋਂ ਪੰਜ ਜੂਨ ਤੱਕ ਕਰਵਾਏ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵਿਚ ਵੀ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਂ। ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਕੁ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਚੰਗੇ ਸਰਦੇ-ਪੁੱਜਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਧੂੰਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਉਧਰ 31 ਮਈ ਅਤੇ 1 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੌਕ ਘੰਟਾ ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਵਰਾਉਣ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ। ਜਾਡਲੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਤਿੰਨ ਜੂਨ ਨੂੰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਭਾਵ ਦੋ ਜੂਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮਨਹੂਸ ਖ਼ਬਰ ਆ ਗਈ। ਜਾਡਲੇ ਦੋ ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੀਰਪੁਰੀਆ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਹੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੈਂਸਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਜੱਗੋਂ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ! ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ 'ਚ ਫੌਜਾਂ ਵੜਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਐਡਾ ਭਿਆਨਕ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਜਾਏਗਾ?

ਸੋ ਰਾਏ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਦੋ ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਦਰਸ਼ਣ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ 'ਚ ਜਾ ਜੁੱਟਿਆ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਤਲਬ 3 ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਾਡਲੇ ਚਾਰ ਜੂਨ ਨੂੰ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ, ਪੰਜ ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੀਰਪੁਰ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਘਰ ਬੇਟੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਨਿਰਵਿਘਨਤਾ ਸਹਿਤ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨਾਲ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਘਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬਾਬੇ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਆਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਿੱਲਤਣ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਆਲਿਉਂ ਦੁਆਲਿਉਂ ਭੈੜੀਆਂ ਭੈੜੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਵੀ ਸੁਣਨ 'ਚ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਸਰੋਤ ਰੇਡੀਉ ਸੀ, ਜੋ ਪਿੰਡ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਗੁੱਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੱਟੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸੈਲ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਰੇਡੀਉ ਚੱਲਦਾ ਕੀਤਾ। ਜਦ ਵੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਬੁਲੇਟਿਨ ਆਉਂਦਾ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭੱਜ ਕੇ ਰੇਡੀਉ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਨੂੰ ਭੱਜਦੇ।

ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੱਕੇ-ਬੱਕੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਕਿਹੜੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਤੋਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੂਚਨਾ ਸੁਣ ਕੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਮਿੱਟੀ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਚਾਅਵਾਂ-ਲਾਡਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਚ ਰੁੱਝਿਆ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਗੁੰਮ ਸੁੰਮ ਜਿਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਠੇ 'ਤੇ ਟੰਗਿਆ ਗਿਆ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰ ਥੱਲੇ ਲਾਹ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਘਰ ਆਏ ਹਲਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਠ ਉੱਠ ਕੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹੇ। ਛੇ ਜੂਨ ਸਵੇਰੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੋਹਰਲੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਗਹਿਗੱਚ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣੀਆਂ। ਘਰ ਦੀਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ-ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਨਾ ਹੀ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਅੰਨ-ਜਲ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰਪੰਚ, ਉਸਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਟਿਆਂ ਨੇ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਰਗੀ ਗਹਿਮਾ-ਗਹਿਮੀ ਵਾਲੇ ਭਾਰੇ ਪਿੰਡ ਮੀਰਪੁਰ ਜੱਟਾਂ ਵਿਚ ਮੁਰਦੇਹਾਣੀ ਜਿਹੀ ਛਾ ਗਈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਈ ਨੀਲੀਆਂ-ਪੀਲੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ, ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਰਪੰਚ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ? ਇਹ ਅਣਕਿਆਸਿਆ ਕਹਿਰ ਭਰਿਆ ਸਵਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਛੇ ਜੂਨ ਦੁਪਹਿਰ ਇਕ ਵੱਜ ਕੇ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦਾ ਬੁਲੇਟਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਵਰਾਂਡੇ 'ਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਰੇਡੀਉ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਦੌੜੇ। ਸੁਰਿੰਦਰ 'ਬਤਰਾ' ਨਾਂ ਵਾਲੀ ਬੀਬੀ ਨੇ 'ਇਹ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਏ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਹਿ ਅਣਹੋਣੀ ਸੁਣਾਈ-

''.....ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਠਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੋਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਥੜ੍ਹਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ...!''

ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਇਹ ਮਨਹੂਸ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਖੜ੍ਹਾ-ਬੈਠਾ ਸੀ, ਥਾਂਈਂ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ! ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਨੂੰ ਡੌਰ ਭੌਰ ਹੋ ਕੇ ਦੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਬਾਪੂ ਸੰਤਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਦਾਹੜੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰਦਿਆਂ ਹੌਕਾ ਭਰ ਕੇ ਬੋਲਿਆ-

"ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਾਤ ਕਰੇ ਅਣਹੋਣੀ" ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ, ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਕਰਕੇ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਚਿਆ...ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਆਪਣੇ' ਹੀ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਲੇਕਿਨ....!"

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਹ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲ ਸਕਿਆ। ਰੇਡੀਉ ਤੋਂ ਹੋਰ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਹਿਸ਼ ਨਾ ਰਹੀ। ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਬਾਹਰ ਵਰਾਂਡੇ 'ਚ ਡੱਠੇ ਹੋਏ ਮੰਜਿਆਂ ਉੱਪਰ ਚੁੱਪ-ਗੜੁੱਪ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਛੇ ਤੇ ਸੱਤ ਜੂਨ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਾਤ ਸਰਪੰਚ ਦਾ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋਲ ਬਹਿ ਕੇ ਪਾਠ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਵੇਰੇ ਸੁਵਖਤੇ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਬਣਾ ਕੇ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

> ***ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਗਰਜ਼ਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ "ਕੁੱਤਾ ਰਾਜ ਬਠਾਲੀਐ ਫਿਰ ਚੱਕੀ ਚੱਟੈ" ਅਤੇ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚਲੇ ਬਾਬਰ-ਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਠੰਢ ਪੈਂਦੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਨਿਮਰਤਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਆਪ ਇੰਨੇ ਚਿੜਚਿੜੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉਡਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰ ਆਪਣਾ ਢਾਂਗੂ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਣ-ਮਣ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ। "ਆਪਣੀ ਮਾਂ...ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਘਰੋਂ ਕਿਆ ਕਿਆ ਢੋਈ ਜਾਂਦੈ ਐ...ਹਰਾਮ... !" ਲਾਪਤਾ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਖੈਰ-ਸੁੱਖ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇਕ ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੰਗੇ ਕਾਲਜ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੱਸ-ਭੱਖਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਘੜੀ ਕੁ ਮਗਰੋਂ ਆਪੇ ਹੀ 'ਬਾਹਰ ਮਾਹੌਲ ਬੜਾ ਖਰਾਬ ਹੈ' ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ।***

ਮੀਰਪੁਰ ਜੱਟਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੱਝਾਂ ਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਪਾਲੀਆਂ ਨੇ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਉੱਪਰ ਮਿਲਟਰੀ ਵਾਲੇ ਗਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀ-ਮੁਸਾਫਰ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਗੱਡੀਆਂ 'ਚ ਬਹਾਈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਧਰ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਵਾਂ। ਜਦ ਕਿ ਮੇਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਤੇ ਨੇੜਲਾ ਰਸਤਾ ਨਹਿਰ ਦੀ ਪਟੜੀ ਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨ ਕੇ ਮੈਂ ਓਟਾਲਾਂ ਤੇ ਬੀਰੋਵਾਲ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਡਲੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਮਜਾਰਾ ਕਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਰਾਹੋਂ ਵਲੋਂ ਜਾਡਲੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੱਪੇ ਚੱਪੇ 'ਤੇ ਆਰਮੀ ਦੇ ਸੈਨਕ ਘੁੰਮਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ। ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਰੱਖ ਲੈ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕਹਿ ਦੇਈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਡਲੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਤਿੰਨਾ ਮੀਲਾਂ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਥਾਂ ਮਿਲਟਰੀ ਵਾਲੇ ਮਿਲੇ। ਦੋਹੀਂ ਥਾਂਈਂ ਝੋਲੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨੇ ਮੇਰਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਤਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਬਿਸਤ ਦੁਆਬ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਮਿਲੀ ਸੈਨਕ-ਟੁਕੜੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦਾਹੜੇ ਕਟੇ, ਪੱਗ ਵਾਲੇ 'ਸਰਦਾਰ' ਦੀ ਇਕ ਬਿਨਾਂ ਵਜਾਹ ਗਾਲ੍ਹ ਵਰਗੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨੇ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਖੱਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਦਰਾਸੀ ਜਿਹੇ ਜਾਪਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੌਜੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਸ ਪੱਗ ਵਾਲੇ ਭਰਾ ਵਲ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਪਣੱਤ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਅੱਗਿਉਂ ਆਪਣੀ ਗੰਨ ਦੀ ਸੰਗਲੀ ਨੂੰ ਛਣਕਾ ਕੇ ਬੋਲਿਆ- "ਬੰਨ੍ਹੀ ਫਿਰਦੇ ਐ ਪੱਗੜ!" ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੜੀ 'ਨਸਲ' ਦਾ 'ਸਿੱਖ' ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ!

ਪੰਜਾਂ ਛੇਆਂ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਘਰ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ, ਮੇਰੇ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਹੈਂਡਲ ਉਪਰ ਦੁਹੱਥੜ ਮਾਰ ਕੇ ਰੋਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕਹਿੰਦੀ..."ਪਾਪੀਆਂ ਨੇ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾ ਦਿੱਤਾ, ਪੁੱਤਾ!" ਨਿੰਮ ਥੱਲੇ ਅਲਾਣੀ ਮੰਜੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਵਲ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਲਈਆਂ- "ਕਾਕਾ, ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ..!" ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਰੁਮਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀਆਂ। ਘਰ ਵਿਚ ਸ਼ਮਸਾਨ ਭੂਮੀ ਵਰਗਾ ਸੰਨਾਟਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਵੀ ਸਹਿਮੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਇਧਰ-ਉਧਰ ਦੇਖ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਫਿਰ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਈ "....ਹਫਤਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹ ਤਾਂ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਮੁੜ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ!" ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦਾ ਸਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਹੋਵੇ! ਦੇਖੋ ਉਸਦਾ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਿਦਕ!! ਮਾਰੋ-ਮਾਰੀ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤ ਦੀ ਗੁੰਮਸ਼ੁਦਗੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੱਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ 'ਤੇ ਹੰਝੂ ਕੇਰੇ!!! ਮਾਂ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਦਰ-ਘਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਨੂਠੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸੌ ਸੌ ਪ੍ਰਣਾਮ!

ਅੱਠ ਜੂਨ ਸਵੇਰੇ ਜਲੰਧਰ ਰੇਡੀਉ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਭਾਈ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਾਈ ਹੋਈ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਅਨਾਊਂਸਰ ਵਲੋਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਰਿਲੇਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਕਈ ਦਿਨ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਵਲੋਂ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਰੇਡੀਉ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦਿਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪਿੱਛਿਉਂ ਗੋਲੀ ਚੱਲਦੀ ਦੀ ਠਾਹ-ਠੂਹ ਵੀ ਸਾਫ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਕੀਰਤਨ ਦੌਰਾਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਦੋਂ ਗਰਜ਼ਵੀਂ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ "ਕੁੱਤਾ ਰਾਜ ਬਠਾਲੀਐ ਫਿਰ ਚੱਕੀ ਚੱਟੈ" ਅਤੇ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚਲੇ ਬਾਬਰ-ਬਾਣੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਠੰਢ ਪੈਂਦੀ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਨਿਮ੍ਰਤਾ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਵਾਦੀ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਵਰਜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਆਪ ਇੰਨੇ ਚਿੜਚਿੜੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਉਡਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਕੋਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਜਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰਾ ਆਪਣਾ ਢਾਂਗੂ ਉਤਾਂਹ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਣ-ਮਣ ਦੀਆਂ ਗਾਲਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ। "ਆਪਣੀ ਮਾਂ....ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਘਰੋਂ ਕਿਆ ਕਿਆ ਢੋਈ ਜਾਂਦੈ ਐ...ਹਰਾਮ....!"

ਲਾਪਤਾ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਦੀ ਖੈਰ-ਸੁੱਖ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇਕ ਜ਼ੁਬਾਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੰਗੇ ਕਾਲਜ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦੱਸ-ਭੱਖਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਘੜੀ ਕੁ ਮਗਰੋਂ ਆਪੇ ਹੀ 'ਬਾਹਰ ਮਾਹੌਲ ਬੜਾ ਖਰਾਬ ਹੈ' ਕਹਿ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਘਰੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਰਗੋਧਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਜਨਮੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ, ਕਦੇ ਸਾਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਇਧਰੋਂ ਉਧਰੋਂ ਆਈਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਉਡਦੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੀ ਤਬਸਰਾ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਬਾਬਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ ਦੀ ਅੰਸ਼-ਬੰਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਸਾਡੇ ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬਾਬਾ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੋਢੀ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਪਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਬਾਅਦ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ-

ਤੁਮਾਰੇ ਰਹਿਤੇ ਲੁਟਾ ਚਮਨ ਬਾਗ ਬਾਂ
ਕੈਸੇ ਮਾਨੂੰ ਕਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਾ ਥਾ!

ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੇ ਹਮ-ਜਮਾਤੀਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੀਂ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਬੰਗੇ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਆਮ ਵਰਗੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੈਰਾ ਮਿਲਟਰੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਸਾਬਤ-ਸੂਰਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਫੜੋ-ਫੜੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਨੀਲੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਾਲ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਕਤ ਸਫਰ ਲਈ ਨਿੱਕਲਿਆ ਸਾਂ। ਸੁੰਨ-ਮਸਾਨ ਰਸਤੇ, ਭੈਅ-ਭੀਤ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਜਿਵੇਂ ਦਿਉ ਫਿਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਘੁੰਮਦਾ ਘੁਮਾਉਂਦਾ ਬੰਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਚਰਨਕੰਵਲ ਜੀਦੋਂਵਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਦ ਮੈਂ ਉਧਰ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਭੰਵਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਕਾਲਜ, ਫੌਜ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਬਣਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਫਤਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਦੋ ਚਾਰ ਕੁ ਸਿੰਘ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਹ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਨਾ ਕਰਨ। ਮੈਂ ਉੱਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਇੰਜ ਖਿਲਾਰਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਭੁਚਾਲ ਆ ਕੇ ਹਟਿਆ ਹੋਵੇ। ਦਾਣਿਆਂ ਦੇ ਡਰੰਮ ਇਧਰ ਉਧਰ ਪਲਟੇ ਪਏ ਸਨ। ਦਾਲਾਂ, ਮਸਾਲੇ, ਘਿਉ-ਤੇਲ ਦੇ ਪੀਪੇ ਸਾਰੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਖਿਲਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਲੰਗਰ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ਇਉਂ ਪਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੂਰੋਂ ਵਗਾਹ ਵਗਾਹ ਕੇ ਸੁੱਟੇ ਹੋਣ। ਬਾਹਰ ਬਾਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਦੇ ਕੁੰਡੇ ਤੋੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿੱਥੇ ਸਦਾ ਹੀ ਰੌਣਕਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਵੀਰਾਨੀ ਦੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਹੰਝੂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਗੋਤਾਖੋਰ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਜਾਣੂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਕੁ ਸੂਹ ਮਿਲੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਿਲਟਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਕਈ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਥਹੁ-ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏਹੀ ਪਤਾ ਲੈ ਕੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ। ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਕਿਸ਼ਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਗਏ ਸਾਡੇ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਰੋਡ 'ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਇਕ ਜੀਪ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਤੂਫਾਂ ਕੇ ਰਹਮ ਪੇ ਥੀਂ, ਫ਼ਕੀਰੋਂ ਕੀ ਕਸ਼ਤੀਆਂ
ਤੂਫਾਂ ਹੀ ਕਸ਼ਤੀਯੋਂ ਕੋ ਚਲਾਤਾ ਚਲਾ ਗਯਾ।

ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ

ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ, ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ: ਇਕ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸੱਚੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ, ਇਕ ਮਹਾਨ ਤਪੱਸਵੀ, ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ, ਇਕ ਮਹਾਨ ਵਿਦਿਆ ਦਾਨੀ, ਮਹਾਨ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ, ਇਕ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਸਨ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੰਤ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਜੁੜੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਪਤਵੰਤੇ ਕਰਨਲ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਹਰਾ ਨੇ ਆਖੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸੰਤ ਮੁਰਾਲੇਵਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਕ ਆਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਸਾਦਾ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕ ਛੋਟੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਪੀਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਪਿਸਤੌਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੀਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰ ਸਾਲ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਰਨਲ ਗਾਹਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡੇਰਾ ਮੁਰਾਲਾ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਡੇਰਾ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਡੇਰਾ ਮੁਰਾਲਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣੇ। ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵੰਡਣ ਦੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ। ਸੰਤ ਜੀ ਸੰਨ 1926 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1950 ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ। ਉਹ ਦੋ ਵਾਰ ਐਮ ਐਲ ਏ ਵੀ ਬਣੇ।

ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਨ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲੀਆਂ। ਉਹ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਕਾਰਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਕਈ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਪੂਰਬੀ ਵਿੰਗ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦੋ ਬੁੰਗੇ ਉਸਾਰਨ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਾਂਡਾ ਜ਼ਿਲਾ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਸੰਨ 1920 ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਬਣਵਾਇਆ। ਐਮ ਐਲ ਏ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ 4 ਹਾਈ ਸਕੂਲ, 8 ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਖੁਲ੍ਹਵਾਏ।

ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਨ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਦਾ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਸਾਦਾ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਾਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਈ ਸਮੂਹਕ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੰਤ ਜੀ ਛੂਤ ਛਾਤ ਦੇ ਵੀ ਮੂਲੋਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬਹੁਤ

ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਕਿਉਂਕਿ ਡੇਰਾ ਮੁਰਾਲਾ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਪਾਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਧਰ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਬੇਗੋਵਾਲ ਵਿਖੇ ਨਵਾਂ ਡੇਰਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਉਜੜ ਕੇ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਸਾਉਣ ਲਈ ਸੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਇਕ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਉਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ ਅਤੇ 2 ਜੂਨ 1950 ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਬਿਰਾਜੇ।

ਬਰਸੀ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਅਰੰਭ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਸਥਾਨਕ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਭਾਈ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਭਾਈ ਅਣਖੀ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਰਨਲ ਗਾਹਰਾ ਨੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ 500 ਡਾਲਰ ਦੀ ਭੇਟਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸ ਸਬਰਾਂਟੇ ਵਲੋਂ 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਬਰਕਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਤ ਮੁਰਾਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ।

ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲਖਾਨੇ ਅੱਗੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ

ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾਵਾਂ ਵਲੋਂ ਵਿਆਨਾ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਣਦਾਸ ਅਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਥੇ ਭਾਰਤੀ ਕੌਂਸਲ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ

ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਬਦਅਮਨੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇਸ ਮੁਜ਼ਹਾਰੇ ਵਿਚ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ, ਪਿਸਟਬਰਗ, ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਬੇ-ਏਰੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਵਫਦ ਨੇ ਕੌਂਸਲੇਟ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਯਾਦਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਧਰਮਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ। ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀ ਇਹ ਵੀ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਓ ਪੀ ਬਾਲੀ, ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਚੁੰਬਰ, ਦਸ਼ਵਿੰਦਰਪਾਲ, ਸਤਿਪਾਲ ਸਰੋਏ, ਹੰਸਰਾਜ ਕਾਜਲਾ, ਅਜੇ ਕਟਾਰੀਆ, ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਭਾਰਟਾ, ਧਰਮ ਪਾਲ ਝੰਮਟ, ਬਲਦੇਵ ਸੁੰਮਨ, ਕੇਵਲ ਬੋਲੀਨਾ, ਕੇਵਲ ਬਸਰਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਆਨਾ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

Bob Lynn Edwards, Jr.
Attorney at Law
Over 17 Years Handling Family Law Cases in Fremont, California, All Aspects of Divorce Including Child Support, Child Custody, Spousal Support, Property Division, Restraining Orders, Modification of Support, Etc.
Free Initial Consultation
Ph:510-770-0500
www.BobEdwards.com
3869 Peralta Boulevard, Fremont CA 94536-3712

M.K. Nijjar DDS
Ruchi Nijjar DDS
Laser Dentistry
No shots, No Drill, No Pain.
Family Dentistry
Cosmetic Dentistry
Esthetic Crowns, Bridges & Dentures Teeth Whitening * Oral Surgery Root Canal Treatments
Treatments & Prevention of Gum Diseases New Patients & Children Welcome
510-794-7058
WWW.DRNIJJAR.COM
(Across From Washigton Hospital & Bart)
1895 Mowry Ave. Ste 104 Fremont

ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਾ 20 ਸਾਲਾ ਸ਼ਾਨੰਮੱਤਾ ਸਫਰ

ਇਕੱਠਾਂ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਸੇ ਹਨ, ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਹੀ ਹਰ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸਾਖੀ, ਲੋਹੜੀ, ਦਿਵਾਲੀ ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇਕ ਮੇਲਾ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲੰਘੀ 18 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 20ਵਾਂ ਸਲਾਨਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਟੀ ਹੈ। 1990 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਮੇਲਾ ਸ਼ਾਇਦ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਹੈ। 100-150 ਦੇ ਇਕੱਠ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਮੇਲਾ ਹੁਣ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਕੱਠ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਿਰੋਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨਾ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਹੈ।

ਇਸ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨਾਲ ਚਾਲੂ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਰੋਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਵਾਲਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ। ਜਿੱਥੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ. ਫਰਵਾਲਾ ਦੇ ਸਿਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ. ਫਰਵਾਲਾ ਆਪ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕ ਹਨ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਵੀ ਉਹ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ. ਫਰਵਾਲਾ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਨਦੀਪ ਕੌਰ ਫਰਵਾਲਾ ਨੇ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉਣੀਆਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਨਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਿੱਧਾ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮਾਂ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਬਲਬੂਤੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ 5-7 ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਗਿੱਧਾ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ. ਫਰਵਾਲਾ ਦਾ ਘਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀਜ਼ਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਹਨ।

ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਟੀਮਾਂ ਲਈ ਆਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਉ ਭਗਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਫਰਵਾਲਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਾਦਗੀ ਕਾਰਨ ਹੀ 50-60 ਪਰਿਵਾਰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਗਿੱਧਾ ਭੰਗੜਾ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਕੋਈ ਵੀ ਟੀਮ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਤਨ, ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕਰਦਿਆਂ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸਹਾਇਕ ਬਣੇ ਹਨ। ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਤਾਲਮੇਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ। ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਨਾ ਸੈਕਟਰੀ ਨਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਲੇਖੇ ਜੋਖੇ ਤੇ ਖਰਚੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਰੱਖਣ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰੌਲੇ-ਗੌਲੇ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਫਾਊਂਡਰ ਤੇ ਰੂਹੇ ਰਵਾਂ ਸ. ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਵਾਲਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮਿੱਥ ਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਥ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਨਾ ਕਰੋ।" ਮਹਿੰਗੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਭੀੜਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਿਲਾਫ ਰਹੇ ਸ. ਫਰਵਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ 20 ਸਾਲ ਪਹਿਰਾ ਵੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਲ ਟੈਲੇਂਟ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਰਛਪਾਲ ਸਿੰਘ ਫਰਵਾਲਾ

ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਹਰ ਸਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਲੇਖਕ ਵੀ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਸਵਰਗੀ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਢੋਲਾ, ਡਾ. ਉਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ, ਆਸ਼ਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ, ਸਰਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ, ਬਲਬੀਰ ਜੋਹਲ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਣਖੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਸੈਂਬਲੀਮੈਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਸਟੇਟ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਲੋਂ ਸੋਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਲੈਵਲ ਦਾ ਐਵਾਰਡ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਕਾਊਂਟੀ ਦੇ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਮਿਸਟਰ ਜਿਮੀ ਯੀ ਨੇ ਕਾਊਂਟੀ ਵਲੋਂ ਖਾਸ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ ਲੈ ਕੇ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮਾਣ ਵਧਾਇਆ। ਇਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ 9 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ ਵੀ ਹਰ ਸਾਲ ਇਸੇ ਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਲ ਇਹ ਸੋਸਾਇਟੀ ਆਪਣਾ ਤੀਆਂ ਦਾ 10ਵਾਂ ਮੇਲਾ ਅਗਸਤ ਵਿਚ ਕਰਵਾਉਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

–ਹਰਜਿੰਦਰ ਪੰਧੇਰ

ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲ 155 ਜਣੇ ਮਰੇ

ਕੋਲਕਾਤਾ: ਰਾਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ 'ਆਇਲਾ' ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ 155 ਤੋਂ ਵਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 5 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਾਹਤ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਫੌਜ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ 'ਚ ਉਹ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕੀ।

ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ 'ਚ ਆਇਆ 'ਆਇਲਾ' ਕਾਰਨ ਲਗਭਗ 90 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ ਹੁਣ ਮੱਠਾ ਪੈ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਹਾਰ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਤੋਂ ਉਤਰ ਵਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਇਲਾ ਕਾਰਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾਰਜਲਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ ਅਤੇ ਲੰਘੀ 26 ਮਈ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਢਿੱਗਾਂ ਡਿੱਗੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿਚ 11 ਵਿਅਕਤੀ ਦੱਬੇ ਗਏ। ਆਇਲਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦੱਖਣੀ 24 ਪਰਗਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਪਲਾ ਸੇਨ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 20 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤੂਫਾਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਹਿਰ ਸਾਡੇ ਹੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਪਿਆ। ਉਤਰੀ 24 ਪਰਗਣਾ ਵਿਚ 9 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਕਲਕਾਤਾ ਵਿਚ 6 ਅਤੇ ਹਾਵੜਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ।

Attention Business Owners!!

Are You Worried About Your Business When You`re Not There?

Are Worries Keeping You Awake?

Watch Your Business AnyTime Any Place.

NO PAYMENTS

For 3 Months

Financing & Lease Options For 12, 24, 36 Months Available.

For A Free Estimate Call Sidhu 209-495-3905

ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ, ਸਹੀ ਕੰਮ

ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ ਬਿਜਨਸ 'ਤੇ ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਸਿਸਟਮ ਲਵਾਓ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਹੋ ਜਾਓ

DVR UNLIMITED

Sidhu 209-495-3905 www.dvrunlimited.com

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਅਤੇ ਪਿਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕਾ

ਇਸ਼ਮੀਤ ਨਰੂਲਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮਾਗਮਾਂ, ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸ਼ੋਅ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:

ਸੈਲ:408-616-9071

ਘਰ:408-689-2524

ਸੰਨੀਵੇਲ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ

'ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ' ਉਤੇ ਟੈਲੀਫਿਲਮ ਬਣੇਗੀ

ਫਰੀਮਾਂਟ: ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਨਾਟਕਕਾਰ ਬਣੇ ਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਲਿਖੇ ਨਾਟਕ 'ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ' ਦੀ ਟੈਲੀਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਨਾਟਕ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨੌਂ ਥਾਂਈਂ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਕੀਲ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਟੈਲੀਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਡੀ ਵੀ ਡੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਸ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਟੈਲੀਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਲੇਖਕ, ਗੀਤਕਾਰ, ਪਟਕਥਾ ਲੇਖਕ, ਸਕਰੀਨ ਪਲੇਅ ਲੇਖਕ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਸ਼ੋਕ ਟਾਂਗਰੀ ਹੋਣਗੇ ਜਦੋਂਕਿ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਅਤੇ ਸਹਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਲਜੀਵਨ ਹੋਣਗੇ। ਸੰਗੀਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਤੇ ਗਾਇਕ ਜਤਿੰਦਰ ਜਰਗੀਆ ਹੋਣਗੇ। ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਲਵਿੰਦਰ ਮਹੇ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੱਧੂ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਬੀਸਲਾ, ਡਾ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਖੁਸ਼ੀਮਨ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਗਰ, ਪ੍ਰਦੀਪ ਬਾਤਿਸ਼, ਨਿਤਿਨ ਕਪੂਰ, ਸਿਕੰਦਰ ਟਾਂਗਰੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰਾਂ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਟਾਂਗਰੀ, ਨਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਵਿਕਰਮ ਪਾਸੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿਲ, ਪਰਵੀਨ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਇਸਮਤ ਨਰੂਲਾ, ਡਿੰਪਲ ਬੈਂਸ, ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੰਘ, ਸਿਮਰਨ ਸੰਘਾ, ਬਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਪੌਪੀ ਸਿੰਘ, ਜੈਜ ਢਿੱਲੋਂ, ਬਲਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਤਿੰਦਰ ਜਰਗੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬ) ਦੇ ਆਗੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਲਿੰਕਰਸ਼ਿਮ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਰਹੇ ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ 56 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਓਕਵੁੱਡ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਪਾਰਕ (22601 ਲੇਸਰ ਸਟਰੀਟ, ਚੈਟਸਵਰਥ) ਵਿਖੇ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ 1 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਮਿੱਤ ਭੋਗ ਉਸੇ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਖੇ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਬੜੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਫੋਨ 818-674-2727 ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀ 'ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ' ਬਣਾ ਕੇ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ-ਝਾਂਮਪੁਰ

ਫਰੀਮਾਂਟ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮੀਡੀਆ ਸੈਕਟਰੀ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਾਂਮਪੁਰ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕਮੁੱਠ ਹੋ ਕੇ 6 ਜੂਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰੀ-ਪਲਾਨ ਕਰਕੇ ਕੀਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੱਤਭੇਦ ਵੀ ਹੋਣ ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਇਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੂ.ਕੇ. ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸ. ਝਾਂਮਪੁਰ ਨੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਕੋਝੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ''ਰਾਅ'' ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅੰਦਰ 'ਜਜੀਏ' ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖ ਕੇ ਖਬਰਾਂ ਲਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਬਸ਼ਿੰਦੇ ਸਿੱਖ ਮੁੜ ਸਵਾਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੇ ਇਛੁਕ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਕੋਲੋਂ ਜਜੀਆ ਨਹੀਂ ਵਸੂਲਿਆ।

ਵਿਆਨਾ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਵੱਲ ਧਕੇਲਣ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਇਸ ਏਜੰਸੀ ਵਲੋਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਸਕ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਲਈ ਛੂਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਜਿਗਰ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ : ਚੌਗਿਰਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਜਿਗਰ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਨਵੇਂ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਡਾਈਜੈਸਟਿਵ ਡਿਜ਼ੀਜ਼ ਵੀਕ-2009 (ਡੀ.ਡੀ.ਡਬਲਯੂ.) ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਖੋਜੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਲਾਊਸਵਿਲੇ ਵਿਖੇ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮੈਥਿਊ ਕੇਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰ ਵਿਚਾਰ ਮੰਥਨ ਵਾਲਾ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਵਾਲਾ ਸਮਾਗਮ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ (ਸਰਬਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਵੱਦੀ): ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਦੇ ਕਰਾਊਨ ਪਲਾਜ਼ਾ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਖਚਾਖਚ ਭਰਿਆ ਹਾਲ-ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟੇਟਾਂ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਉੱਘੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸਮੇਤ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਕੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਮਰਦ-ਬੀਬੀਆਂ, ਨੌਜਵਾਨ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੇ ਨੇ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਨਾਮਵਰ ਚਿੰਤਕ ਬਾ-ਦਲੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ। ਪੂਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਡੂੰਘੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਜਿਹੀ ਗਹਿਰ-ਗੰਭੀਰਤਾ ਛਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਸ੍ਰੋਤੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ-ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਥਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਖੁੱਭੇ ਬੈਠੇ ਨੇ।

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ, ਉਸ ਸੈਮੀਨਾਰ-ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਜੋ ਕਿ ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੀ 25ਵੀਂ ਦੁਖਦਾਇਕ ਵਰ੍ਹੇ-ਗੰਢ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਅਮਰੀਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਿਸਾਲੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜੱਥੇ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਮੂਵੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦਆਰਿਆਂ ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ, 1978 ਦਾ ਸਾਕਾ, ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਨਲਾਇਕੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਵਰਤੇ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾ-ਖੂਬੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਕੈਨੇਡਾ) ਨੇ ਪੰਥਕ ਕਾਫਲੇ ਵਿਰੁਧ ਬਿਪਰ ਦੇ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਵੈਰ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਾਵਿਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਛੋਹਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੁਆਰਾ ਅਰੰਭੇ ਗਏ 'ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਨ ਕਾ ਚਾਉ' ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਗਏ ਇਕ ਵੱਡੇ ਕਾਫਲੇ ਉਤੇ, ਆਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਚੁਫੇਰਿਉਂ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਰੰਭਕ ਸਮਿਆ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਪਰਵਾਦ ਬੜੀ ਸ਼ਾਤਰ-ਖੇਡ ਖੇਡਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੁਕਮਰਾਨ ਹਿੰਦੂ-ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਲ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਪਨਾਉਂਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਮਾਣਾ-ਨਿਤਾਣਾ ਬਣ ਕੇ ਗੁਰੂ-ਓਟ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦਾ। ਲੇਕਿਨ ਅੰਦਰ-ਖਾਤੇ ਨਾਨਕ-ਵਾਦ ਦੇ ਊਚ-ਨੀਚ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਜੜ੍ਹੀਂ ਤੇਲ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦ ਕੋਈ ਅਕਬਰ ਜਿਹਾ ਉਦਾਰ ਹਾਕਮ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਰੁਧ ਭੜਕਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਾਜੇ ਗਏ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਆਨ-ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ, ਬਿਪਰਵਾਦ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਾ ਪਹਿਚਾਣਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਆ ਹੈ। ਪੱਚੀ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੂਨ ਚੁਰਾਸੀ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ, ਬਿਪਰ-ਪੈਂਤੜਿਆਂ ਦੇ ਕੁਚੇਸ਼ਟਾ ਭਰੇ ਮਹੀਨ ਬੀਜ਼ ਹੀ ਫਲੀਭੂਤ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।

ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਬੁਲਾਰੇ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਡੇਲੀ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸ. ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਨੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ ਦੋਹਰਾਏ ਕਿ ਜਦ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਨਾਪਾਕ ਪੈਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ, ਤਾਂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਹੋ ਜਾਏਗੀ!' ਅਤੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਚਿਤਵੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ ਗੱਦਾਰੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦਿਆਂ 'ਚ ਵਸਾਉਣਾ ਵਫਾਦਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ. ਹੰਸਰਾ ਨ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਪਰ ਜੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਵਣ-ਰਾਮ-ਸੀਤਾ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਹਰ ਵਰ੍ਹੇ ਰਾਵਣ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਸਾੜਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉਦਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਸੰਕੋਚਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਦੇ ਗੂੰਜਵੇਂ ਨਾਹਰੇ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਹੰਸਰਾ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਇੱਕ-ਮਿੱਕ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਉੱਘੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 17 ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜ਼ਕਰੀਆਂ ਖਾਨ ਨੇ ਕਾਹਨੂੰਵਾਲ ਦੇ ਛੰਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ 'ਤੇ ਜੋ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੌਮ ਪਹਿਲੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਅਤੇ ਅਬਦਾਲੀ ਵਲੋਂ ਕੁੱਪ ਰਹੀੜੇ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। 1984 ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹਮਲਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਚੌਥਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਭੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਗਵੀਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ 'ਸਿੱਖ ਥਾਟ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਵ-ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦਾ ਧਰਮ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟੀ ਦੇ ਫਿਲਾਸਫਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਕੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਡਾ. ਰਸਲ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁਧ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਸੁਣ ਕੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਤਰਾਸਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸਭ ਕੁੱਝ ਭੁੱਲ-ਭਲਾ ਕੇ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ 25 ਸਾਲਾ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁੱਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਬਲੁੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਮਾਰਚ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਚਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਸਟੇਜ਼ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਸਾਬਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਿਚਮਡ ਹਿੱਲ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬਲਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਖਾ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿਊਯਾਰਕ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਭਾਈ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਖੜੌਦ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਅਜੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਸਮੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦਆਰਾ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਕਰੀਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਨਹੋਰਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ 1984 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਨਾਲਾਇਕੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਨਹੀ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲੇਵਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਟੇਜ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰਹੀ ਕਿ ਬੇ-ਏਰੀਆ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਖਾਸਕਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਧੜੇ ਵਿਚੋਂ ਬਣੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਤਿੰਨਾਂ ਧੜਿਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਉਂਕੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਮੇਲ ਕੌਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਨੰਗਲ, ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਝਿਲਮਣ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਵਾਲ, ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਟੁੱਟ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਟੁਲੇਰੀ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ, ਸੁਦੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੈਰਾ, ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਸਟਾਕਟਨ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਾਂਡਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਦ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਟਰੇਸੀ, ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਐਲ ਸਬਰਾਂਟੇ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੋਲੀਆ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਬਲੋਵਾਲ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਮਨੀਲਾ, ਐਸ.ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਕਲਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਮਨਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਗੀ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੀਆ, ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਝਾਮਪੁਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬੰਡਾਲਾ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ।

(ਉਪਰ) ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਅਤੇ (ਹੇਠਾਂ) ਹਾਜ਼ਰ ਸਰੋਤੇ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀਆਨਾ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਡੇਰੇ ਦੇ ਸੰਤ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਆਸਟ੍ਰਿਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੂਚਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵਫਦ ਲੰਘੀ 1 ਜੂਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰੋਸ ਅਤੇ ਸਰੋਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਵੀਆਨਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤਘਰ ਨਾਲ ਨਿਰੰਤਰ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ 24 ਮਈ ਨੂੰ ਹੋਈ ਇਕ ਝੜਪ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸੱਚਖੰਡ ਬੱਲਾਂ ਦੇ ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਵਫਦ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਡੇਰੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਥਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, ''ਦੂਤਘਰ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਵੀਆਨਾ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਬੰਧਤ ਆਸਟ੍ਰਿਆਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ 6 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ 'ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਜਿਹੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸਟ੍ਰੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੁਆਇਆ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ: ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਦੀ 25 ਵੀਂ ਯਾਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਅਮਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮਨਾਈ ਗਈ। ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਅਰੰਭ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ ਵਲੋਂ 'ਭਈ ਜੀਤ ਮੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਅਕਾਲ ਤੇਰੀ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਢਾਡੀ ਜੱਥੇ ਨੇ ਜੋਸ਼ੀਲੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਾ ਕੇ 1984 ਦੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ। ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ, ਡਾ. ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਗਵੀਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਟਹਿਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਨੰਗਲ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਲੰਮੀ

-ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਸਰਵਿਸ

ਮੈਲਬੌਰਨ : ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹੀ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਗਿਰੋਹਾਂ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧੀ ਹੈ।

ਲੰਘੀ 9 ਮਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੌਰਭ ਸ਼ਰਮਾ ਨਾਲ ਟ੍ਰੇਨ 'ਚ ਕੁਝ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ ਕੀਤੀ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ। 24 ਮਈ ਨੂੰ ਮੈਲਬੋਰਨ 'ਚ ਸ੍ਰਵਣ ਕੁਮਾਰ 'ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਗਿਰੋਹ ਨੇ ਪੇਚਕਸ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਜੀਵਨ ਤੇ ਮੌਤ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

29 ਮਈ ਨੂੰ ਮੈਲਬੋਰਨ 'ਚ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਪੈਟ੍ਰੋਲ ਬੰਬ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਹ 30 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ 'ਚ ਝੁਲਸ ਗਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵਲੋਂ 100 ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸਿਡਨੀ 'ਚ ਇਕ ਸ਼ਰਾਬੀ ਨੇ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਉਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਚ ਡਰ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਰੁਧ ਮੈਲਬੋਰਨ 'ਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਥੋਂ ਦੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਤੇ 19 ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਮੁੱਕੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ ਸਹਿਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੰਘੀ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਵਕਫੇ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਮਲੇ ਹੋਏ। 24 ਮਈ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਬਣੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਕਈ ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਹ ਕੋਮਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ,ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਸਨੀਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਗਪਗ 20 ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਵੈਸਟਾਲ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਕੰਮਕਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਮਰਥ ਹੈ। ਸਰਬਜੀਤ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਹ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਵੀ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰਨੇਗੀ 'ਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ 25 ਸਾਲਾ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੁੱਕਰੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਢਿੱਡ 'ਚ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਬਲਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਘੇ ਸੋਮਵਾਰ ਰਾਤੀਂ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਦੋ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗੇ। 'ਹੈਰਾਲਡ ਸੰਨ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ 25 ਸਾਲਾ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਬੈਗ ਫਰੋਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਟੂਆ ਖੋਹ ਲਿਆ। ਬਲਜਿੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਭੀਖ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦੰਦ ਕੱਢਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਚਾਕੂ ਖੋਭ ਕੇ ਉਥੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਬਲਜਿੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਮੈਂ ਝੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਚਾਕੂ ਮਾਰਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਅਰਜੋਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।"

ਉਧਰ ਭਾਰਤੀ ਦਬਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਤੀ ਭੇਦਭਾਵ ਜਾਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਜੂਲੀਆ ਗਿਲਾਰਡ ਨੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਇਕ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਟੀਫਨ ਸਮਿੱਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਮੈਲਬੌਰਨ ਵਿਚ ਇਕ ਰੇਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੌਰਭ ਸ਼ਰਮਾ ਉਤੇ ਹੋਏ ਨਸਲੀ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। 21 ਸਾਲਾ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਰੇਲ ਵਿਚ ਕੁੱਟਣ ਮਗਰੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਹੁਣ 16 ਤੇ 18 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਵੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਦੀ ਫੁਟੇਜ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਵਿਕਟੋਰੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੁਢ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ (ਫੀਸਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੌਤਮ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਿਆ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਚੋਰੀ ਵੀ ਉਸੇ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।"

ਬਾਦਲ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ : ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਖਤਰੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰੀ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਰਚਰਨ ਬੈਂਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਲਈ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨੱਥ ਪਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਐਸ.ਐਮ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੋਲ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜੌਨ ਮੈਕਰੇਥੀ ਦੇ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਅਤੇ ਅਪਣੱਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਮੱਦਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗ਼ਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸ਼ੂਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ | ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ | ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਝੜਨਾ | ਸ਼ੂਗਰ ਕੰਟਰੋਲ | ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੂਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS

25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.

Contact : Dr. Shweat Oberoi E-mail : shweat077@yahoo.com

Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

Thandi Insurance Brokerage

LIC#OBO9151

Truck Insurance Specialist:
Auto liability, physical damage, motor truck cargo, general liability and worker's comp.

Coverage for:
Long and local haul owner operators, dump trucks, sand/gravel, seasonal vegetable, delivery, catering and ice cream trucks. DUI, new/young drivers accepted.

Quick Filing:
Personal auto, medical and homeowners insurance. SR22, MCP-65, BMC91-X, Form-E, UIIA.

Business Policies:
Gas stations, repair shops, mini marts, stores, restaurants, and warehouses.

We proudly represent

GLOBAL HAWK INSURANCE CO.

RRG

ਅਸੀਂ ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ

For a Free insurance Quote Please Call :

1-800-917-2639

3090 Independence drive Suite # 246 Livermore CA 94551

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਨਵੀਂ ਕੈਬਨਿਟ ਹੋਈ ਸਰਗਰਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ, ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਤਿੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਨਵੀਂ ਕੈਬਿਨਟ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਲਾਂਭੇ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ ਆਪਣੀ ਅਗਲੇ 100 ਦਿਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਸੱਤਾ ਰਾਹੀਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਸਾਧਾਰਣ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਹੈ।

ਲੰਘੀ 29 ਮਈ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪਈ ਤਰੇੜ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਿੱਤ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਪਵਨ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਲ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ‘ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਕਾਰਜਭਾਰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ‘ਤੇ ਖ਼ਰਾ ਉਤਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਦੀ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਚਰਚਾ ਅਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ‘ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਦਰਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੈਸ਼ਨ ਇੱਕ ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਦੋ ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਪਾਟਿਲ ਨੇ 9 ਜੂਨ ਤੱਕ ਚਲਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ‘ਚ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣਬ ਮੁਖਰਜੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਭਵਨ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰਜੁਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਆਰੰਭੇ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪਿਛਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖ਼ੇਤਰ ‘ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਪੱਧਰ ‘ਤੇ ਸਿਲੇਬਸਾਂ ‘ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖਿਆ ‘ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸਾਂ ‘ਚ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ ਆਈ ਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਨਾਲ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਤਰਾਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਿਆਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਵਿੱਦਿਅਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗਿਆਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਗਿਆਨ ਆਧਾਰਤ ਅਰਥਚਾਰਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਿਹਾਜ ਨਾਲ ਅਹਿਮ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਹਰੇਕ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ, ਜਿਸ ‘ਚ ਲੋੜਵੰਦ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਿੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ‘ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ 72 ਸਾਲਾ ਫਾਰੁਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਭਾਗ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਗੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ‘ਚ ਵਣਜ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਕਮਲ ਨਾਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ।

ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ‘ਚ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂ ਪੀ ਏ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਕੌਮੀ ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੌਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ 6 ਨਵੇਂ ਏਮਜ਼ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ‘ਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮ ‘ਚ ਤੇਜ਼ੀ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀਰੱਪਾ ਮੋਇਲੀ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ‘ਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਈ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਈ :

ਵੀਰਭੱਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਟੀਲ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਵਿਲਾਸ ਰਾਓ ਦੇਸ਼ਮੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਿੰਦੇ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਐਮ. ਵੀਰੱਪਾ ਮੋਇਲੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਨਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤੇ ਨਵਿਆਉਣਯੋਗ ਊਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਐਸ. ਜੈਪਾਲ ਰੈਡੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕਮਲ ਨਾਥ ਨੂੰ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਤੇ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਵਾਯਲਾਰ ਰਵੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ‘ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮੀਰਾ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਸ੍ਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਦਿਆਨਿਧੀ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਏ. ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮੁਰਲੀ ਦਿਓਰਾ ਨੂੰ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਅੰਬਿਕਾ ਸੋਨੀ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮਲਿਕਅਰਜੁਨ ਖਰਗੇ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸ੍ਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਬੀ.ਕੇ. ਹਾਂਡੇਕ ਨੂੰ ਖਾਨਾਂ ਤੇ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਅਨੰਦ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸੀ.ਪੀ. ਜੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕੁਮਾਰੀ ਸੈਲਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹਾਊਸਿੰਗ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਗਰੀਬੀ ਨਿਵਾਰਨ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸੁਬੋਧ ਕਾਂਤ ਸਹਾਏ ਨੂੰ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਐਮ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਯੁਵਕ ਮਾਮਲੇ ਤੇ ਖੇਡ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਜੀ.ਕੇ. ਵਾਸਨ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ ਨੂੰ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮੁਕਲ ਵਾਸਨਿਕ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕਾਂਤੀਲਾਲ ਭੂਰੀਆ ਨੂੰ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਐਮ.ਕੇ. ਅਲਗਿਰੀ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣ ਤੇ ਖਾਦ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ (ਸਵਤੰਤਰ ਕਾਰਜ ਭਾਰ) - ਪ੍ਰਫੁੱਲ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਚਵਾਨ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਧਰਤ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ‘ਚ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ, ਨਿੱਜੀ ਤੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੈਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕੋਲਾ, ਅੰਕੜਾ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸਲਮਾਨ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਦੀਨਸ਼ਾ ਜੇ. ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਲਘੂ, ਛੋਟੇ ਤੇ ਮੱਧ ਦਰਜੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਤੀਰਥ ਨੂੰ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਜੰਗਲ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ

ਗੁਲਾਮ ਨਬੀ ਆਜ਼ਾਦ

ਅਗਾਥਾ ਸੰਗਮਾ

ਰਾਜ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਭਾਗ - ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਂਤ ਜੇਨਾ ਨੂੰ ਰਸਾਇਣ ਅਤੇ ਖਾਦ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਈ. ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮੁੱਲਾਂਪਲਈ ਰਾਮ ਚੰਦਰਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਵੀ. ਨਾਰਾਇਣ ਸਵਾਮੀ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਯੋਤੀਰਦਿੱਤਿਆ ਸਿੰਧੀਆ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਡੀ. ਪੁਰਾਨਦੇਸਵਾਰੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸ੍ਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕੇ.ਐਚ. ਮਨੀਅਪਾ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਅਜੇ ਮਾਕਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪਾਨਾਬਾਕਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨੂੰ ਕੱਪੜਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਨਮੋਨਰਾਇਣ ਮੀਨਾ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਐਮ.ਐਮ. ਪਾਲਮ ਰਾਜੂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸਵਾਤਾ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਐਸ.ਐਸ. ਪਲਨੀ ਮਣੀਚਕਮ ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਜਤਿਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਗੈਸ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਏ. ਸਾਈ ਪ੍ਰਾਥਪ ਨੂੰ ਸਟੀਲ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪ੍ਰਨੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਗੁਰਦਾਸਕਾਮਿਤ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਹਰੀਸ਼ ਰਾਵਤ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਕੇ.ਵੀ. ਥਾਮਸ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵੰਡ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਰਤ ਸਿਨ੍ਹਾ ਸੋਲੰਕੀ ਨੂੰ ਊਰਜਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮਹਾਦੇਵ ਐਸ. ਖੰਡੇਲਾ ਨੂੰ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਦਿਨੇਸ਼ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸੀਸਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸੁਲਤਾਨ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਸੈਰ ਸਪਾਟਾ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮੁਕਲ ਰਾਏ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਮੋਹਨ ਜਤਾਊਆ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਡੀ. ਨਿਪੋਲੀਅਨ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੁਸ਼ਕਤੀਕਰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਡਾ. ਐਸ. ਜਾਗਾਥਰਾਕਸ਼ਕਨ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਐਸ. ਗਾਂਧੀਸਿਲਵਨ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਭਲਾਈ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਭਾਈ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸਚਿਨ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਅਰੁਣ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਯੁਵਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪ੍ਰਤਿਕ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦਯੋਗ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਆਰ.ਪੀ.ਐਨ. ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਹਾਈਵੇਜ਼ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਵਿਨਸੇਂਟ ਪਾਲਾ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਪ੍ਰਾਦੀਪ ਜੈਨ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਅਗਾਥਾ ਸੰਗਮਾ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਮ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਧਰੇ ਵਧ ਭਾਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੇ ਬੀਤੇ ਮਾਲੀ ਸਾਲ (2008-09) ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਿਮਾਹੀ (ਜਨਵਰੀ-ਮਾਰਚ 2009) ਦੌਰਾਨ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਸਦਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਇਹ ਤੀਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਲਮੀ ਮਾਲੀ ਮੰਦਵਾੜੇ ਤੋਂ ਉਭਰ ਆਵੇਗੀ।ਇਸ ਤਿਮਾਹੀ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ (ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ.) ਵਿਕਾਸ ਦਰ 5.2 ਫੀਸਦੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰ 5.8 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ। ਜਦਕਿ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਤੀਜੀ ਤਿਮਾਹੀ (ਅਕਤੂਬਰ-ਦਸੰਬਰ 2008) ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਦਰ 5.3 ਫੀਸਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ 6.7 ਫੀਸਦੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਉਂਜ ਇਹ ਦਰ ਪਿਛਲੇ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਹੀ 9 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਤੋਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਹਾਂ-ਮੁਖੀ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਲਮੀ ਮੰਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਆਪਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਰਹਿਣ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਦਕਾ ਭਾਰਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਖਿੱਚਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇਗਾ। ਨਾਮੀ ਵਿੱਤੀ ਕੰਪਨੀ ਗੋਲਡਮੈਨ ਸੈਸ਼ਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਮੰਗ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

Homeopathic Systems for Health Treatment
When you are tired of all treatments for any disease at any age
Try homeopathic, systems of treatment
ਅਰਥਰਾਈਟਸ, ਦਮਾ, ਸੁਗਰ, ਬਲਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਪੱਥਰੀ, ਖਾਰਿਸ਼, ਮੁਹਾਂਸੇ, ਵਜਨ ਦਾ ਘਟਣਾ ਜਾਂ ਵਧਣਾ, ਜਨਾਨਾ ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜੋਰੀ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਲਾਜ
You can get all Homeopathic, Ayurvedic, Biochemic medicines at economical prices.
www.homeomedicine.net
Consultant /Practitioner
GURDIP SINGH SANDHU
DHMS, Hons, BAMS, MDEH, 30 Years experience
Working as per ACT.SB-577 State of CA.
CALL: TOLL FREE: 877-OK-HOMEO
(877-654-6636)OFFICE: 408-729-6691
E-mail: Homeomedicine@yahoo.com

ਹੋਰ ਇਲਾਜਾਂ ਤੋਂ ਥਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਹੋਮੀਓਪੈਥੀ ਅਜਮਾਓ

NirpalKaur.com
ਨਿਰਪਾਲ ਕੌਰ ਡਾਟ ਕੌਮ
A WEBSITE SHOWCASING THE TASTE OF PUNJABI FOOD
ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ ਰਸੋਈ
ਖਿੱਚੇ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ
VISIT : WWW.NIRPALKAUR.COM
HOME COOKING, FASHION AND HEALTH

ਐਥਿਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਸਾਫ ਬਰੀ, ਨੈਨੀ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ

ਟੋਰਾਂਟੋ : ਇਥੋਂ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹਲਕੇ ਬਰੈਂਪਟਨ ਸਪਰਿੰਗਡੇਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਡਾ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਨੂੰ ਐਥਿਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਆਖਰ ਨੈਨੀ ਕੇਸ 'ਚੋਂ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਛਾਣਬੀਣ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਨੈਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਢੱਲਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਮੂੰਹ ਜ਼ਬਾਨੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੇ ਹਲਕਾ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਪੋਰਟਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਗੱਲ ਸੀ। ਐਥਿਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਮੈਰੀ ਡਾਅਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਮਾੜੇ ਵਰਤਾਅ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਛਾਣਬੀਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਡਾ. ਢੱਲਾ ਨੇ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦੇ ਨਿਤਾਰੇ ਲਈ ਖੁਦ ਐਥਿਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੜਤਾਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਮੀਡੀਆ 'ਚ ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਸੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਲਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਾਇ ਨਾ ਬਣਾਉਣ।

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਆਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਕੈਰੀਅਰ ਡਗਮਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਵੀ ਗਰਮ ਸਨ, ਪਰ ਰੂਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਮਾਇਤ ਬਰਕਰਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਥਿਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੈ ਉਥੇ ਕਾਫੀ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਉਬਲ ਰਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਸਿਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਛਿੱਟਾ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ।

35 ਸਾਲਾ ਲਿਬਰਲ ਐਮ.ਪੀ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ, ਗੈਰ ਸਿਆਸੀ ਅਨਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਿਰਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਹ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਸਿੱਖ ਲਿਬਰਲ ਐਮ.ਪੀ. ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ 'ਚੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਔਰਤ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਹਫਤਿਆਂ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਐਥਿਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਮੁੱਦਈ ਹੈ। ਅਟਾਵਾ ਤੋਂ ਟਰਾਂਟੋ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਫੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਰੂਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬੇਸ਼ਕ ਕਿਸੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ

ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ

ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਸੱਚ ਸਾਰੇ ਰੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹ 'ਚ ਹਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।"

ਨੈਨੀ ਕਸੂਤੀ ਫਸੀ : ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ 'ਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਬੁਣੇ ਜਾਲ 'ਚ ਖੁਦ ਫਸ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਨੈਨੀ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਚ ਆਈ ਮੈਗਡਾਲੇਨ ਗੋਰਡੋ ਨੇ ਬੇਸ਼ਕ ਬਰੈਂਪਟਨ ਸਪਰਿੰਗਡੇਲ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਜਾਰਜ ਰੂਜਵੈਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨੈਨੀ (ਕੇਅਰ ਗਿਵਰ) ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੰਮ ਛੱਡ ਗਈ ਅਤੇ ਉਲਟਾ ਉਹਦੇ ਉਪਰ ਹੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਵਰਤਾਅ ਵਾਲੇ ਝੂਠੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਮ.ਪੀ. 'ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਖ਼ਬਾਰ ਗਲੋਬ ਐਂਡ ਮੇਲ ਨੇ ਛਾਪਿਆ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਸੀਸਾਗਾ ਦੇ ਜਾਰਜ ਰੂਜ਼ਵੈਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗੋਰਡੋ ਨੂੰ 2007 ਦੀ ਕ੍ਰਿਸਮਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਚਹੁੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਤਾਈਵਾਨ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਟੋਰਾਂਟੋ ਲਿਵ ਇਨ ਕੇਅਰ ਗਿਵਰ ਵਜੋਂ ਮੰਗਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਇਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ 'ਚ ਪੂਰੀ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਚਰਚ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੁਗਾਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰੂਜਵੈਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਫਿਲਪੀਨ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਬਾਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਬੈਂਕ ਖਾਤਾ ਵੀ ਖੁਲਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਮ ਦੇ ਪੈਸੇ ਉਸ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਣ।

ਰੂਜ਼ਵੈਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਰ 'ਚ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਚਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਔਰਤ ਦੇ ਤੇਵਰ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨੈਨੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਜੁਲਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਹੋਰ ਵਧ ਪੈਸੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਈ ਅਤੇ ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰ ਨਾਲ ਕਾਰ 'ਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਨੇ ਇਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਚ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਤੁਹਮਤਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਇਹੀ ਮੈਗਡਾਲੇਨ ਗੋਰਡੋ ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਦੇ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਈ, ਪਰ 11ਵੇਂ ਦਿਨ ਉਥੋਂ ਵੀ ਚਲਦੀ ਬਣੀ। ਰੂਜਵੈਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ (ਨੈਨੀ) ਖੁਦ ਹੀ ਕੰਮ ਦੇ ਪੈਸੇ ਨਕਦ ਹੀ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਇਸ ਔਰਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਦੋਸ਼ ਐਮ.ਪੀ. ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਤੇ ਲਾਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਚ ਬਹੁਤਾ ਵਜ਼ਨ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਡਾ. ਰੂਬੀ ਢੱਲਾ ਨੇ ਸੱਚ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਢਿੱਲੇ ਪੈ ਗਏ ਸਨ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਐਥਿਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਔਰਤ (ਗੋਰਡੋ) ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਦੋ ਸੋਨ ਤਮਗੇ

ਹਾਂਗਕਾਂਗ : ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਅਥਲੈਟਿਕਸ ਗ੍ਰਾਂਡ ਪ੍ਰੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਗੇੜ ਦੌਰਾਨ 300 ਮੀਟਰ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਗੇੜਾਂ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੀਬਿਨ ਮੈਥੀਊ ਨੇ ਵੀ 400 ਮੀਟਰ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਿਆ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਜ਼ੋਊ ਵਿਚ 3 ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟਰ ਅਤੇ ਕੁਨਸ਼ਾਨ ਵਿਚ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟਰ ਵਿਚ ਸੋਨ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 8:07:2 ਮਿੰਟਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕੱਢਿਆ। ਉਂਜ ਇਹ ਸਮਾਂ ਉਸ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਨਿਜੀ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਰਿਕਾਰਡ 7:50:30 ਮਿੰਟਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਹੈ।

ਲੰਬੀਆਂ ਦੌੜਾਂ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੌੜਾਕ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿੱਤਾਂ ਸਦਕਾ 4500 ਡਾਲਰ ਹਾਸਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟਰ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਰਿਹਾ। ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਜਿੱਤਿਆ, ਜਦੋਂਕਿ ਈਲਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਾਸ਼ੀਨਾਥ ਤੁਲਾਜੱਪਾ ਨੇ ਚੌਥੀ ਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਥਾਂ ਮੱਲੀ।

Wanted Owner Operators

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ

√ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਹਰ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਹਰ ਸਟੇਟ ਲਈ ਰੀਫਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈ ਲੋਡ ਉਪਲਬਧ।
√ ਅਸਲੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਪੇਪਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾ ਦੇਰੀ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ।
√ ਟੀਮ ਨੂੰ ਤਰਜ਼ੀਹ।
√ ਡਿਸਪੈਚ 24 ਘੰਟੇ ਉਪਲਬਧ।

ਵਧੀਆ ਪੈਸੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਯੂਨੀਅਨ ਟਰੱਕਿੰਗ, ਇੰਕ
PO Box # 797
Union City, CA 94587
Ph:510-324-2700
Fax:510-324-1432

ਸੁੱਖ ਸੰਧੂ ਸੈਲ:510-673-4537
ਹਰਜੋਗ ਪੂਨੀਆ ਸੈਲ:510-714-6039
sukhjinder82@hotmail.com

G.M. Lawrence Insurance Brokerage License# 0D79587

ਟਰੱਕ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਪਿਛਲੇ 26 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

LIABILITY
GENERAL
LIABILITY
PHYSICAL
DAMAGE
CARGO
BONDS

ਜੀ ਐਮ ਲਾਰੈਂਸ ਉਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਿਉਂ?

*ਕੋਈ ਬਰੋਕਰ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ *ਝਟਪਟ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ *ਮਾਸਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਪਲਬਧ ਹਨ

New Ventures Are Welcome

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ
Ph: 209-474-2771
Fax: 209-474-0215
7746 Lorraine Ave.#214
Stockton CA-95210

SPECIALIZES IN BOTH LOCAL & LONG HAUL
-Flexible down payments
-Excellent customer service
-Committed to each individual client's needs
-Experienced, knowledgeable & professional staff

ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਬਜਰੀ ਢੋਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਰ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ !

ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ:

License plates
IFTA *Fuel tax return
DOT, ICC-MMC
Single state registration services
*New Mexico & Kentucky permit

Rajinder Singh

ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੇਪਰ ਵਰਕ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਟਰਕਿੰਗ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਚ ਮੂਵ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ

Now in Strockton, the Hub of the Trucking Industry

Financing Available For Buying Trucks

Cell: (510) 557-6988
Ph: 209-982-9996,
Fax:209-982-9997
13465 Basalt Ct, Lathrop CA 95330

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

ਅਫਗਾਨ-ਜੰਗ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ

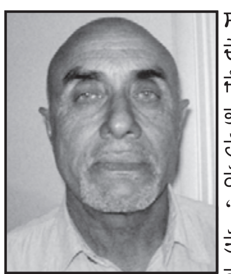

ਪਰਮਜੀਤ ਰੋਡੇ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵੱਡਾ ਜੰਗੀ ਅਖਾੜਾ ਬਣਨ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨੇੜ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਈ ਖੂੰਖਾਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਜੰਗ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਅਤੇ ਕਰੂਰਤਾ ਸਾਫ ਸਾਫ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਰੁਖ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ-ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤੋਲ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਕਤਾਰਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੀ ਜੰਗ ਵਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੰਗ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਭੇ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਬੜਾ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਜੇ ਚਲੰਤ ਜਿਹੀ ਵੰਡ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੋਟੇ ਰੂਪ 'ਚ ਚਾਰ ਧਿਰਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ-ਪਹਿਲੀ ਧਿਰ ਹੈ ਅਮਰੀਕੀ-ਨਾਟੋ ਫੌਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸਮੁੱਚਾ ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜ। ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਇਹ ਧਿਰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਪੇਸ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਤਾਲਿਬਾਨ-ਅਲਕਾਇਦਾ ਨਾਮ ਦੀ ਕੱਟੜ ਇਸਲਾਮਿਕ ਧਾਰਮਕ ਜਨੂੰਨੀ ਧਿਰ। ਪਿਛਾਖੜੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪਰਨਾਈ ਹੋਈ ਇਹ ਧਿਰ ਅਮਰੀਕੀ-ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਖਦੇੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋਕਪੱਖੀ, ਭਵਿੱਖ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਹੀਣੀ ਅਤੇ ਅਸਮਰਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੂਹ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਸੁਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਵਿਚਾਰੇ ਲੋਕ। ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗਲਬੇ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਸਖਤ ਨਫਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੈਕੂਲਰ, ਉਨੰਤਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪਾਏਦਾਰ, ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸਦਕਾ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਤਾਲਿਬਾਨ-ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗ ਕੇ ਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਧਿਰ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਜੰਗ ਦੀ ਚੱਕੀ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਪਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਧਿਰ ਹੈ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਰੂਸ, ਚੀਨ, ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਿਰ। ਇਹ ਕੋਈ ਬੱਝਵੇਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਨਾਈ ਧਿਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਜੰਗ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੀ ਹਿਤ ਸਮਾਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜੰਗ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇੜਿਓਂ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਇਧਰ ਜਾਂ ਉਧਰ ਆਪਣਾ ਵਜ਼ਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਬੁਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ 11 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਅਤੇ ਪੈਂਟਾਗਨ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਸਿਰਫ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚੋਂ ਅਲਕਾਇਦਾ ਦੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਓਬਾਮਾ ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਮਕਸਦ ਹਨ। ਨੰਬਰ ਇਕ, ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦਾਂ ਵਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਹਮਲੇ ਲਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਧਾਰਭੂਮੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਦੋ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਸਥਿਰਤਾ ਲਿਆਉਣੀ। ਪਰ ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਘਟੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਰਸਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠ ਬੁਸ਼ ਵੀ ਬੋਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚ ਓਬਾਮਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ। ਲੜਾਈ ਦੇ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਓਬਾਮਾ ਵੀ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੰਗ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਲਤਨਤ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਹੈ। ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਅਲਕਾਇਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਦਾ ਰੋੜਾ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ 'ਚੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਫੌਰੀ ਅਤੇ ਅਣਸਰਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕਾਰਟਰ ਦੀ ਹਕੂਮਤ 'ਚ ਕੌਮੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਜਬਿਗਨਿਊ ਬਰਜਿਂਸਕੀ ਨੇ 1997 'ਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ "ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਤਾਕਤ ਯੂਰੋ ਏਸ਼ੀਆ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ, ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਪਜਾਊ ਤੇ ਉਨਤ ਖਿੱਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।......ਦੁਨੀਆ ਦੇ 75% ਲੋਕ ਯੂਰੋ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤੀ ਭੌਤਿਕ ਦੌਲਤ ਵੀ ਇਥੇ ਹੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੀ 60% ਜੀ.ਐਨ.ਪੀ. ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੱਭੇ ਗਏ ਊਰਜਾ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਵੀ ਯੂਰੋ ਏਸ਼ੀਆ 'ਚ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਯੂਰੋ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਸੱਚਾਈ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵਲੋਂ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਊਰਜਾ ਸੋਮਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਿਆਸੀ ਉਚਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ 'ਚ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਇਕ ਫੋਕਲ ਪੁਆਇੰਟ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੂ ਤਾਕਤ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਨੇ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੇ।

1991 'ਚ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦਾ ਖਿੰਡਣਾ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੈਲਿੰਜ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਵਰ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਖਿਲਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਜੋ ਚਾਹੇ ਮਨਆਈਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੇ ਸੈਂਟਰਲ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਪੰਜ ਦੇਸ਼-ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ, ਉਜ਼ਬੇਕਿਸਤਾਨ, ਕਜ਼ਾਖਸਤਾਨ, ਤਾਜਿਕਸਤਾਨ ਅਤੇ ਕਾਦਿਰਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਕੜ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਬੁਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਉਦੋਂ ਦੇ ਡਿਫੈਂਸ ਸੈਕਟਰੀ ਡਿੱਕ ਚੇਨੀ ਵਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਿਸ਼ਾ 'ਚ ਤਿੰਨ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਪਾਲਵਾਲਟੋਵਿਜ, ਲੈਬਿਸ ਲਿਬੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮੇ ਖਾਲਿਲਯਾਦ) ਵਲੋਂ ਇਕ ਨੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਡਿਫੈਂਸ ਪਲੈਨਿੰਗ ਗਾਈਡੈਂਸ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਹਾਕਮ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਬਹਿਸਾਂ ਚੱਲੀਆਂ, ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੋਏ ਅਤੇ "ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਫਾਰ ਏ ਨਿਊ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸੈਂਚਰੀ" ਅਤੇ "ਕਲੀਨ ਬਰੇਨ" ਵਗੈਰਾ ਵਗੈਰਾ ਪੇਪਰ ਲਿਖੇ ਗਏ। ਸਭ ਪੇਪਰਾਂ ਅਤੇ ਬਹਿਸਾਂ ਦਾ ਤੱਤ ਸਾਂਝਾ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਨ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਉਭਰਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ "ਏ ਵਰਡ ਟੂ ਵਿਨ" ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ 2001 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਜਦੋਂ ਹੀ 1990 'ਚ ਸੋਵੀਅਤਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲਮੋੜਾ ਕੱਟਿਆ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਇਕ ਮੁਹਿੰਮ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਮੰਡੀ ਵਲ ਜਾਂਦੀਆਂ (ਤੇਲ) ਪਾਈਪ ਲਾਈਨਾਂ ਤੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਤੋੜੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਭਾਰੂ ਸੰਸਾਰਕ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕੁੰਜੀਵਤ ਊਰਜਾ ਸਪਲਾਈ ਰੂਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦਾ ਬਦਲ ਉਸਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੋਈ ਪੱਛਮੀ ਮੰਡੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਰਾਨ ਜਿਹੜਾ ਪਰਸ਼ੀਅਨ ਗਲਫ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ "ਕੁਦਰਤੀ ਪੁਲ" ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਈਪਾਸ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਕਸਿਸਟ ਲੇਖਕ ਲੈਰੀ ਏਵਰਿਸਟ ਵੀ ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਮਰੀਕਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਪਾਲਸੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਨ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਾਲਾਂ, ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਖਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਯੁੱਧਨੀਤਕ ਊਰਜਾ ਸ਼ਕਤੀ (ਤੇਲ) ਵਰਗੇ ਕੁੰਜੀਵਤ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।"

ਓਬਾਮਾ ਹੋਵੇ ਬੁਸ਼ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਲਿੰਟਨ, ਵਿਦੇਸ਼ ਪਾਲਸੀ ਤੱਤ ਰੂਪ 'ਚ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਈ ਐ, ਜੇ ਫਰਕ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ 'ਤੇ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵਧ ਦਾਬ ਦੇਣ ਦਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਲਤਨਤ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਲਈ ਕਲਿੰਟਨ ਨੇ ਵੀ ਹਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਬੁਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਓਬਾਮਾ ਵੀ ਸੱਭੇ ਹੱਦਾਂ ਬੰਨੇ ਟੱਪਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਕਲਿੰਟਨ ਹਕੂਮਤ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਸਾਰ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਨੂੰ ਇਕ ਨਾਜ਼ਕ ਨੁਕਤੇ ਵਜੋਂ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। 1996 'ਚ ਜਦੋਂ ਸੋਵੀਅਤ ਪੱਖੀ ਨਜੀਬਉਲਾ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਲਿਬਾਨ ਹਕੂਮਤ ਆਈ ਤਾਂ ਕਲਿੰਟਨ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੋਂ ਇਹੀ ਰੋਲ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਵੀ ਲੱਗਿਆ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਈ ਇਸ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਨੀਰੀ-ਤਿਆਰ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਹੜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣ ਗਈ। ਸੋ ਕਲਿੰਟਨ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਲ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਹੱਥ ਵੀ ਵਧਾਇਆ, ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਟਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਖਤਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਦਬਾਅ ਵੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣਦੀ ਦੇਖ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਤਣਾਅ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਫਿਰ ਬੁਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਦਿਆਂ ਈ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਲੋਸਣ, ਪਤਿਆਉਣ, ਧਮਕਾਉਣ ਅਤੇ ਡੇਗਣ ਦੀ ਚਤਰ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਈ 2001 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ 40 ਮਿਲੀਅਨ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 'ਵਿੱਤੀ' ਸਹਾਇਤਾ ਵਜੋਂ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ-ਤਾਲਿਬਾਨ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਗਿੱਟਮਿੱਟ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬੌਬ ਬੁਡਵਾਰਡ ਨਾਮ ਦਾ ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ "ਬੁਸ਼ ਓਨ ਵਾਰ" 'ਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ 9/11ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਰਦਰਨ ਅਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਜੁਲਾਈ 'ਚ ਅਲਕਾਇਦਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਖਿਲਾਫ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਪੋਜ਼ਲ ਆ ਗਈ, ਜਿਹੜੀ 4 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਸ਼ੁਭ ਕੰਮ' 'ਚ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਵਾਸਤੇ 125-200 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 6 ਦਿਨ ਬਾਅਦ 10 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਵ 9/11 ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਮੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੌਂਡਾਲਿਜ਼ਾ ਰਾਈਸ ਨੇ "ਗੁਪਤ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਿਵ" ਨਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਸਤਖਤਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੁਸ਼ ਦੀ ਮੇਜ 'ਤੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ 9/11 ਦਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ। ਅੰਨਾ ਕੀ ਭਾਲੇ ਦੋ ਅੱਖਾਂ! ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਹਾਨਾ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੋ ਗੱਜ ਵੱਜ ਕੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਖਦੇੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕਠਪੁਤਲੀ ਕਰਜ਼ਾਈ ਸਰਕਾਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਸ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

ਅਫਗਾਨੀ ਜੰਗ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਦ ਤੋਂ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੜਾਈ ਦੇ ਹਰ ਫਰੰਟ 'ਤੇ ਹਾਰਾਂ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਜਲਾਲਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੈਰ ਸਾਜਗਾਰ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। (1) ਤਾਲਿਬਾਨ ਧਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧ ਤਕੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ, ਮੁਹਾਰਤ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਅਤੇ ਠੋਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦਾ 70% ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸਰਹੱਦੀ ਏਰੀਆ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ 'ਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਕਾਬਲ ਅਤੇ ਇੱਕਾ-ਦੁੱਕਾ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। (2) ਅਮਰੀਕੀ ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਵਜੋਂ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਪਈ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਬਲਿਕ ਇਕੱਠਾਂ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਇਕ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਯਕੀਨੀ ਦਹਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਬੈਟਲਫੀਲਡ ਰੂਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਲਾਤ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਧਰੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਿਵਲੀਅਨ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ 31% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। (3) ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਖਾਧ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਢੋਆ ਢੁਆਈ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਫੌਜੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਏ ਗੁਰੀਲਾ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਭਾਰੀ-ਤਬਾਹੀ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਖੜੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। (4) ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਾਇਤ ਦਾ ਘੇਰਾ ਸੁੰਗੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾਟੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਜੰਗ 'ਚ ਹੋਰ ਫੌਜੀ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਬੇਵੱਸੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤਕਰੀਬਨ ਸੱਭੇ ਨਾਟੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲੋਕ ਰਾਇ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਨਿਖੇੜੇ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹੈ। (5) ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਬੋਝ ਝੱਲਣ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਲੜਾਈ ਨੇ ਲਮਕਣਾ ਹੈ ਖਰਚਿਆਂ 'ਚ ਅਥਾਹ ਵਾਧਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅੱਗਾ ਦੌੜ ਪਿੱਛਾ ਚੋੜ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ। (6) ਕਰਜ਼ਾਈ ਸਰਕਾਰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੇਂਡੂ ਧਨਾਢਾਂ 'ਤੇ ਟੇਕ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਧਨਾਢਾਂ ਨਾਲ ਜਮਾਤੀ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜਮਾਤੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਅਫਗਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਗਠਜੋੜ ਖਿਲਾਫ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਪੋਪੀ ਫਸਲ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਤਬਾਹੀ ਬਲਦੀ 'ਤੇ ਤੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਤੱਤ ਰੂਪ 'ਚ ਕਿਸਾਨੀ ਜੰਗ 'ਚ ਬਦਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। (7) ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਜੱਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰੂਸ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਰਾਗਸਤਾਨ ਸਮੇਤ ਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਢਿਲਾ ਜਿਹਾ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚਾ ਖੜਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਰੋਲ ਸਿਰਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣੇ ਖਤਮ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ "ਜੁਆਇੰਟ ਰੈਪਿਡ ਰੀਐਕਸ਼ਨ ਫੋਰਸ" ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਫੌਜੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅਫਗਾਨ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ 2640 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਡੂਰੰਡ ਲਾਈਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 1893 'ਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਟੀਮਰ ਡੂਰੰਡ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਚ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਇਸ ਲਾਈਨ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੀਂ ਪਖਤੂਨ ਲੋਕ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਸਾਂਝੀ ਬੋਲੀ, ਸਾਂਝਾ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਾਂਝਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਆਰਥਿਕ ਸਮਾਜਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਇਹ ਲੋਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀਰੋ।

ਇਹ ਉਹੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਲੜਾਕੂ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਇਲਾਕਾ ਬਣਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਲਈ ਬੜੀ ਮੁਹਾਰਤ ਨਾਲ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ

ਸੋਨੀਆ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਪੁੱਛੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ

-ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੌਕਸੇ

ਪ੍ਰਿਥਵੀਸ਼ ਗਾਂਗੁਲੀ ਨੇ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਟੀ.ਡੀ. ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ 'ਸੋਨੀਆ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮਕਾਰ ਜਗਮੋਹਨ ਮੂੰਦੜਾ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਫਿਲਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਲਿਖਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਬਾਇਓਪਿਕ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਬਹਰਹਾਲ ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਟੀ.ਡੀ. ਕੁਮਾਰ ਉਰਫ ਕੁਮਾਰ ਕਿਰਨ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਫਿਲਮਕਾਰ ਕੀ ਤਜ਼ਰਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਉਹ ਨਿਆਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਰ ਰਿਚਰਡ ਐਟਨਬਰੋ ਨੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰੰਗਮੰਚ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 'ਗਾਂਧੀ' ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਕਰਣ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1982 ਵਿਚ ਉਹ ਫਿਲਮ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫਿਲਮ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਲੋਂ ਰਕਮ ਵੀ ਮਿਲੀ ਸੀ।

ਇਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ 'ਤੇ ਵ੍ਰਿਤਚਿਤਰ ਬਣਾਉਣ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੇਅ ਵਲੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਫਸਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਖੁੰਝਾਉਂਦੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੌਕਾ ਇਜਾਦ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿੱਦਾਂ ਹੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਲਤਾੜਿਆ ਅਤੇ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈਆਂ। ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਕੇਤਨ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ, ਜਿਹੜੀ ਪਹਿਲਾਂ 'ਭਵਨੀ ਭਵਈ' ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਪੁਣੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਿੱਖਿਅਤ ਫਿਲਮਕਾਰ ਸਨ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਜੱਬਾਰ ਪਟੇਲ ਨੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਾਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ।ਮਹਾਨ ਫਿਲਮਕਾਰ ਸ਼ਿਆਮ ਬੇਨੇਗਲ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੁਆਰਾ ਦੱਖਣੀ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬਿਤਾਏ ਸਾਲਾਂ 'ਤੇ 'ਦਿ ਮੇਕਿੰਗ ਆਫ ਦਿ ਮਹਾਤਮਾ' ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਲੱਖਣ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਹਾਲੀਵੁਡ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਇਓਪਿਕ ਬਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਆਲੇਵਰ ਸਟੋਨ ਦੀ ਕੈਨੇਡੀ 'ਤੇ ਬਣੀ ਫਿਲਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਫਿਲਮ ਸਿੱਧ ਹੋਈ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਖੋਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਲਜਾਰ ਦੀ 'ਆਂਧੀ' ਇਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਫਿਲਮ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪਾਤਰ (ਸੁਚਿਤਰਾ ਸੇਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ) ਦੀ ਚਾਲ-ਢਾਲ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਖ਼ੁਦ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਰਾਹ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਿੱਠਲ ਭਾਈ ਪਟੇਲ (ਸਾਗਰ) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਇਓਪਿਕ ਬਨਾਉਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਨੂੰ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੱਲਾਂ ਹਨ।

ਸੈਂਸਟਿਵ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਨਸਨੀਖੇਜ਼ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੱਲਾਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀ ਲੋਕ ਨੇਤਾ ਚੁਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਮਨੋਰੰਜਨ ਚੁਨਣਾ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

ਅਫਗਾਨ-ਜੰਗ ਦੀ ਹਕੀਕਤ

ਉਹੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਖਬਾਰ 'ਫਾਈਨੈਨਸ਼ੀਅਲ ਟਾਈਮਜ਼' ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਿਰਫ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਖਖਤੂਨਿਸਤਾਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।" ਇਹ ਉਹੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿਜ਼ਾਇਲਾਂ ਦਾਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੌਜ ਲਗਾਤਾਰ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ 'ਚ ਨੈਨਜੰਗ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਾਜਾ ਮੋਹਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਜੋ ਕੁਝ ਅਫਗਾਨ ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਨਿਖਰਨੇ ਹਨ।"

ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਇਸ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ 'ਚ ਘੁਲਮਿਲ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਪੱਖ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਹੈ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨ ਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਾਂਦਰੂ ਪੱਖ ਹੈ, ਉਥੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਦੋ ਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਸੀਮਤ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਹ ਹਮਲਾਵਰਾਂ 'ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਰੋਲ ਜਿਵੇਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਲਾਅ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜਤਾ, ਔਰਤ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਵੱਈਆ ਆਦਿ ਪਿਛਾਖੜੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ।

ਫਿਰ ਵੀ ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਲਹਿਰ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹੱਕੀ, ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀਆਂ ਇਨਸਾਫਪਸੰਦ ਅਤੇ ਉਨਤਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਫਗਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹਨ। ਅਫਗਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੜਾਈ 'ਚ ਸੈਕੂਲਰ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਾਫੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ, ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਉਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ? ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਮੁਨੱਸਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲੜਾਈ 'ਚੋਂ ਕਿਨਾਂ ਕੁ ਤਕੜਾ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਫਗਾਨੀ ਲੋਕ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਆਰਥਕ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਗੇ? ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।

1986 'ਚ ਸੋਵੀਅਤ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸੋਵੀਅਤ ਆਰਮੀ ਚੀਫ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸੱਤਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇਕ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਫੌਜ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਨੇ ਨਾਂ ਛੋਹਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਈ ਅਸੀਂ ਉਥੋਂ ਹਿਲਦੇ ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਝੱਟ ਆਣ ਥਾਂ ਮਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਈ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।" ਇਸ ਸਚਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਰ ਟੱਕਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਪੂਛ ਦਬਾ ਕੇ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਅਫਗਾਨੀ ਮਾਹਿਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ "ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਫੌਜਾਂ ਉਹੀ ਗਲਤੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਸੋਵੀਅਤ ਫੌਜਾਂ ਹਾਰ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਖਜ਼ਾਨਾ ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਰੂਸੀ ਫੌਜ ਬੇਦਿਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਅੱਜ ਓਬਾਮਾ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਸੁਣਨ ਦੇ ਮੂਡ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਹਾਲਤ 'ਚ ਜ਼ੋਰ ਅਜਮਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਗਦਾ ਹੈ ਪੱਥਰ ਚੱਟ ਕੇ ਈ ਮੁੜੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਹੱਟੀ-ਭੱਠੀ:ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ

ਰੰਗ-ਬੇਰੰਗ

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਨਿਮਾਣੀ ਜਿਹੀ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਹੱਟੀ-ਭੱਠੀ ਹੋ ਨਿੱਬੜੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਚੁਰਮੁਰੇ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਭੁੱਜੇ ਦਾਣਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਫੁਸਫੁਸੀ ਤੱਤੀ-ਠੰਡੀ ਚਾਹ ਦਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਹੱਟੀ-ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਠਰਕ ਦੇ ਗਾਹਕ ਦਿਨ ਭਰ ਗੇੜਾ ਮਾਰਦੇ ਜਾਂ ਦਾਅ ਲੱਗਣ ਤੇ ਡੇਰਾ ਹੀ ਜਮਾ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਥੇ ਇਹ ਕੰਟੀਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੈਠਗਾਹ ਬਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਖਾਲੀ ਪੀਰੀਅਡ ਜਾਂ ਪੀਰੀਅਡ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਏਥੇ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਜੰਮ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਗਲਾਸਾਂ ਦੇ ਗਲਾਸ ਚਾਹ ਦੇ ਫੂਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਲਾਸ ਕੰਟੀਨ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ, ਮਾਨੋਂ ਪਿਕਨਿਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਅੰਦਰੋਂ ਠੰਡੇ ਸਾਹ ਭਰਦੇ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਝੁਰਮੁਟ ਗਲਾਸ ਚੁਕੀ ਤੇ ਦਿਲ ਫੜੀ ਏਧਰ ਉਧਰ ਤੜਫਦੇ ਫਿਰਦੇ। ਅੱਖਾਂ ਤੱਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਵੀ ਲਾਅ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵੀ ਇਧਰ ਹੀ ਗੇੜਾ ਰੱਖਦੇ।

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਕਲਾਕਾਰ, ਪੀ ਜੀ ਆਈ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਵੀ ਏਥੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਗੇੜੀ ਮਾਰਦੇ, ਏਥੋਂ ਦੇ ਰਮਣੀਕ ਤੇ ਰੁਮਾਂਟਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਰਸ਼ਕ ਕਰਦੇ। ਇਸਦੇ ਮੁਢ ਹੀ ਗਾਂਧੀ ਭਵਨ ਅਤੇ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਕਾਦਮਕ ਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਸਾਹਿਤਿਕ ਮਿਲਣੀਆਂ ਅਤੇ ਇੰਟਰਵਿਊਆਂ ਲਈ ਬੜਾ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਸੀ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਏਕਾਂਤ ਤੇ ਗਹਿਮਾ-ਗਹਿਮੀ ਦਾ ਇਕ ਅਜੀਬ ਸੁਮੇਲ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪੱਚੀ ਕੁ ਸਾਲ ਲਾਏ ਹਨ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕੰਟੀਨ ਪਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹੀ ਤੇ ਫਿਰ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੁੱਜੀ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀਹ-ਪੱਚੀ ਵਾਰੀ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਫੇਲ੍ਹ ਤਾ ਮੈਂ ਇਕੋ ਵਾਰੀ ਹੋਇਆ ਸਾਂ, ਫੇਲ੍ਹ ਕਾਹਦਾ ਪੇਪਰ ਹੀ ਛੱਡੇ ਸਨ; ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਆਖਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਪੇਪਰ ਛੱਡੇਗਾ ਹੀ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਦੂਹਰੀ ਐਮ.ਏ. ਕੀਤੀ। ਆਪਾਂ ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਸੂਬਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਕ ਨਾ ਮੰਨੀ ਜਿਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੱਗ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੁਆਰ ਕੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਵੋ,ਪੱਗ ਤੇ ਪੱਗ ਬੰਨਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ। ਖੈਰ ਦੂਹਰੀ ਡਿਗਰੀ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਸੰਭਾਲ-ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ-ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਅਜੇ ਹੋਰ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਜੁ ਸੀ। ਕੈਂਪਸ ਦੇ ਇਕ ਖੂੰਜੇ ਲੱਗੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਕੂਆਂ, ਨਾਲਾਇਕਾਂ,ਖਲੀਫਿਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ। ਆਰਟਸ ਬਲਾਕ 1 ਤੇ 2 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਕੰਟੀਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਬਲਾਕ-1 ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀਆਂ ਤਿਤਲੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਹੁਸੀਨ ਕੁੜੀਆਂ। ਇਹ ਅਮੀਰ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮਿਜਾਜਣਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨੱਕ ਥੱਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ। ਕਲਾਸਫੈਲੋ ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਲੋਲ੍ਹੜ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਬੱਸ ਅੱਖਾਂ ਠੰਡੀਆਂ ਕਰਨ ਜੋਗੇ। ਚਾਰ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਮਾਈ ਦਾ ਲਾਲ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਰੰਗਹੀਣ, ਗੰਧਹੀਣ, ਸੁਆਦਹੀਣ, ਲਾਭਹੀਣ ਤੇ ਹਾਣਹੀਣ ਇਸ ਕੰਟੀਨ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲਈ ਘੱਟ, ਤੱਤੇ ਗਲਾਸ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣਨ ਤੇ ਉਡਦੀਆਂ ਭਾਫ਼ਾਂ ਨਿਹਾਰਨ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਖਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦੀ। ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਲਾਭ-ਹਾਨੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਲਿਖਵਾਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਲੋ ਚਾਹ-ਪੱਤੀ ਦਾ ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਕੱਢਣਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਉਤਰ ਕੁਝ ਕੁ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖ

ਕੇ ਮਾਸਟਰ ਨੇ ਵੱਟ ਕੇ ਥੱਪੜ ਮਾਰਦਿਆਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲੀ ਚਾਹ ਪੱਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜਾਂ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ ਸੁੱਟੇ ਹੋਏ ਫੋਕਟ ਦੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਲਾਟੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਕੋਈ ਪੱਤੀ ਵਰਤਦਾ ਸੀ। ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘੜੇ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਪਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਈ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਾਲਾ ਗੁਲਾਟੀ ਖਚਰੀ ਹਾਸੀ ਹੱਸਦਾ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ/ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰਾਂ ਕਰਦਾ ਆਪਣੀ ਘਟੀਆ ਚਾਹ ਪਿਲਾਈ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਕੰਟੀਨ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਦੁਕਾਨੀ ਦਾਇਰੇ ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ

ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ

ਇਸਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਚੌਤਰਫੀਂ ਫੈਲੇ ਘਾਹ ਦੇ ਲਾਅਨਾਂ ਤੱਕ ਮਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਚਾਹ ਦੇ ਗਲਾਸ ਦੂਰ ਤੱਕ ਚੁੱਕ ਲਿਜਾਂਦੇ ਤੇ ਹਰ ਸੰਭਵ ਆਸਣ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ: ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ, ਨਿਉਂ ਕੇ, ਬੈਠ ਕੇ, ਲੰਮੇ ਪੈ ਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਮੇਜ਼-ਕੁਰਸੀ ਤਾਂ ਹੈ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ ਲਉ, ਚਾਹ ਢਿਡ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਸੁਆਦ ਜੀਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਚਾਹ ਰੀਲੈਕਸ ਹੋਣ ਤੇ ਮਿਲ ਬੈਠਣ ਲਈ ਡੱਫੀ ਜਾਂ ਕੋਲ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਖਾਲੀ, ਊਣੇ ਜਾਂ ਭਰੇ ਗਲਾਸ ਏਧਰ ਉਧਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਆਪੇ ਮੁੰਡੂ ਵਿਚਾਰਾ ਖਿਲਰੇ ਗਲਾਸ ਟੋਹਲਦਾ ਤੇ ਸਮੇਟਦਾ ਫਿਰੇ। ਕਲਾਸ ਰੂਮਾਂ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਤਾਂਘੜਦੇ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਏਥੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਮਾਊਂ ਜਿਹੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵੀਹ ਉਤੇ ਚਾਰ ਪੂਰ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਨਾਲ ਕਲੇਜੇ ਸਾੜ ਗਏ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਐਮ.ਏ. ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਸਾਡੀ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਚੌਕੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਵਿਹਲੇ ਪੀਰੀਅਡ ਜਾਂ ਲੱਗੇ ਪੀਰੀਅਡ ਛੱਡ-ਛਡਵਾ ਕੇ ਇਸ ਕੰਟੀਨ ਦੀ ਚੌਕੀ ਭਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਸ਼ਵਨੀ, ਕੇਸ਼ਵ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਮਿਨਹਾਸ ਤੇ ਮੈਂ ਚਾਰੇ ਹੀ ਪੇਂਡੂ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਸਾਂ। ਬਹੁਤੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਜੋਗੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਵੀ ਟੀ.ਐਸ. ਈਲੀਅਟ ਦੀਆ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਉਸੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੇ ਗਏ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਐਵੇਂ ਘੋਰ ਵਿਸ਼ਾਦ ਤੇ ਸਵੈ-ਓਪਰੇਪਣ ਦੇ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮੋਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਕਹਿ ਕੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਜਿਹੇ ਬਣੇ ਫਿਰਨਾ।

ਅਸ਼ਵਨੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਤੇ ਕੇਸ਼ਵ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਭੋਗਣਹਾਰੇ ਤੇ ਆਲੋਚਕ ਸਾਂ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਧੇਰੇ ਕਰਦਾ ਪਰ ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਰਦਾ ਬਹੁਤ ਘਟ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੇ ਇਕ ਹੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਬਣਾਈ, ਬੱਸ ਕੈਨਵਸ 'ਤੇ ਐਵੇਂ ਠੀਕੇ ਠੀਕੇ ਜਿਹੇ ਵਾਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਵਾਨ ਗੌਗ ਦੀ ਤਰਾਸਦਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਵਾਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਵਾਦੀ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਮਾਨੋਂ ਉਹ ਆਪ ਵੀ ਉਸ ਵਰਗਾ ਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅੰਦਰੋਂ ਉਸ 'ਤੇ ਹੱਸਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਸ਼ਵ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕਵਿਤਾ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ, ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਜਾਂ ਨਾ ਪੀਂਦਿਆਂ ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਝਰੀਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਸਨੇ ਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਮਸੌਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਇਕ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਛਪਵਾਇਆ ਜਿਸਦਾ ਮੁਖਬੰਦ ਹਿੰਦੀ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਮਹਿੰਦੀਰੱਤਾ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ 'ਸ਼ਹਰ ਕਾ ਦੁਖ' ਤੇ ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਨਿਰੂਪਤ ਦੁਖ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਸੀ। ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਚੌਹਾਂ ਨੇ ਪੇਪਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ।

ਇਸੇ ਕੰਟੀਨ 'ਤੇ ਹੀ ਗਲ ਵਿਚ ਹੱਡ ਲਟਕਾਈ ਨਕਸਲਵਾਦੀ ਕਵੀ ਮ੍ਰਿਤੂਬੋਧ ਵੇਲੇ-ਕੁਵੇਲੇ ਅਚਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਅਮਿਤੋਜ, ਲੋਕ ਨਾਥ, ਸੱਤਪਾਲ ਗੌਤਮ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਸਾਹਿਤਕ ਮੱਸ ਰੱਖਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਹਰ ਵਾਰ ਪੈਰਾਂ ਥੱਲੇ ਅੱਗ ਮਚਾ ਦਿੰਦਾ,"ਫਟਾ ਫਟ ਚਾਹ ਤੇ ਸਿਗਰਟ ਪਿਲਾ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਅੰਡਰਗਰਾਊਂਡ ਹਾਂ, ਪੁਲਸ ਕਿਤੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਨਾ ਲਵੇ।" ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਖਾਤਰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ 'ਚ ਪਾਉਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਇਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਦੇ ਮਤਾਂ ਇਨਕਲਾਬ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਾਡੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਹਰਜੀਤ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕੰਟੀਨ ਤੇ ਚਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂਡਰਿਕਸ (ਨਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ) ਦੀਆਂ ਏਨੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ ਲਈਆਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੁਰਤ ਟਿਕਾਣੇ ਨਾ ਰਹੀ। ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਵਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ 'ਨਜ਼ਾ ਲੈਣਾ' ਆਖਦੇ ਸਾਂ (ਨਸ਼ਾ+ਮਜ਼ਾ=ਨਜ਼ਾ!)। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਤਕ ਲੈ ਕੇ ਗਏ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਉਸਦੀ ਸੁਰਤ ਟਿਕਾਣੇ ਆਈ ਤਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਭਾਨ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕੀ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਉਹ ਕਿਤਿਓਂ ਲਿਆ ਕੇ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਪੰਘਰੇ ਘਿਓ ਦਾ ਕੌਲ ਪੀ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਇਲਾਜ ਬੜਾ ਘਿਨਾਉਣਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਉਲਟੀ ਆਉਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰੇ। ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਗੋਲੀ ਖਾ ਲਈਦੀ ਸੀ! ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਗੀ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਜੀਤ ਉਂਝ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਕਵੀ ਤੇ ਚਿਤਰਕਾਰ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਆਪਣੀ ਜਮਾਤਣ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਤੋੜ ਚੜ੍ਹਿਆ।

ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਇਹ ਹੱਟ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ ਕਿਥੇ? (ਫੋਟੋ:ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਰਤੀ)

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਢੋਲ ਜਿਹਾ ਮੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਸਾਡਾ ਮਿੱਤਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਟਾ ਗਿੱਲ ਹੀ ਆਖਦੇ ਸਾਂ। ਉਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਉਸਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਛੋਟਾ ਗਿੱਲ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਸਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ "ਥਣ' ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ 'ਥਣ' ਅਕਸਰ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਮੋਟਾ ਗਿੱਲ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਪੂਰਾ ਖੁਭ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਾਰਦਾਤ ਕਾਰਨ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਏਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਤੇ ਰੁਮਾਂਚਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਜੀਅ ਕਰੇ ਕਾਸ਼ ਪੁਲਸ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣੇ ਹਵਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇ। ਮੋਟਾ ਗਿੱਲ ਕਈ ਵਾਰੀ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਗਲਾਸਾਂ ਦੇ ਗਲਾਸ ਡੱਫੀ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਖਾਲੀ ਗਲਾਸ ਵਗਾਹ ਵਗਾਹ ਕੇ ਮਾਰਦਾ। ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਮਾਰਕਿਟ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦਾ ਟਾਫ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਮਰਤਬਾਨ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਕਰਦਾ ਸਾਰੀਆਂ ਟਾਫੀਆਂ ਖਾ ਜਾਂਦਾ। ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵਿਚਾਰਾ ਦੇਖਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੋਟੇ ਗਿੱਲ ਨੇ ਲਾਅ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਦ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸਾਂ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਕ ਭਾਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਕਰਵਾਈ। ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤੇ ਬਾਹਰਵੀਂ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਇਸ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਆਏ। ਗਿੱਲ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਿੱਕੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਉਹ ਭੇਡਾਂ ਵਿਚ ਊਠ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਤਿਯੋਗਤਾ ਦਾ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖੈਰ ਫ਼ਸਟ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਉਣਾ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਕੱਢਣਾ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਖ ਨਾ ਮਿਲਾਈ ਤੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਤਿਆਂ ਬਗੈਰ ਪਤਰਾ ਵਾਚ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੋਟਾ ਗਿੱਲ ਅੱਜ ਕੱਲ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਫਲ ਵਕੀਲ ਹੈ ਤੇ ਇਸਨੇ ਇਕ ਛੱਮਕ-ਛੱਲੋ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮ ਐਕਟਰਸ ਕਿਰਨ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਖੇਰ ਜੋ ਅਨੂਪਮ ਖੇਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਐਮ.ਏ. ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਗ-2 ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਕਲਾਸਫੈਲੋ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਹੀ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾਅ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਇਕ ਉਚੇ ਲੰਮੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੌਬੀ ਗਰੇਵਾਲ ਨਾਲ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੀ। ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ 'ਤੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਆਉਂਦੇ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਚਾਰ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਵੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਪੰਜ-ਦਸ ਮਿੰਟ ਲੇਟ ਹੀ ਆਉਂਦੀ। ਉਸਨੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੈਕਸੀ ਪਾਈ ਹੁੰਦੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਕ ਬੁੱਢਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਿਲਟਨ ਦਾ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ 'ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਲੋਸਟ' (ਸੁਰਗ ਗੁਆਚਾ) ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਨ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਲਾਸ ਰੂਮ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ, 'ਮੇ ਆਈ ਕਮ ਇਨ ਸਰ?' ਕਹਿ ਕੇ ਉਸਨੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਬੁੱਢੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਝੁਕਦਿਆਂ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੂਰੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਖੁਸ਼-ਆਮਦੀਦ ਕੀਤੀ, "ਤਸ਼ਰੀਫ਼ ਰਖੀਏ ਜਨਾਬ"।

ਉਹ ਅੰਦਰ ਵੜ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਰੀਗੇਂਡ' ('ਸੁਰਗ ਮੁੜ ਲੱਭ ਪਿਆ': ਮਿਲਟਨ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹਾ-ਕਾਵਿ) ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਹੱਸ ਪਈ। ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਕੱਚੀ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਗਦਗਦ ਹੋਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਲੈਕਚਰ ਵੱਲ ਕਿਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਇਕ ਛੀਟਕੇ ਜਿਹੇ ਲੰਮੀ ਦਾਅੜੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ। ਉਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਤੇ ਵੈਸ਼ਨੋ ਜੀਵਨ ਬਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਇਸ ਕੰਟੀਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਹੋਈ। ਜਦ ਪ੍ਰੋ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੁਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਫ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਪੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਦੇ ਮੀਟ-ਸ਼ਰਾਬ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਲਾਇਆ। ਉਹ ਬੱਸ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਏਨੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸਦੇ ਦੰਦ ਪੂਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਨ। ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨੇ ਮਲਕ ਦੇਣੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਚੱਜ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੰਦ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ? ਖੈਰ ਸੀਨੀਅਰ ਟੀਚਰ ਦਾ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਵੱਲ ਦੁੱਧ ਲੈਣ ਲਈ ਦੌੜ ਪਿਆ। ਇਹ ਗੱਲ ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਧ ਭਾਲਣ ਵਾਲੀ ਹੋਈ। ਗੁਲਾਟੀ ਦੇ ਝੁੱਗੇ ਵਿਚ ਇਕ ਗਲਾਸ ਦੁੱਧ ਕਿੱਥੇ ਸੀ। ਗੜਵੀ ਦੁੱਧ ਦੀ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹਾਰ ਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਦੁੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਟੂਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਇਸ ਟੂਰ ਦਾ ਇਨਚਾਰਜ ਸੀ। ਮੂਡ 'ਚ ਆਏ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਲਈ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦ ਮੁੰਡੇ ਸੌਂ ਗਏ ਤਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁੰਡਿਆਂ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਤੇ ਪਏ ਕੱਲੇ-ਕੱਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਗਿਆ ਤੇ ਨੱਕ ਕੋਲ ਕਰਕੇ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਬੋ ਸੁੰਘਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ? ਹਰ ਇਕ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਰਾਮ ਸਿੰਘ

ਕਿਰਨ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਖੇਰ

ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਲਟਕਾਉਂਦਾ ਬਹਿ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵੈਸ਼ਨੋਵਾਦੀ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਤੇ ਹਸ਼ਰ ਆਪਣੇ ਨੱਕ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲਿਆ ਸੀ!

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿੱਖ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ, ਧੁਰੰਧਰ ਸਿੱਖ ਸਕਾਲਰ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਸ ਕੰਟੀਨ ਦੇ ਹੇਠ ਦੀ ਲੰਘ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਫਰੀਦ ਚੇਅਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਲੋਚਕ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸਟੇਟ ਬਾਰੇ ਅਹਿਮ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ 'ਤੇ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਖੜ੍ਹੇ ਚਾਹ ਤਾਂ ਪੀ ਲਈ ਪਰ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਕੀਆਂ ਮਾਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਮੇਜ਼ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਰਾਈਵੇਸੀ। ਉਹ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸਟੂਡੈਂਟ ਸੈਂਟਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਬੈਰਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗਲਾਸ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੀ ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਸੀ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਗਲਾਸ ਵਿਚ ਉਂਗਲੀ ਡੋਬ ਕੇ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ਿਆ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਬਣਾਇਆ। ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦ ਇਹ ਨਕਸ਼ਾ ਗਹੁ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਇਲਾਕੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁੱਠ ਮੀਟੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੂੰਝਾ ਫੇਰ ਕੇ ਨਕਸ਼ਾ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੁੜ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਉਂਗਲੀ ਡੋਬ ਕੇ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਵਾਹ ਦਿੱਤਾ। ਆਪੋ ਵਿਚ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਉਹ ਠਹਾਕਾ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਸ ਪਏ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਹੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 32 'ਤੇ)

ਤੇਰੀਆਂ ਬਰੰਗ ਚਿੱਠੀਆਂ

ਹੱਥੀਂ ਆਪਣੇ ਕਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਗ ਲਾਵਾਂ?

ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਫੋਨ: 925-752-8025

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਤਾਂ ਬੜੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਹੋ। ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਖਤ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਜੇ ਉਹ ਖ਼ਤ ਲਿਖਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦੀ ਪਟਾਰੀ ਖਿਲਰ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਹੈਨ ਕੀ? ਪਿਆਰ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿਚ ਮੋਤੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖ਼ਤ ਪਰੋ ਕੇ ਲਿਖਣਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਧਰਵਾਸ ਵੀ ਦੇ'ਦੀਆਂ ਨੇ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਨ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਤੇ ਕਈ ਚਿੱਠੀਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਫਰੇਮ ਕਰਵਾ ਕੇ ਘਰੇ ਵੀ ਅੰਗੀਠੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵੀਰਤਾ ਦੇ ਇਨਾਮ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਈਆਂ ਲਈ 'ਤਾਮਰ ਪੱਤਰ' ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਖ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾ ਕਰੋ, ਨਿੰਦਾ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਝੀ ਚਾਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਖ਼ਤ ਨਾ ਲਿਖੋ ਫੇਰ ਕਦੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੇ ਦਾਗ ਨਹੀਂ ਉਭਰਨਗੇ। ਚਿੱਠੀ ਸੰਬੋਧਨ ਤੋਂ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਮੋਤੀਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਚਾਰ ਸੌ ਤੋਂ ਉਪਰ ਕੀਮਤੀ ਚਿੱਠੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅੱਲ੍ਹੜ ਵਰੇਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ ਵੀ ਹਨ, ਮਹਾਂਰਥੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਖਤ ਵੀ। ਮਾੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਉਹ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ ਵੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇਖੋ 'ਸਾਡੇ...ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਰਹੇ ਨੇ...ਤੂੰ ਮੇਲੇ ਲਾਉਨੈ, ਤੂੰਬੀਆਂ ਖੜਕਾਉਨੈ, ਤੇਰੀ...ਚੀਂ ਗੋਲੀਆਂ ਲੰਘਾ ਦਿਆਂਗੇ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਿਐ ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ, ਫੋਟੋ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾ ਕੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚਮਕੀਲੇ ਤੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਗੀਤ ਸੁਣੀਂਦੇ ਹਨ। 'ਸੋਹਣਾ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦੈ?' ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਹਣਾ ਲੱਗੇ ਤੇ ਖ਼ਤ ਚੰਗਾ ਉਹ ਜੀਹਨੂੰ ਲੱਖ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਵੀ ਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਛੜਾ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ, ਇਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਦਾ ਯਾਦ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ, ਪਰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਛੜ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਜੀਓ ਪਰ ਖਤਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਮੋਛਾ ਨਾ ਪੈਣ ਦਿਉ।

ਇਹ ਗੱਲ ਕੀਹਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤੀ ਉਹ ਕਰੇ, ਪਰ ਰੋਣਾ ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਵੇ। ਇਵੇਂ ਹਰ ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਡਾਕੀਆ ਚਿੱਠੀ ਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚਾਵਾਂ ਦੀ ਲਾਲੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਬਦਲਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਬਿੱਲਾਂ ਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਧ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਹਨ, ਡਾਕੀਏ ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਚਿੱਠੀਆਂ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਘੱਟ ਹੀ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਕੱਠਿਆਂ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਰਬਤ ਘੋਲ ਘੋਲ ਪਿਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬੜਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਤੇ ਸੰਦਰਭ ਬਦਲ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੋਟੇ ਬਿੱਲ ਵਾਲੀ ਚਿੱਠੀ ਮਾੜੇ ਧੀੜੇ ਦਾ ਕਾਲਜਾ ਰੁੱਗ ਭਰ ਕੇ ਕੱਢ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਟੈਲੀਫੋਨ ਦੀ 'ਹੈਲੋ ਤੇ ਹਾਏ' ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਕੋਈ ਸੁਧਰਿਆ ਰੂਪ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਤੇ ਰਾਜੀ-ਬਾਜੀ ਪੁੱਛੀ ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਜਰੀਏ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਮਾੜੇ ਦਫਤਰ ਜਿੰਨੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਡਾਕ ਆਉਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਸ ਘਰ ਚਿੱਠੀ ਆਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੀ ਅਲੱਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। 'ਫਲਾਣੇ ਦੇ ਡਾਕੀਆ ਚਿੱਠੀ ਫੜਾ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ' ਜਾਂ 'ਨੀ ਭੈਣ ਕੀਹਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ ਐ?' ਆਂਢੀ-ਗੁਆਂਢੀ ਚਾਅ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜੀ ਸੋਚਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀਵਨ-ਚਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਦੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਾਨੰਤਰ ਚਲਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ 'ਰੋਇਟਰ' ਜਾਂ ਜੀਹਨੂੰ ਰਾਈਟਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਇੰਟਰਨੈਟ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਏ.ਐਫ.ਪੀ. ਤੱਕ ਸਮਾਚਾਰ ਤੇ ਫੋਟੋ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਫੋਟੋ ਕੈਮਰੇ ਦੀ 'ਕਲਿੱਕ' ਨਾਲ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜਾਂ ਟੈਲੀਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਫੋਟੋ ਖਿੱਚ ਕੇ, ਧੁਆ ਕੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੀ ਸੀ ਤੇ ਬ੍ਰੋਮਾਈਡ ਬਣ ਦੇ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ 'ਬਲਾਕ' ਜਰੀਏ ਛਪਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਕਾਲੀ ਚਿੱਟੀ ਤੇ ਕੁਆਲਟੀ ਜ਼ੀਰੋ। ਪਰ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ 'ਚ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਕਸਾਂ ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲਾਂ ਦਾ ਤੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿੱਤ-ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਰਾ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਵਿਕਸਤ ਰੂਪ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਨੇ ਜਿਸ ਕਬੂਤਰ ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਕੇ ਉਹਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਘੜੀ ਦੇ ਬਰੀਕ ਸੈੱਲ ਵਰਗਾ ਕੈਮਰਾ ਸੂਹੀਆ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਕਬੂਤਰ ਦੀਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਖ਼ਤ ਜਾਂ ਚਿੱਠੀ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇਹੋ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੁੱਖ-ਸੁਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਕਬੂਤਰ ਲੰਬਿਆਂ ਪੈਂਡਿਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਡ ਸਕਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦੂਰੀ ਤੱਕ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਿੱਠੀ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤ ਆਪ ਬੰਦੇ ਦੇ ਵਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ 'ਵੇ ਕਬੂਤਰਾ....ਤੈਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਵਾਸਤਾ...' ਜਾਂ 'ਚਿੱਠੀ ਮੇਰੇ ਢੋਲ ਦੀ ਪਹੁੰਚਾਈਂ ਵੇ ਕਬੂਤਰਾ' ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਉਹ ਹਮਾਤੜ ਬੰਦੇ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਅਮੀਰ ਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਬੂਤਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਬੂਤਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਥਾਂ-ਟਿਕਾਣਾ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਸਾਕ ਸਬੰਧੀ, ਰਸਤਾ ਪਹਿਚਾਨਣ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ੌਕ ਤੋਂ ਕੀ ਲੈਣਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਕਬੂਤਰ ਦੀ ਇਸੇ ਚਤੁਰਾਈ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਕਰਕੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਤਲੀਆਂ 'ਤੇ ਚੋਗ ਚੁਗਾਉਣ, ਪਾਲਣ ਤੇ ਉਡਾਣਾਂ ਭਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਕਬੂਤਰ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਪਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਘਰ ਵਿਚਲੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਾਕਿਫ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪੰਛੀ ਹੈ, ਭਲਾ ਉਹਦਾ ਬਨੇਰੇ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਜਾਂ ਘਰ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸੁੱਖ-ਸੁਨੇਹੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ? ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ। ਮਹਿਮਾਨ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਲ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਖੋਹ-ਖਿੱਚ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਮਹਿਮਾਨ ਵਲੋਂ ਲਿਆਂਦੀ ਚੀਜ਼ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਤਾਕ 'ਚ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬਨੇਰੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕਾਂ-ਕਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਕਾਂ ਕਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੋਊ? ਨਾਲੇ ਜਦੋਂ ਕਬੂਤਰ ਸੁੱਖ ਸੁਨੇਹਾ ਲੈ ਕੇ ਉਡਦੇ ਤਾਂ ਕਾਂ ਪਿੱਛੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਰੋਟੀ ਦਾ ਟੁੱਕ। ਕਬੂਤਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਂ ਬਨੇਰੇ 'ਤੇ ਕਾਂ-ਕਾਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਇਹ ਘਰ ਵਿਚ ਅਗਾਊਂ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਤੂੜੀਆਂ ਫਰੋਲਣ ਵਾਲੇ ਕਾਂ ਨੂੰ ਚੂਰੀ ਮਿਲਣ ਲਗਦੀ।

ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਕਾਲ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਪਹਿਲਾਂ 'ਹਰਕਾਰੇ' ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੀਲਾਂ-ਬੱਧੀ ਪੈਦਲ ਸਫਰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੰਗਲੀ ਰਸਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਾਲਾ ਝੋਲਾ ਦੂਜੇ ਮੋਢੇ ਤਿੱਖਾ ਬਰਛਾ ਤੇ ਬਰਛੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਘੰਟੀ ਲੱਗੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਲਾਲਟੈਣ ਲਟਕਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਲੋਅ ਤੇ ਘੰਟੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਾਰਨ ਰਾਹ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜੇ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮੁੱਠ-ਭੇੜ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਰਛਾ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇ ਕਮਾਂਡੋਆਂ ਵਾਂਗ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਡਾਕੂ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਬਾਕਾਇਦਾ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਕ ਹਰਕਾਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਹਰਕਾਰੇ ਨੂੰ ਡਾਕ ਵਾਲਾ ਥੈਲਾ ਦੇਂਦਾ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਡਾਕ ਦਾ ਥੈਲਾ ਲੈ ਆਉਂਦਾ। ਇੰਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹਰਕਾਰੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਅਦਾ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਡਾਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਨੇ ਸ਼ਾਹ ਮਾਰਗ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਸੁੱਖ-ਸੁਨੇਹੇ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ-ਇਕ ਕੋਹ ਦੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਉਚੇ ਥੰਮ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨਗਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਦਾ। ਨਗਾਰੇ ਦੇ ਡਗਿਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਨੇਹਾ ਕੀ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਥੰਮ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਤੇ ਇੰਜ ਗੁਪਤ ਸੁਨੇਹਾ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਚੱਲ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹੋ ਸਿਧਾਂਤ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਭੇਜਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਡਾਕ ਤਾਰ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ 'ਟਿਕਟਿਕ' ਕਰਨ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਉਂ ਕੱਲਾ ਕੱਲਾ ਅੱਖਰ ਲਿਖ ਕੇ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਮਿਥੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭੇ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਖਤਰੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਖਤਰਨਾਕ ਰਿਹੈ। ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਜਾਂ 'ਤਾਰ' ਤੋਂ ਇਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਭਾਣਾ ਵਰਤ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਬੱਸਾਂ, ਰੇਲ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਈ ਤਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਛੇਤੀ ਪੁੱਜਣ ਲੱਗੀਆਂ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਚਿੱਠੀ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛੇਆਂ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਕਦੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ 'ਕੋਰੀਅਰ ਸਰਵਿਸ' ਜਰੀਏ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਡਾਕ-ਵੰਡ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਿਨ ਕੋਡ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤੇ 'ਚਿੱਠੀ' ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਆਉਣੀ ਆਮ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ।

ਹਾਲੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਡਾਕੀਆ ਹੈ ਤੇ ਕਦੇ ਤਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਅੱਧਾ ਖਤ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਕ ਲੋਕ ਬੋਲੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਸੀ 'ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤ ਬਾਬੂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਆਉਣ ਚਿੱਠੀਆਂ...।' ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ-ਟਾਵਾਂ ਹੀ ਬਾਬੂ ਬਣ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਲ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਘਰ ਘਰ ਵਿਚ ਬਾਬੂਆਂ ਦੀਆਂ ਢੇਰੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪਸੀਨੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਡੁੱਬਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਪੱਕੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਚਿੱਠੀ ਨਾਲ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਜੇ ਸੱਚੀਂ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੰਦਾ ਸਮਾਜ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਟੁੱਟਿਆ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਗਾਥਾਵਾਂ ਬੜੀਆਂ ਨੇ। ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਚੋਰੀ ਦੀ ਬੰਦੂਕ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਸਾਂਭ-ਸਾਂਭ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਰੱਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਭਾਵੇਂ ਪਿਆਰ ਫੋਨਾਂ ਜਰੀਏ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਈ-ਮੇਲ, ਮੈਸੰਜਰ ਅਤੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਵਗੈਰਾ ਕਈ ਕੁਝ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਾਸ਼ੂਕ ਦਾ 'ਰੁੱਕਾ' (ਖ਼ਤ ਦਾ ਟੁਕੜਾ) ਬੜਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਇਸੇ ਰੁੱਕੇ ਕਰਕੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਭਰੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਕਪਾਲ 'ਚ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਸਾਂਭੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨੀਂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਹਾਣੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੌਂਦੇ। ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬੈਂਕ ਦੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਮੌਤ ਦੇ ਵਾਰੰਟ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਸ਼ਕ-ਮਾਸ਼ੂਕ ਵਿਚ ਕਈ ਵਿਚੋਲੇ ਚਿੱਠੀਆਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਬੜੇ ਹੀ ਸੁਹਜਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੰਡ ਹੇਠ ਵੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੇ ਨਿਕਾਹ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭੱਜ ਜਾਣ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਖਤ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਹਦੀ ਮਾਸੀ ਬੀਬੋ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਿਤੋਂ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮੌਲਵੀ ਕੋਲੋਂ ਅਲਫ-ਬੇ ਪੜ੍ਹੇ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਨਹੀਂ।

ਕਦੇ ਸਮਾਂ ਸੀ ਕਿ ਫੌਜੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਘਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਕੱਠਿਆਂ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਦਾ ਸੀ ਤੇ ਤਨਹਾਈ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਮੱਚੀ ਫੌਜਣ ਘਰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਜਾਂ ਆਪ ਪੜ੍ਹਦੀ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਵਾਕਿਫ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ। ਉਹਦੀ ਗਹਿਣਿਆਂ ਵਾਲੀ ਟੋਕਰੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾਨੀ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਦੀਆਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵੀ ਸੰਧੂਰ ਨਾਲ ਰੰਗ ਕੇ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। 'ਵਸਣਾ ਫੌਜੀ ਦੇ ਭਾਵੇਂ ਸਣੇ ਬੂਟ ਲੱਤ ਮਾਰੇ' ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸਹੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਭਰੋਵਾਲ ਦੀ ਇਕ ਫੌਜਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੌਜੀ ਪਤੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਕਰ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਫੌਜੀ ਬੈਰਕਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੱਟੇ 'ਤੇ ਪਾਈ ਚੁੰਨੀ ਤੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾਈਆਂ ਝਾਂਜਰਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਣ। ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਦੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਫੌਜੀ ਦਾ ਘਰਵਾਲੀ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸ਼ੇਅਰ ਦੀਦਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੀਦਾਰ ਨੇ ਗੀਤ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿਆਣੇ ਫੌਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਵੇਖੋ:

ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦੇ ਫੌਜਣਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ
ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵੀ ਹੋਣੀ ਜਾਣਦੀ।
ਬੁੱਢੇ-ਮਾਂ-ਬਾਪ ਘਰੇ ਹੋਣ ਜੇ ਜਿਉਂਦੇ
ਕਿਹੜੀ ਲੋੜ ਧੱਕੇ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਖਾਣ ਦੀ...।

ਤੇ ਇਹ ਸਿਆਣੀ ਫੌਜਣ ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਣੀ ਵੀ ਬਣੀ, ਜਦੋਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਸੀ ਤਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਕਈ ਵਾਰ ਖ਼ਰੂਦ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਟਵਾਰੀ, ਮਾਸਟਰ ਤੇ ਫੌਜੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਪਹਿਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ ਬਣੇ ਸਨ। ਚਿੱਠੀਆਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪੁੱਛ ਬੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਖੇੜਾ ਕਲਮੋਟ ਵਿਚ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸਾਂ ਗਰਮੀਆਂ 'ਚ ਧੁੱਪ ਕਾਰਨ ਅੱਧ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਪਲੇਟੋ 'ਚ ਬੋਹੜ ਛਾਵੇਂ ਬੈਠੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਕੋਲ ਘੜੇ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ। ਕਮਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਸ ਪਿੰਡ 'ਚ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਤੇ ਫੌਜੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਹੁ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਲੀਆਂ ਸਾਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਚਪੜਾਸੀ ਲੱਗਿਐ। ਹੁੱਕੇ ਦੇ ਸੂਟੇ ਖਿਚਦਿਆਂ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗੱਲ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗਿਆ, 'ਬਈ ਫੌਜੀ ਗੁਰਨਾਮ ਜਦੋਂ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਭਿੜਂਗ ਫਸ ਗਈ, ਯਾਨਿ ਲੜਾਈ ਲੱਗ ਗਈ।'

'ਫੇਰ?' ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

'ਬਈ ਕਾਕਾ ਚਿੱਠੀ ਆ ਗਈ। ਨੰਗਲ ਤੋਂ ਡਾਕੀਆ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਰੱਬ ਜਾਣੇ ਚਿੱਠੀ ਇਕ ਖੂੰਜਿਓਂ ਪਾਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਿੰਡ 'ਚ ਇਕੋ ਬਾਣੀਆ ਪਸ਼ੌਰੀ ਲਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਆਨਾ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜੀ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਗਿਆ ਨਾ ਮੁੜਿਆ, ਉਧਰੋਂ ਆਪਣੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਚਲੇ ਗਿਆ।'

'ਕੀਹਨੇ ਪੜ੍ਹੀ ਫਿਰ?'

'ਪੜ੍ਹਨੀ ਕੀਹਨੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹੈ ਈ ਨੀ ਸੀ ਕੋਈ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ। ਗੁਰਨਾਮੇ ਦੀ ਮਾਂ ਰੁਕਮਣੀ ਚਿੱਠੀ ਵੇਖ ਕੇ ਲੱਗ ਪਈ ਦੁਹੱਥੜੀ ਪਿੱਟਣ, 'ਵੇ ਲੋਕੋ ਮੈਂ ਲੁੱਟੀ ਗਈ। ਮੇਰਾ ਖਾ ਲਿਆ ਕੋਠੇ ਜਿੱਡਾ ਪੁੱਤ ਮੌਤ ਡੈਣ ਨੇ। ਵੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਓ ਥੋਡਾ ਡੁੱਬੇ ਬੇੜਾ ਭਰ ਕੇ। ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕਿਥੇ ਲੱਗੀ ਹੋਊ ਗੋਲੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਦੇ। ਨੀ ਬਹੂ, ਜਾਹ ਤੋੜਦੇ ਵੰਗਾਂ, ਪੂੰਝ ਦੇ ਸੰਧੂਰ ਸਿਰ 'ਚੋਂ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਦਾ ਸਾਈਂ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਹੋ ਗਿਆ ਤੇਰਾ ਜੁਗਨੂੰ ਯਤੀਮ।'

ਦੋਹਾਂ ਨੂੰਹ ਸੱਸ ਨੇ ਉਹ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਮਚਾਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਨਾ ਸੁਣਨ। ਘਰ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਮੰਜਾ ਡਾਹ ਕੇ ਉਪਰ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਵਛਾਈ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਤੀ ਫੌਜੀ ਦੀ ਚਿੱਠੀ। ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਇਲਾਕਾ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਆਵੇ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਬੈਠੀ ਜਾਵੇ। ਧਾਹੀਂ ਰੋਂਦੇ ਗੁਰਨਾਮੇ ਦੇ ਬਾਪੂ ਸਾਧੂ ਸਿੰਹੁ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਿਲਾਸੇ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ ਚੀਕ-ਚਿਹਾੜਾ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੋਈ ਕਹੇ 'ਬਾਰਡਰ 'ਤੇ ਮਰਿਆ ਹੋਣੈ ਪਤਾ ਨੀ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਨਹੀਂ।' ਰੁਕਮਣੀ ਚਿੱਠੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਉਣ ਦੇਵੇ। ਆਖੇ 'ਇਹਦੇ 'ਚ ਹੀ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਤੰਗ ਨਾ ਕਰੋ।'

ਸਵੇਰੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਪਿਸ਼ੌਰੀ ਲਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਲੰਬੜਦਾਰ ਨੇ ਖੀਸੇ 'ਚੋਂ ਆਨਾ ਕੱਢ ਕੇ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ 'ਉਥੇ ਤਾਂ ਸੋਗ ਦਾ ਤੂਫਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ। ਚੱਲ ਛੇਤੀ। ਜਦੋਂ ਲਾਲਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਚੁੱਪ ਛਾ ਗਈ। ਰੁਕਮਣੀ ਦੁਹਾਈ ਪਾਏ 'ਲਾਲਾ ਛੇਤੀ ਦੱਸ ਗੋਲੀ ਕਿੱਥੇ ਲੱਗੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤ ਦੇ।'

ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕਿੱਦਾਂ ਫਟ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਲਾਲੇ ਨੇ ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਬੇਬੇ ਬਾਪੂ ਜੀ ਲੜਾਈ ਮੁੱਕ ਗਈ ਐ। ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਐ ਮੈਂ ਦੋ ਕੁ ਹਫਤਿਆਂ ਤੱਕ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ ਪਿੰਡ। ਜਿੱਥੇ ਵੈਣ ਪੈਂਦੇ ਸੀ, ਉਥੇ ਗਿੱਧਾ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸੱਚੀ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਕਰਕੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਵਿਆਹਾਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸੱਦੇ ਪੱਤਰ ਵਾਲੀ ਜਿਹੜੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਕਾਰਡਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, ਉਹ ਕੰਮ ਕਦੇ ਲਾਗੀਆਂ ਜਰੀਏ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, (ਖ਼ਤ) ਭੇਜ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਲਾਲਾ ਭਗਵਾਨ ਦਾਸ ਕੋਲ ਵੀਹ ਵਰ੍ਹੇ ਡਾਕਖਾਨਾ ਰਿਹੈ, ਪਰ ਪਿਓ ਦਾ ਪੁੱਤ ਚਿੱਠੀ ਨ੍ਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰੇ ਦੇਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜੀਹਦਾ ਮਨੀਆਰਡਰ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਆ ਜਾਵੇ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫਤਾ ਗਾਂ ਲਈ ਪੱਠੇ ਕਤਰਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਲੱਤਾਂ ਗੋਡੇ ਘੁਟਾ ਕੇ ਦੇਂਦਾ। ਜਿੰਮੀਂਦਾਰ ਮਹੀਨਾ ਮਹੀਨਾ ਪੱਠੇ ਵੱਢ ਕੇ ਘਰ ਸੁੱਟ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਚਿੱਠੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੇ ਲਿਖਾਉਣ ਦਾ ਉਹ ਸ਼ਗਨਾਂ ਵਾਂਗ ਟਕਾ ਰੁਪਈਆ ਲੈਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਕਈਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਿੱਠੀਆਂ 'ਚ ਗੁਆਚ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕਈ ਚਿੱਠੀਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪ ਗੁਆਚੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਚਿੱਠੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਜੂਸਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜੇਬਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਖਾਂਦੇ-ਖੁਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

...ਤੇ ਸੱਚੀ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਕਦੇ ਡਾਕੀਆ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਉਹਦੇ ਹੋਰ ਉਜੜਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਨਾ ਕਰੋ।

ਸਿੱਖੀ 'ਚ ਆਏ ਨਸਲਵਾਦੀ ਝੁਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਧਿਐਨ ਭੂਤਕਾਲ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭੂਤਕਾਲ, ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵਾਚਣਾ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਧਿਐਨ ਹੈ। 1984 ਵਿਚ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੇ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਧਿਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਾਕਾ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਸਾਕਾ ਸਰਹੰਦ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ ਦੋ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਛੋਟਾ ਤੇ ਵੱਡਾ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਪੰਜਾ

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ

ਸਾਹਿਬ ਫਿਰ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾ ਆਖਿਆ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 1984 ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਘੱਲੂਕਾਰਾ ਨਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਕਰਨ ਦੀ ਇਸ ਵਰਤਮਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਭੂਤਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੇਖੀਏ। ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਫਰਕ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ, ਸਮਝਣਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰ ਹੈ।

ਪੁਰਾਤਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਖਿਚਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਉਹ ਸਾਕੇ ਵਾਪਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜੀ ਜਾਨ ਨਾਲ ਧੁਰ ਅੰਦਰੋਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸੌ ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਦਰੁਸਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਵੀ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਗ਼ੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁਛ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਵਿਆਕੁਲਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲ ਰਹੱਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਵਕਤ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਕਲਿਆਣ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਭਾਵੁਕ ਹੋਏ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਮੇਲਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ-ਮੁਖੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਹੋਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

1984 ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਹੋਈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਅਧਾਰ ਸ਼ਿਲਾ ਜਾਂ ਥੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸਮੇਂ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਇੱਟਾਂ ਢੀਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਟਾਂ ਪਕੜਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਤੋਪਾਂ ਟੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਠ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੀੜਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਰਲਾ ਉਠੀ ਸੀ। ਇਸ ਹਿਰਦੇਵੇਦਕ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਕੁਰਲਾਹਟ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਪੀੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਵੀ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਖੜ ਕੇ ਖਾੜਕੂ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਸਹਿਜਧਾਰੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਕਾਂਗਰਸੀ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖ, ਰੰਚਕ ਮਾਤਰ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਹੁੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦਾ ਤੱਤ ਭੜੱਤੇ ਇਹ ਸਿਟਾ ਕੱਢ ਲੈਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਨਿਆਂਪੂਰਵਕ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਜਾਂ ਜੁੜੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਹਿਜਧਾਰੀ, ਨਰਮ ਦਲੀਏ, ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ, ਕਾਂਗਰਸੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਬਰੀਕ ਸਮਝ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਪੂਰਨ ਅਭਾਵ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਮਿਟ ਖੋਟ ਸੀ। ਖਾੜਕੂ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਦੂਸਰਾ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਲਈ, ਕੇਵਲ ਹਾਸੋ ਹੋਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਨਿਰੋਲ ਆਤਮਘਾਤੀ ਵੀ ਹੈ।

ਇਹ ਤੱਥ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਘੱਲੂਕਾਰੇ ਦੀ ਸੰਗਿਆ ਨਾਲ ਮਹਿਜ਼ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮੂਹ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਅੰਦਰੋਂ ਸਨੇਹ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੈ।

ਤਮਾਮ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਸੇ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਉਦਾਰ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਲੀਕੇ ਅਤੇ ਅਪਨਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਵੀ ਫਟਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਸੰਕੀਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਤੰਗਦਿਲੀ ਦੀ ਉਪਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਤੀ ਚੰਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਜ, ਪਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਅਪਣਾਈ ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਬੇਰੁਖੀ ਤੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਗੌਰਵ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਹੋਣ ਉਸ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂ ਸੁਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਬਤ ਜ਼ਮਾਨਤਾਂ ਵੀ ਇਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖ਼ੂਨ ਡੋਲ੍ਹ ਕੇ, ਬੰਦ ਬੰਦ ਕਟਵਾ ਕੇ, ਆਰਿਆਂ, ਚਰਖੜਿਆਂ ਤੇ ਰੰਬੀਆਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ, ਸੀਸ ਤਲੀਆਂ 'ਤੇ ਧਰ ਕੇ ਅਤੇ ਸੂਲੀਆਂ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਗੌਰਵ ਉਸਾਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਗਲਾਂ 'ਚ ਪੁਆ ਕੇ ਸਵਾ-ਸਵਾ ਮਣ ਪੀਸਣੇ ਪੀਸ ਕੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ

ਪਾਇਆ ਹੈ। ਅਤਿ ਭੀਹਾਵਲੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੀ ਤੱਕ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਨੇ ਬੇਮਤਲਬ ਉਬਾਲਾ ਖਾਧਾ। ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਸਹਿਜ ਦਾ ਸਬਕ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਇਕ ਨਸ਼ਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਜ਼ਬਤ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਦੇ ਸਬਕ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਉਬਾਲੇ ਵਿਚੋਂ ਗ਼ੈਰ ਸਿੱਖ ਤੱਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕ ਕੇ ਸਮੁਚੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਘੁੰਮਣ-ਘੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। 10 ਦਸੰਬਰ, 1710 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦਿਲੀ ਤੋਂ ਇਕ ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਿੱਖ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ, ਬੇਝਿਜਕ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ 7 ਅਪਰੈਲ 1711 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ, ਲਾਮਿਸਾਲ ਯੋਧੇ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ, ਮਾਨਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਅਪਹਰਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਲੇਖ 'ਦਿ ਸਟੂਪਿਡ ਸਿੱਖਸ' ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਲਾਨ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਸਿਆਣਪ, ਫ਼ਰਾਖ਼ਦਿਲੀ, ਜ਼ਬਤ, ਸਹਿਜ ਅਤੇ ਲੋਕਰਾਜੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਸਾਨੂੰ ਸਤਾਰਵੀਂ, ਅਠ੍ਹਾਰਵੀਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰਿਆਂ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਨ ਵਿਚ ਨਫ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਾਲੀ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਨੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵ, ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਡੋਲ ਤੇ ਅਟੱਲ ਮਹਿਲ ਦੇ ਚਾਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਥਾਣੀਂ ਲੰਘ ਕੇ, ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਫ਼ਲਾ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਾਜ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੋਂ ਈਰਖਾ, ਦਵੈਸ਼, ਖੁਣਸ, ਨਿੱਜਵਾਦ, ਜਿਣਸੀ ਤੇ ਨਸਲੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਤਿਆਗ ਕੇ, ਦਰਿਆਦਿਲੀ, ਸਮਝਦਾਰੀ, ਜ਼ਬਤ, ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜ ਕੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੰਨੇ-ਪ੍ਰਮੰਨੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕ ਕੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਲਗਨ, ਜੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰਮਤਿ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਗਿਣਨ ਦਾ ਮਾਰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਿਖੜੇ ਪੈਂਡਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਦਕ ਅਤੇ ਸਿਰੜ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਪੰਥ ਆਖਿਆ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਣਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਣਤਰ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਜੁਗਰਾਫ਼ੀਏ ਜਾ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਵੀ ਮਹਿਦੂਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ-ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ

ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬੇਗਾਨਾ ਬੀ.ਏ.

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ, ਸੁਘੜ ਸੰਪਾਦਕ, ਕੌਮੀ ਰੁਚੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਉਸਰੱਈਏ, ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਮੁਖ ਵਿਸ਼ਾ ਰੱਬੀ ਪ੍ਰੇਮ, ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ, ਨਾਮ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਉਚਤਾ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਰੱਬੀ ਟੇਕ, ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਨੇਕੀ, ਸੇਵਾ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕ ਕਲਾ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤ-ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ :

ਮਿਟ ਗਏ ਗਵਨ ਪਏ ਬਿਸਰਾਮ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨ॥

ਰੱਬੀ ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਰੱਬੀ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਮਾਮ ਸੁਖ ਭਰਪੂਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਭੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਇਲਾਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ:

ਜੇ ਕੋ ਹੋਵੈ ਦੁਬਲਾ ਨੰਗ ਭੁਖ ਕੀ ਪੀਰ॥
ਦਮਰਾ ਪਲੈ ਨਾ ਪਵੈ ਨਾ ਕੋ ਦੇਵੈ ਧੀਰ॥
ਸਵਾਰਥ ਸੁਆ ਨਾ ਕੋ ਕਰੈ ਨਾ ਕਛੁ ਹੋਵੈ ਕਾਜ॥
ਚਿਤ ਆਵੈ ਉਸ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਤਾਂ ਨਿਹਚਲ ਹੋਵੈ ਰਾਜ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਕੁਟ ਕੁਟ ਕੇ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ:

ਮੇਰਾ ਮਨ ਲੋਚੈ ਗੁਰ ਦਰਸ਼ਨ ਤਾਈਂ॥
ਬਿਲਪ ਕਰੇ ਚਾਤਰਿਕ ਕੀ ਨਿਆਈਂ॥
ਤ੍ਰਿਖਾ ਨਾ ਉਤਰੈ ਸਾਂਤਿ ਨਾ ਆਵੈ॥
ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ਜੀਉ॥
ਹਉ ਘੋਲੀ ਜਿਉਂ ਘੋਲ ਘੁਮਾਈ॥
ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ਜੀਉ॥

ਰੱਬੀ ਭਰੋਸੇ ਬਾਬਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਉਂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ:

ਸੁਲਹੀ ਤੇ ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਖ॥
ਸੁਲਹੀ ਕਾ ਹਾਥ ਕਹੀਂ ਨਾ ਪਹੁੰਚੈ
ਸੁਲਹੀ ਹੋਏ ਨਾ ਮੂਆ ਪਾਕਿ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਗਰੀਬਾਂ ਉਤੇ ਰੋਹਬ ਪਾਉਂਦਾ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ:

ਗਰੀਬਾਂ ਉਤੇ ਜੋ ਖਿੰਜੇ ਦਾੜ੍ਹੀ॥
ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਾ ਅਗਨ ਮਹਿ ਜਾਲੀ॥

ਜੇਕਰ ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਤਾਂ ਕੱਖਾਂ ਕਾਨਿਆਂ ਦੀ ਛਪਰੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹਨ:

ਭਲੀ ਸੁਹਾਵੀ ਛਾਪਰੀ ਜਾ ਮਹਿ ਗੁਣ ਗਾਏ॥
ਕਿਤਿ ਹੀ ਕਾਮ ਨਾਹਿ ਧੌਲਹਰੁ ਜਾ ਪ੍ਰਭ ਵਿਸਰਾਏ॥

ਗਲ ਕੀ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਰਬੀ-ਉਪਦੇਸ਼, ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਤੇ ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਠੇਠ ਮੁਹਾਵਰੇਦਾਰ, ਬਲਵਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਅਰਬੀ, ਫਾਰਸੀ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਪਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ। ਕਿਧਰੇ ਕਿਧਰੇ ਬੋਲੀ ਨਿਰੀ ਫਾਰਸੀ ਵੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਖਾਕੁ ਨੂਰ ਕਰਦਨੰ ਆਲਮ ਦੁਨਿ ਆਏ॥
ਬੰਦਹ ਚਸ਼ਮ ਦੁਨ ਅਹਿ ਫਨ ਆਹਿ॥

ਜੈਤਸਰੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਬੋਲੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਦੋਹਿਰੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਉਸੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਲਹਿੰਦੀ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦੇ ਦੋਹਿਰੇ ਵਿਚ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਸੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਪਉੜੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਘੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਚੋਣ, ਸ਼ਬਦ ਬੀੜ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਘਾੜਤ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦ ਚਿਤਰ ਤੇ ਧੁਨ ਚਿਤਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਰਸ ਤੇ ਰੰਗ ਭਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੋਚ ਉਡਾਰੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਉਹ ਨਿਗਰ ਤੇ ਠੋਸ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਿਰੀ ਮਾਇਆ ਛਾਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਆਪਕ ਸਚ ਦਾ ਜੀਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਲੰਕਾਰ ਬੜੇ ਫਬਦੇ, ਢੁਕਵੇਂ ਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਪੁੰਜ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਢੰਗ ਬੜਾ ਸਵਾਦਲਾ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਗਲ ਉੱਠਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਦਿਲੋਂ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿਣੀ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਇਕ ਵਾਕ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਮਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰਿੜਕ ਕੇ ਕੱਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਚਿਤਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਣੀ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਰਚੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਛੰਦ ਤੇ ਲੋਭ ਤੋਲ ਵੀ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਚੋਪਈ, ਦੋਹਿਰਾ, ਸਵੈਯਾ, ਸੋਹਿਲਾ, ਅੜਿਲ, ਸਲੋਕ, ਅਸਟਪਦੀ, ਦੁਤਕੇ ਤਿਤਕੇ, ਘੋੜੀਆਂ ਤੇ ਛੰਦ ਵੀ ਵਰਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੇ ਤੋਲਾਂ, ਬੋਲਾਂ ਤੇ ਛੰਦਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਬਿਰੰਗਾ ਚਿੱਤਰ ਹੈ। ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਬੜੇ ਮਹਾਨ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਜਿੰਨੀ ਬਾਣੀ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਹੈ ਲਗਭਗ ਉਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲਿਆਂ ਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਾਰਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਰਾਂ ਮਾਹ ਤੇ ਮਾਝ ਰਾਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਦੁਤੀ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ ਤੇ ਉਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ-ਕਾਵਿ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਮਹਾਨ ਉਸਰੱਈਆ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੀ ਸਨ।

ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ-ਘੱਲੂਘਾਰਾ:ਅੱਖੀਂ ਡਿੱਠੀ ਕਰੂਰ ਦਰਿੰਦਗੀ

ਦੁਖਦਾਈ ਯਾਦ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਜੂਨ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗੌਰਵਮਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮਹੀਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਅਦੁਤੀ ਤੇ ਲਾਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੇ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੂ ਸਟਾਰ ਨਾਂ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਨਾਂ ਉਪਰ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਰਹਿਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਸਬੰਧੀ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੀ 25ਵੀਂ ਯਾਦ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਕਰਕੇ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸਨ। ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਇਸ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਲਾਹ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਖਾੜਕੂ ਧਿਰਾਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਮੋਰਚੇਬੰਦੀ ਕਰੀ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਰ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰੀ ਜਵਾਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਡਟੇ ਹੋਏ ਸਨ।

1919 ਵਿਚ ਜਲ੍ਹਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦਾ ਸਾਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਕਾਰਨਾਮੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਾ ਚਖਾਉਣ ਲਈ ਆਤਮਘਾਤੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਕੇ ਉਹੀ ਸਮਾਂ ਚੁਣਿਆ ਜਦ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਜੂਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੂਰਜ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਮਾਰੂ ਕਿਰਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਮਿਲਟਰੀ ਦੀਆਂ ਬਕਤਰਬੰਦ ਗੱਡੀਆਂ ਟੈਂਕਾਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਰੇਲ ਅਤੇ ਸੜਕ ਰਸਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਖਿੱਲਰ ਗਈਆਂ। ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਮਾਰਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੋ ਜੂਨ ਨੂੰ ਰੇਡੀਓ, ਟੀ.ਵੀ. ਤੋਂ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਧਮਕੀ ਭਰਿਆ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਇਹ ਸਾਫ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਅਨਹੋਣੀ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਜੋ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਓ। ਕੁਝ ਨਿਕਲ ਗਏ ਪਰ ਨਿਡਰ ਸੂਰਮੇ ਲੋਕ ਡਟੇ ਰਹੇ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਧਦਾ ਹੜ੍ਹ ਦੇਖ ਕੇ 3 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪਿੰਡਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰ ਕਸਬੇ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਬੰਦ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦੁਨੀਆ ਨਾਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਲਿੰਕ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ 2 ਲੱਖ ਨਫਰੀ ਜ਼ਮੀਨੀ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਸਮੇਤ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਝੋਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਮਿਲਟਰੀ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਆ ਗਏ ਤੇ ਸਿਵਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਸੇ ਨਿਹੱਥੇ ਕਰ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ, ਪਾਣੀ, ਡਾਕ, ਤਾਰ ਸਭ ਕੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜੂਨ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਵਿਚ ਲੋਕ ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਵਿਆਕਲ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਸੇ ਲੱਖਾਂ ਯਾਤਰੂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਭੁੱਖ ਪਿਆਸ ਨਾਲ ਤੜਫਣ ਲੱਗੇ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਛੁੱਟ ਪੁੱਟ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ।

5 ਜੂਨ ਤੜਕੇ ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਅਸਮਾਨ ਗੁੰਜਾਊ ਧਮਕ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸੁਣੀ ਗਈ। ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੇਖਦੇ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਧਮਾਕੇ ਤੇ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਬੱਦਲ ਉਠਣ ਲੱਗੇ। ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਮਾਂਡ ਸੰਭਾਲੀ ਗਈ ਸੀ। ਫੌਜ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੰਨਣ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਖਾੜਕੂਆਂ ਹੱਥੋਂ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵੀ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਜਥੇ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗੋਲੀਆਂ ਖਾ-ਖਾ ਕੇ ਡਿੱਗਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਲਗਭਗ 3 ਸੌ ਸਿਪਾਹੀ ਮਰਵਾ ਕੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਟੈਂਕਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਦੇ ਪਾਸਿਓਂ 13 ਟੈਂਕ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਵਾਲੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਥਾਨ ਬੜ੍ਹੇ ਤੇ ਲੰਗਰ ਸ੍ਹੱਟ ਬੈਠੇ। ਇਥੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਵੱਲ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਝੋਕ ਕੇ ਫਾਇਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ।

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਹਮਲੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰ ਕੇ ਛਲਨੀ ਛਲਨੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਪਰਕਰਮਾ ਦਰੜਦੀਆਂ ਟੈਂਕਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੀਨੇ ਦਰੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਵਰ੍ਹਦੇ ਬੰਬ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਘਾਣ ਮਚਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਹਮਲੇ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗੇ ਕਰਫਿਊ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ ਤੇ ਝਬਾਲ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬੀੜ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ। ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ, ਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਏਨਾ ਵੱਡਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਵਧਣ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਨੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਬਰਸਾ ਕੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪੰਜ-ਛੇ ਜੂਨ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਭਿਆਨਕ ਗੋਲੀਬਾਰੀ, ਬੰਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ। 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਘਟੀ ਤੇ ਟੀ.ਵੀ. ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫੌਜ ਨੇ ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਲਿਟਾਈਆਂ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ, ਭਾਈ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੋਰ ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕੈਮਰਾ ਸ਼ੂਟ ਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਟੌਹੜਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਹੱਥ ਉਚੇ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਵਿਖਾਏ ਗਏ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁੰਦਰੀ ਹਾਲ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਸਰਾਂ ਅਤੇ ਤਹਿਖ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਵੜੇ ਬੈਠੇ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਬੰਬ ਅਤੇ ਗੈਸ ਸੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਵਡਮੁੱਲੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਤੋਸ਼ਾਖ਼ਾਨਾ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਜਵਾਹਰ ਹੀਰੇ ਸੋਨਾ ਆਦਿ ਲੁੱਟ ਲਏ ਗਏ। ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਖੰਡਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਟੈਂਕਾਂ ਨਾਲ ਦਰੜੀ ਗਈ। ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਲਾਲ ਰੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿਛ ਗਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਜਮਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਜੋ ਵੀ ਮਾਲ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗੇ, ਸੋਨਾ ਗਹਿਣਾ ਕੜੇ, ਪੈਸੇ ਤੇ ਹੋਰ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਉਸੇ ਦੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਰੰਮ ਦੀਆਂ ਪੇਟੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਟਰੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਜਮਾਤ ਦੇ ਭੂਤਰੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾਰੂ ਨਾਲ ਟੁੰਨ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਸਹਿਕਦੇ ਤੇ ਅਧਮੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਫਰੋਲ ਕੇ ਮਾਰਦੇ ਰਹੇ। ਅੰਨ੍ਹਗੜ੍ਹ ਦੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵਧ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ ਵਿਚ ਬੇ ਨਾਮੇ, ਲਾਵਾਰਿਸ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਢੇਰਾਂ ਵਿਚ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਲਿਸਟ ਬਣੀ ਤੇ ਕਈ ਬਿਨਾ ਮੌਤ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਹੀ ਭਸਮ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ।

ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅੱਠ ਜੂਨ ਸਵੇਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਫੇਰੀ ਕਰਾਈ ਗਈ, ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਵੇਖੋ ਜੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿੰਨਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਲਿਹਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜਿਆ। ਸਿਰਫ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਖਾੜਕੂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਮਾਰੇ ਹਨ ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਉੱਖੜੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਲ ਤੇ ਰੋਂਦੀ ਹੋਈ ਮੁਰਦੇਹਾਣ ਮੂਰਤ ਇਸ ਸਭ ਖੰਡਰ ਹੋਏ ਹਰਿਮੰਦਰ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਤੇ ਹੰਝੂ ਕੇਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, 'ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਮੜ੍ਹਿਆ ਇਹ ਕਲੰਕ ਕਈ ਉਮਰਾਂ ਤੱਕ ਮੈਥੋਂ ਨਹੀਂ ਧੋਤਾ ਜਾਣਾ।'

9 ਜੂਨ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਲੇਖਕ 500 ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਉਸ ਪਹਿਲੀ ਟੋਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਕਰੁਣਾਮਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਹਾਲ ਗੇਟ ਤੇ ਲੱਗੀ ਛਬੀਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਚਾਹ ਦੇ ਕੱਪ ਤੇ ਡੂਨਿਆਂ ਵਿਚ ਲੱਡੂ ਵੰਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਨ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਬਾਰੇ ਸੁਲਾਘਾ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ। ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਵੀ ਅੱਗੇ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਸੁਣ ਕੇ ਲੱਡੂ ਵੰਡ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਮਨਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਪਏ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਹੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਭੰਗੜੇ ਪਾਉਂਦੇ, ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋਹਫੇ, ਫਲ ਮਠਿਆਈ ਵੰਡ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਹਾਰ ਪਾਏ ਸਨ।

ਰੌਣਕੀਲਾ ਹਾਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੱਜ ਕੁਝ ਕੁਝ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਸੁੰਨ ਮਸਾਣ ਸਹਿਮਿਆਂ ਸਹਿਮਿਆ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫੌਜੀ ਸਿਪਾਹੀ ਪੈਰ ਪੈਰ ਤੇ ਹਰਲ ਹਰਲ ਕਰਦੇ ਸੰਗੀਨਾਂ ਤਾਣੀ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮਲਕਾ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਚੌਂਕ ਤੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮਾਰਕੀਟ ਲਾਗੇ ਜੁੜੀ ਭੀੜ ਵਿਚ ਲੋਕ ਪੂਰੀਆਂ, ਛੋਲੇ, ਲੱਡੂ ਸਮੋਸੇ ਫਲ ਫਰੂਟ ਵੰਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਛਕ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਮੈਂ ਉਧਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਦਾ ਮੋੜ ਮੁੜਦੇ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦਾਗ ਦਾਗ ਹੋਈ ਇਮਾਰਤ ਵੇਖ ਕੇ ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹ ਲਟਕ ਗਏ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਾ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਬੰਬਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ ਧਾੜਵੀਆਂ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ। ਭਗਤ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਲਗਾਏ ਬੈਂਚ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਮਦਰਾਸੀ ਸਿਪਾਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪਰਖਦੇ ਘੂਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਕਿਧਰੇ ਡਾਂਗਰੀ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀ ਝਾੜੂ, ਡਸਟਰ, ਬੌਹਕਰਾਂ ਤੇ ਪੋਚੇ ਫੜ ਕੇ ਸਫਾਈ ਕਰਦੇ ਆਪਣੇ ਕਮਾਏ ਪਾਪ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੂਝਮ ਬੂਟਾ ਅਖਾੜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀ ਪਾਣੀ ਟੈਂਕੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਰਾ ਬੁਰਜ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਡਟ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਵੀ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਥੱਲੇ ਲਟਕ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮਰੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਾਸ ਦੀ ਸੜ੍ਹਾਂਦ ਬਦਬੂ ਨਾਲ ਨੱਕ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨੂੰ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਸਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਮਲਬੇ ਦੇ ਉਚੇ ਢੇਰ ਫਰੋਲਦੇ ਕੁੱਤੇ ਅਧ-ਕੱਜੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਬਾਂਹਾਂ ਘਸੀਟਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੰਗਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਵਾਲੇ ਦਰਵਾਜੇ ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਰੱਖੇ ਸਨ।

ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਸੜੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੋਰੀ ਕਣਕ, ਆਟਾ ਤੇ ਹੋਰ ਖਾਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਧਵਾਂਖ ਹੜਬੋਤੀ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਵਾਂਗ ਨੱਕ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਧੂੰਆਂ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਖ਼ਾਨਿਆਂ ਦੇ ਝਰੋਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗ ਅਤੇ ਧੂੰਏਂ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਜੰਮੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਫਸੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯਾਤਰੂ ਅੰਦਰ ਗੈਸ ਅਤੇ ਬੰਬ ਮਾਰ ਕੇ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੜ੍ਹੇ ਤੱਕ ਪੇਂਡੂ ਪਹੇ ਵਾਂਗ ਟੈਂਕਾਂ ਦੀਆ ਚੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਘਾਸੀਆਂ ਖੁਭੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਪਰਕਰਮਾ ਦੇ ਕਮਰਾ ਨੰਬਰ 36 ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਖੀਰਾ ਤੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਲ ਬਿਤਾਏ ਸਨ ਵਿਚ ਅੱਧ ਜਲੀਆਂ ਦਸਤਾਰਾਂ, ਬਸਤਰ ਤੇ ਗਰਮ ਬਰੂਦ ਨਾਲ ਸੜੀਆਂ ਵਿੰਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਹੰਢਾ ਰਹੀਆ ਸਨ।

ਘੰਟਾ ਘਰ, ਪਰਕਰਮਾ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓੜੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸੌ ਸਾਖੀ ਨਾਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ੀਨਗੋਈ ਕਰਦੇ ਪਰਚੇ ਵੰਡ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਦੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਪਰਕਰਮਾ ਵਿਚ ਏਨਾ ਲਹੂ ਡੁੱਲੇਗਾ ਕਿ ਘੋੜੇ ਦੇ ਸੁੰਮ ਡੁੱਬਣਗੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਭਰਵੱਟੇ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਕੁਝ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, 'ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਸ਼ੇਰ ਆਪਣੀ ਅਰਦਾਸ ਪੁਗਾ ਗਿਆ ਪਰ ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਮ ਨੂੰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਨਾ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਲੜਦਾ ਮਰਦਾ ਤੇ ਜੋ ਇਹ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਹੋਈ ਇਹ ਨਾ ਹੁੰਦੀ।'

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਦਰਲੀ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ 150 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੈਂ ਆਪ ਗਿਣੇ ਸਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੇਹ ਵੀ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਚ ਸਕੀ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਖੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਠਾ ਸਾਹਿਬ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਗਲੋਂ ਫੜ ਕੇ ਘਸੀਟਦੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿੱਟ-ਲਾਅਨਤ ਪਾ ਰਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵੀ ਹਿੰਸਕ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖੇ ਗਏ। ਇਸ ਗਰਮਾ-ਗਰਮੀ, ਖੋਹਾ-ਮਾਹੀ ਤੇ ਭਗਦੜ ਕਰਕੇ ਦੱਖਣੀ ਘੰਟਾ ਘਰ ਦੇ ਫੌਜੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚੋਂ ਧੁਤੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਸਭ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਦੀ ਛੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਢਿੱਲ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਕਰਫਿਊ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਸਾਕਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉਕਰਿਆ ਇਕ ਕਦੇ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲਣ ਯੋਗ ਨਾਸੂਰ ਹੈ। ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਪਿਛੋਂ ਫੌਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਵੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਠੀਕ ਠਾਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਹਨ।

ਮੈਂ ਉਸ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੌਲੇ ਅਣਗੌਲੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਨਿਵਾਉਂਦਾ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਇਸ ਬਿਖ਼ਰੀ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਵੇ, ਸੁਮੱਤ ਬਖ਼ਸ਼ੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ।

ਸਿੱਖੀ 'ਚ ਆਏ ਨਸਲਵਾਦੀ ਝੁਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਮਨੁਖੀ ਨਸਲ, ਰੰਗ, ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਤੱਕ ਵੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਵੀ ਨੱਥੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਸੰਵੇਦਨਾ, ਵਿਸਮਾਦ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਵਿਚਾਰ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੱਤ ਵੀ ਗ਼ੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਮਾਰਗ ਆਸ਼ਾ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਲ, ਰਾਗ ਤੋਂ ਵੈਰਾਗ ਵਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਵੈਰਾਗਮਈ ਸਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਤਿਆਗ ਮੱਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜੌਹਰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂਦੇਵ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਲਵਕੜੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਇਹ ਮੇਰਾ ਤਿਆਗ ਮੱਲ ਨਹੀਂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੈ"। ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੀ ਤੇਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਤੇਗ ਦਾ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹਾਦਰ ਵਿਚ ਤੇਗ ਦਾ ਵਾਰ ਸਹਿਣ ਦੀ ਵੀਰਤਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰੋ। ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੋਣ ਦਾ ਭਾਵ ਧਰਮ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਤੇਗ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ ਸਹਿਣ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ ਖ਼ਿਆਲ ਕਿ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਵਜ਼ਾਨਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। "ਚਾਰ ਮੁਏ ਤੋ ਕਿਆ ਹੂਆ, ਜੀਵਤ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ" ਜਾਂ "ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਢਦਾ ਅਸੀਂ ਦੂਣ ਸਵਾਏ ਹੋਏ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਖੋਜ ਵਿਚ ਜਲਾਵਤਨ ਹੋਣ ਵਾਲਿਆਂ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਫਾਂਸੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰਸੈਂਟੇਜ ਕੱਢ-ਕੱਢ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਥੱਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋਦੜੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਸਹਿਜਧਾਰੀ, ਦਲਿਤ ਅਤੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਕਾਇਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਿਝਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਿੱਖ ਆਸ਼ੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਵੀ ਇਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਰਤਾ ਆਪਣੇ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਓ। ਇਕ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸਮਰੱਥਾ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾ ਆਪ ਮੰਤਰੀ, ਨਾ ਬੇਟਾ, ਨਾ ਬੇਟੀ, ਨਾ ਭਤੀਜਾ ਨਾ ਜੁਆਈ। ਇਧਰ ਸਮਰੱਥਾ ਹੀਣ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੀਣ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨੌਕਰਾਂ ਚਾਕਰਾਂ ਸਮੇਤ, ਮਾਈ, ਬਾਪ, ਬੇਟੇ, ਨੂੰਹ, ਜੁਆਈ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਦੇਖ ਲਉ! ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਸਦਕਾ ਨੇਤਾ ਬਣਦੇ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਵਾ ਫੱਕਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨੇਤਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਭੈਣ ਭਾਈ ਤੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਭੈਣ-ਭਾਈ, ਬੱਚੇ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਬਾਪ ਤੱਕ ਨੇਤਾ ਬਣ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀਓ, ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਤੇ ਚੌਧਰ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ੀ ਨੂੰ, ਗੰਡਾਸੀ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਵੈਲੀਪੁਣੇ 'ਚ ਨਿਖੇੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਜਾਤੀ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਰਲਗੱਡ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਜਾਤੀ ਅਭਿਮਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋਛੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਹੋਸ਼ ਗੁੰਮ ਹੋ ਕੇ, ਮੋਟਰ ਸਾਇਕਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਦੇ ਝੂਟੇ ਲੈ ਕੇ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਲਈ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ।

ਕੋਈ ਗ਼ੈਰ-ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਬ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਜਦ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਗਿਉਂ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਨਸਲਵਾਦੀ ਝੁਕਾਵਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਬਾਲੇ ਦੇਖ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ 'ਚ ਬਿਹਤਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ, ਗੁਰਮੁਖਤਾਈ ਦੇ ਭਰਮਜਾਲ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ, ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮੁਖੀ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ, ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਆਸ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰਬ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਤੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕ ਕੇ, ਰੁਕੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਲ ਤੋਰਨ ਦੇ ਕਾਰਗਰ ਠੋਸ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਪਰਕ ਯਤਨ ਅਰੰਭਣ ਲਈ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਅੱਗੇ ਸੁਰਖ਼ਰੂ ਹੋ ਸਕਾਂਗੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਧੁਰ ਦਰਗਾਹੇ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ, ਮੂੰਹ ਦਿਖਾਉਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਰਹਾਂਗੇ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖ਼ਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਿਹ।

ਕਹਾਣੀ

ਪੱਥਰ

ਸੁਖਬੀਰ

ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਜੰਞ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ-ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਜ-ਧਜ ਵਾਲੀ। ਫੇਰ, ਜਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਲਾੜੇ 'ਤੇ ਪਈ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਦੀ ਟਿਕੀ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸਜੀਲਾ ਗੱਭਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿਆ।

ਜੰਞ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕੋਠੇ 'ਤੇ ਜੁੜੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਲਾੜੇ 'ਤੇ ਹੀ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾ ਤੇ ਹੱਦੋਂ ਪਰੇ ਸੋਹਣਾ-ਸੁਨੱਖਾ ਗੱਭਰੂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਿਆ। ਬੱਸ, ਵੇਖੀ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸੱਚੀ-ਮੁੱਚੀ ਚੰਦਾ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗ ਪਏ ਸਨ। ਸੈਆਂ-ਲੱਖਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕ ਕੁੜੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਭਾਗ ਲੈ ਕੇ ਜੰਮਦੀ ਹੈ।

ਚੰਦਾ ਵੀ ਤੀਵੀਆਂ ਦੇ ਝੁਰਮਟ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਖੜੋਤੀ ਆਪਣੇ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪਾਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਲਾੜੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਵੀ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਨਹੀਂ ਵੀ ਵੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਧੁੰਦ ਪਸਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਫੇਰ, ਵੇਖਦਿਆਂ-ਵੇਖਦਿਆਂ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਬਾਹਰ ਹਨੇਰਾ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਨਿਰਜਿੰਦ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਤਦੇ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਘੇਰਨੀ ਆਈ ਤੇ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਢਹਿ ਗਈ।

ਕੋਲ ਖੜੋਤੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ। ਰੌਲਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੇਸੁਰਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਵੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਥੱਲੇ ਲੈ ਆਈਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾਇਆ, ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ ਸੁੰਘਾਇਆ। ਹੋਰ ਕਈ ਓਹੜ-ਪੋਹੜ ਕੀਤੇ। ਅਖ਼ੀਰ, ਚੰਦਾ ਦੀ ਸੁਰਤ ਪਰਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਚੁਫੇਰੇ ਤੀਵੀਆਂ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਤਦੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਢੱਕ ਲਿਆ।

ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੂੰਹ ਢੱਕੀ ਲੰਮੀ ਪਈ ਰਹੀ ਤੇ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਹੜੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦਾ ਵੈਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜੰਮਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ?

ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਜੰਞ ਦਾ ਉਤਾਰਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਕਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਾ ਅੱਗੋਂ ਕਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬੈਂਡ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਗੂੰਜਦਾ ਰਿਹਾ। ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਨਕਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ, ਮੁਜਰੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਓੜਕ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਚੱਲੀ। ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਭੁੱਲੇ ਰਹੇ। ਤੀਵੀਆਂ ਨੇ ਜਗਰਾਤੇ ਕੱਟ-ਕੱਟ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਏ, ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ।

ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਚੰਦਾ ਦਾ ਜਿਵੇਂ ਦਿਲ ਬੈਠ-ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀਆਂ ਹਵਾਈਆਂ ਉਡਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਅਖ਼ੀਰ, ਚੰਦਾ ਦੀ ਡੋਲੀ ਸਹੁਰੇ-ਘਰ ਤੁਰ ਗਈ।

ਸਹੁਰੇ-ਘਰ ਪੁੱਜ ਕੇ ਕੀ-ਕੀ ਸ਼ਗਨ ਹੋਏ, ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਧ-ਬੁਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੁਫੇਰੇ ਜੁੜੀਆਂ ਤੀਵੀਆਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਗਨ ਤੇ ਗੀਤ ਤੇ ਹਾਸੇ....ਸਭ ਕੁਝ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਘੁੰਡ-ਚੁਕਾਈ ਵੇਲੇ ਚੰਦਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ।

ਫੇਰ, ਉਹ ਘੜੀ ਵੀ ਆਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੰਦਾ ਉੱਕਾ ਹੀ ਵੇਖਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਕਮਰੇ ਦੇ ਫਰਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਕਦੇ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਧੜਕਣ ਲੱਗਦਾ, ਕਦੇ ਚਾਣਚੱਕ ਧੜਕਣੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਕਮਰਾ ਭਾਂ-ਭਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਖ਼ੀਰ, ਕੋਈ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਚੰਦਾ ਦੇ ਲਾਗੇ ਆ ਬੈਠਾ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਦਾ ਘੁੰਡ ਚੁੱਕਣ ਲੱਗਾ। "ਭਲਾ ਇਸ ਚੰਦ ਨੂੰ ਕਦ ਤੀਕ ਬੱਦਲਾਂ 'ਚ ਲੁਕੋ ਕੇ ਰੱਖੇਂਗੀ?" ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਇਹ ਚੰਦ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਚਮਕੇਗਾ।" ਤੇ ਜਦ ਉਸ ਚੰਨ ਸਾਹਮਣਿਓਂ ਬੱਦਲ ਹਟਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਟੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਗ੍ਰਹਿਣਿਆ ਹੋਇਆ ਚੰਨ ਸੀ! ਚੰਨ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਬੇਡੌਲ ਪੱਥਰ। ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਝਾ ਚਿਹਰਾ ਉਸ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੱਕਿਆ। ਭਲਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਝਾ ਚਿਹਰਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਰੰਗ-ਨਾ ਰੂਪ, ਨਾ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ।

ਚੰਦਾ ਦਾ ਪਤੀ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਜਿਵੇਂ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਬੈਠਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੰਦਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸੀ ਤੇ ਹਨੇਰਾ ਸੀ, ਚੰਦਾ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸੀ ਤੇ ਖ਼ਲਾਅ ਸੀ।

ਅਖ਼ੀਰ ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਆਈ ਤਾਂ ਉਹ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਚੰਦਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਬਿੰਦ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਚੰਦਾ ਪੱਥਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਥਰਾਏ ਹੋਏ ਅੰਗਾਂ ਵਿਚ ਡਰ ਦਾ ਕਾਂਬਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਕੱਚੀ ਤ੍ਰੇਲੀ ਨਾਲ ਨੁਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਤੇ ਇਤਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਸੀ, ਪਰ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਾਸ਼ ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਿਓਂ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲ ਜਾਏ! ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਜਾਵਾਂ। ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਚੰਦਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਸੋਚਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜ਼ਹਿਰ ਕਿਤਿਓਂ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ ਤੇ ਉਹ ਮਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕੀ। ਪਰ ਇਹ ਜਿਉਂਦੇ-ਜੀਅ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਮੌਤ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰ ਚੰਦਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਆਇਆ-ਮਾਤਾ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਦਾਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਚਿਹਰਾ। ਅਨਘੜ ਨਕਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਚਿਹਰਾ। ਚੰਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਫੇਰ, ਇਕ ਵਾਰ ਉਸ ਦੀ ਖੱਬੀ ਬਾਂਹ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਖੱਬੀ ਅੱਖ ਵੀ ਦੂਜੀ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਛੋਟੀ ਸੀ।

ਚੰਦਾ ਪੱਥਰ ਬਣੀ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੋਰ ਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਤ ਅੱਧੀਓਂ ਉਪਰ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਅਖ਼ੀਰ, ਉਹ ਚੁੱਪ ਟੁੱਟੀ। ਚੰਦਾ ਦਾ ਪਤੀ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਦਮ ਲੜਖੜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੇਖਦਿਆਂ-ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਹਵਾੜ ਫੈਲ ਗਈ। ਚੰਦਾ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕੰਬ ਉੱਠੀ। ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ। ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਤਦੇ ਉਹ ਉੱਠੀ ਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਢਹਿ ਪਈ। ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਦੇ ਪੈਰ ਫੜ ਲਏ ਤੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਿਉਂ ਦਿੱਤੇ। ਉਹ ਰੋਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਥਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ ਢਲਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਤਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਜਾ ਵੱਜਾ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਆਪਣੀ ਲੱਤ ਛੁੜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਦੂਰ ਪਰੇ ਖੜੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪਾਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਦੈਂਤ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਚੰਦਾ ਨੇ ਮੂੰਹ ਉਪਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਪਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਬੜਾ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ- ਗੁਸੈਲ ਤੇ ਤਣਿਆ ਹੋਇਆ। ਵੇਖ ਕੇ ਚੰਦਾ ਦਾ ਸਾਹ ਸੂਤਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਗਸ਼ ਪੈ ਜਾਏਗੀ। ਤਦੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਉਸ ਵਲ ਵਧਿਆ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਧੌਣ ਫੜ ਕੇ ਘੁੱਟਣ ਲੱਗਾ। ਚੰਦਾ ਦੇ ਡੇਲੇ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਬੇਸੁਰਤੀ ਜਿਹੀ ਵਿਚ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਫੌਲਾਦੀ ਉਂਗਲਾਂ ਦੀ ਪੀਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਤ ਦਿੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੌਤ ਕਿੰਨੀ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਾਏ ਘਰ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਮੌਤ ਸੀ....ਪਰ ਫੇਰ, ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਮੌਤ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੀ। ਚੰਗਾ ਈ ਏ ਮੈਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਬਣੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਵੇਖ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਲਈਆਂ।

ਸਵੇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਚੰਦਾ ਦੀ ਸੁਰਤ ਪਰਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਉਹ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਘੂਕ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਚੰਦਾ ਉੱਠੀ ਤੇ ਪੋਲੇ-ਪੋਲੇ ਕਦਮ ਰੱਖਦੀ ਪਲੰਘ ਕੋਲ ਖਲੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੰਬ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਪਲੰਘ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਖਲੋ ਗਈ ਤੇ ਪਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਟੱਕ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਤਦ ਉਹ ਚਿਹਰਾ ਰਾਤ ਵਾਂਗ ਭਿਆਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਂਝ, ਉਹ ਬੜਾ ਰੋਹਬਦਾਰ ਚਿਹਰਾ ਸੀ। ਫੇਰ ਵੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਇਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਸੀ। ਚੰਦਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਟੱਕ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਚਿਹਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੀ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਏ? ਚੰਦਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ। ਕਿਸ ਸ਼ੈਅ ਦੀ ਘਾਟ ਏ ਇਸ ਕੋਲ? ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਚਿਹਰਾ ਪੂਜਣਯੋਗ ਸੀ ਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਚੁੰਮਣ ਯੋਗ ਵੀ। ਏਡਾ ਭਰਵਾਂ ਤੇ ਰੋਹਬਦਾਰ ਚਿਹਰਾ! ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਲ ਪਤਲੀ ਜਿਹੀ ਲਾਰ ਵਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਚੰਦਾ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਲਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਲੂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਨਾਲ ਪੂੰਝ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧ ਸਕੀ। ਤਦੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਚੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੋ ਨਾ ਸਕੀ ਤੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਕਮਰਾ ਬੜਾ ਓਪਰਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਹੁੰਮਸ ਜਾਪਿਆ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਹ ਘੁਟਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਾਂ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਨਿਖਰਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਨ ਸੀ ਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸਲਾਂ ਲਹਿਰਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ ਉਹ ਇਕ ਖੇਤ ਦੀ ਵੱਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਉਸ ਖੇਤ ਵਿਚ ਮੱਕੀ ਦੇ ਹਰੇ ਕਚੂਰ ਟਾਂਡੇ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਇਕ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕੁਝ ਟਾਂਡੇ ਫੜੇ ਤੇ ਮਰੁੰਡ ਸੁੱਟੇ। ਫੇਰ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਟਾਂਡੇ ਫੜੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਸੁੱਟਿਆ। ਕੁਝ ਅਗਾਂਹ ਹੋਰਨਾਂ ਟਾਂਡਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਰਤਾ ਕੁ ਉਚੇਰੇ ਇਕ ਟਾਂਡੇ 'ਤੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਚਿੜੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੁੰਝ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਵਲ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਵੱਟ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਢੀਮ ਭੰਨੀ ਤੇ ਚਿੜੀ ਵਲ ਵਗਾਹ ਕੇ ਮਾਰੀ। ਚਿੜੀ ਫੁੱਰ ਕਰਕੇ ਉੱਡ ਗਈ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਟਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਝੁੱਗ ਭਰ ਕੇ ਮਰੁੰਡਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿਧਰ ਜਾਵੇ? ਅਖ਼ੀਰ, ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਵਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਇਕ ਖੂਹ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਰੁਕਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਤਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰੇਹ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਖੂਹ ਦੀ ਗਾਧੀ ਨੂੰ 'ਕੱਠੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਗੇੜੇ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਫੇਰ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਨਸਾਰ ਵਿਚ ਮੂੰਹ ਡੋਬੀ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਥੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਫੇਰ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਵੇਖਿਆ। ਕਿਥੇ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਖੂਹ ਕੋਲ ਤੂਤ ਨਾਲ ਪਿੱਠ ਲਾ ਕੇ ਖੜੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਤੂਤ ਦੇ ਟਾਹਣ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਚੋਖਾ ਮੋਟਾ ਟਾਹਣ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਲਟਕ ਕੇ ਝੂਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦਾ ਹੱਥ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਥੱਲੇ ਆਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਤਣ ਗਿਆ ਤੇ ਫੇਰ, ਕੜਾਕ ਕਰਕੇ ਉਹ ਟਾਹਣ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੂਹ ਵਿਚ ਵਗਾਹ ਮਾਰਿਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਚਿਰ ਖੂਹ ਵਲ ਤੱਕਦਾ ਖੜੋਤਾ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ, ਉਹ ਖੂਹ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਮਣ 'ਤੇ ਖੜੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਖੂਹ ਵਿਚ ਝਾਕਿਆ, ਕੁਝ ਚਿਰ ਝਾਕਦਾ ਰਿਹਾ, ਫੇਰ ਇਕ ਵਾਰ ਏਧਰ-ਓਧਰ ਝਾਕਿਆ ਤੇ ਮਣ ਤੋਂ ਉੱਤਰ ਗਿਆ।

ਉਹ ਦਿਨ ਭਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਖ਼ੀਰ ਰਾਤ ਦਾ ਹਨੇਰਾ ਪਸਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕ ਖੇਤ ਦੀ ਵੱਟ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਉੱਠਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਫੇਰ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਲੀ ਰਾਤ! ਚੰਦਾ ਲਈ ਦਿਨ ਪਹਾੜ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਰਾਤ ਵੀ ਇਕ ਪਹਾੜ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਕਮਰਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਉਹ ਪਤੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਹਾੜ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਗੁਫਾ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਉਸ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਲੜਖੜਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਚੰਦਾ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਕੇ ਖੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਭੈਅ ਆਇਆ। ਤਦੇ ਉਹ ਉੱਠੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਪਈ ਤੇ ਪੈਰ ਫੜ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਠੋਕਰ ਵੱਜੀ। ਫੇਰ, ਇਕ ਹੋਰ ਠੋਕਰ ਵੱਜੀ। ਫੇਰ, ਦੋ ਹੋਰ ਠੋਕਰਾਂ ਵੱਜੀਆਂ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਕੁਝ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਚੰਦਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਬੋਲੇ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਬੋਲੇ। ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪ ਤੋਂ ਡਰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਠੁੱਡ ਹੋਰ ਚੰਦਾ ਦੇ ਮਾਰੇ। ਫੇਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਫੜਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਨੀਝ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿਸ ਰਹੀ। ਚੰਦਾ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕ ਲਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਚਿਹਰੇ 'ਤੋਂ ਹਟਾਏ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ। ਚੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਡੋਲ ਖੜੋਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਇੰਜ ਮੂੰਹ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੋਵੇ- ਹੋਰ ਥੁੱਕੋਂ, ਹੋਰ ਥੁੱਕੋਂ, ਮੈਂ ਇਸੇ ਲਾਇਕ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਮੂੰਹੋਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ।

ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਕੁਝ ਚਿਰ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਤੱਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਚੰਦਾ ਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਢਿੱਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ। ਚੰਦਾ ਦਾ ਡਰ ਕੁਝ ਘਟਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਆਇਆ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਪਤੀ ਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਢਹਿ ਪਵੇ। ਪਰ ਤਦੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਿਆ, ਉਸ 'ਤੇ ਥੁੱਕਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਹੱਥ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚਪੇੜ ਮਾਰੀ। ਫੇਰ, ਉਸ ਨੇ ਉਸੇ ਹੱਥ ਦਾ ਮੁੱਕਾ ਵੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰਿਆ। ਫੇਰ, ਉਹ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ।

ਚੰਦਾ ਨੇ ਉੱਲਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜੀ, ਪਰ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝਟਕ ਦਿੱਤਾ। ਚੰਦਾ ਨੇ ਫੇਰ ਬਾਂਹ ਫੜੀ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਬੜ ਗਈ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦੇ ਝਟਕਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਚੰਬੜੀ ਰਹੀ। ਅਖ਼ੀਰ, ਉਹ ਬਾਂਹ ਢਿੱਲੀ ਪੈਣ ਲੱਗੀ। ਫੇਰ, ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਵੀ ਢਿੱਲਾ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। ਅਖ਼ੀਰ, ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਬੇਸੁਰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਈ। ਉਹ ਪਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਠੁੱਡੇ ਮਾਰੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਹੱਥ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੋਹੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਪਈ। ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਬੈਠੀ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਚਿਹਰਾ ਹੁਣ ਫਿਰ ਮਾਸੂਮ ਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਠਰੰਮ੍ਹਾ ਸੀ ਉਸ 'ਤੇ, ਇਕ ਪੀੜ ਤੇ ਇਕ ਲਾਚਾਰਗੀ। ਚੰਦਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, ਕਾਸ਼ ਇਹ ਚਿਹਰਾ ਇੰਜੇ ਚੁੱਪ ਬਣਿਆ ਸੁੱਤਾ ਰਹੇ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਟੱਕ ਵੇਖਦੀ ਰਹਾਂ। ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਵੇਖੇ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਵੇਖਦੀ ਰਹਾਂ।

ਉਂਜ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਚੰਦਾ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਬੋਝਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਨਿਉਂਦਾ-ਨਿਉਂਦਾ ਅਖ਼ੀਰ ਪਤੀ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਟਿਕ ਗਿਆ।

ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਤ੍ਰਬਕ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਟੱਕ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੜਕਸਾਰ ਦਾ ਵੇਲਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੰਦਾ ਝੱਬਦੇ ਉੱਠੀ ਤੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈ।

ਉਹ ਦਿਨ ਵੀ ਚੰਦਾ ਲਈ ਪਹਾੜ ਵਾਂਗ ਬੀਤਿਆ ਤੇ ਫੇਰ ਪਹਾੜ ਵਰਗੀ ਹੀ ਕਾਲੀ ਰਾਤ ਆਈ। ਦਿਨ ਭਰ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਦ ਆਇਆ ਤਾਂ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਗੜੁੱਚ ਸੀ। ਫੇਰ, ਉਹੋ ਮਾਰ-ਕੁਟਾਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ-ਠੁੱਡ ਮਾਰੇ, ਚਪੇੜਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਘਸੁੰਨ ਮਾਰੇ। ਫੇਰ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਚੰਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਬੜ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਰਾਂ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ। ਉਸ ਨੇ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਰ ਲਓ। ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੋ ਮਾਰ ਲਓ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਇਹ ਜ਼ੁਲਮ ਨਾ ਕਰੋ। ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੋਲੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਾਂਗੀ। ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੋਲੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਾਂਗੀ। ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟੋ। ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਿਓ, ਮੈਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪੀ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਜ਼ਹਿਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਵੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਤੇ। ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋਇਆ ਏ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਵਾਂਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੋਗੇ ਕਰਾਂਗੀ...."

ਪਰ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਦਾ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ, ਚੰਦਾ 'ਤੇ ਤਰਸ ਵੀ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਤੇ ਬੇਬਸੀ ਵਿਚ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ। ਫੇਰ, ਪਛਤਾਵੇ ਤੇ ਬੇਬਸੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਜ਼ਾਲਮ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚੈਨ ਨਾ ਆਉਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਦਾ 'ਤੇ ਓੜਕ ਦਾ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਰਦਾ। ਦੂਜੇ-ਚੌਥੇ ਇਹੋ ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ। ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਭੜਕਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਚੰਦਾ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਥੱਪੜ ਮਾਰੇ। ਚੰਦਾ ਚੁੱਪ ਕੀਤੀ ਥੱਪੜ ਖਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਉੱਭਰ ਆਏ। ਉਹ ਰੋਈ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮਾਰ ਖਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਫੇਰ, ਜਦ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਕੁਝ ਮੱਠਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਠਾਂ ਕੱਸ ਲਈਆਂ। ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਮੱਠਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਚੰਦਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਅੱਖਾਂ ਪਾੜੀ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ ਉਹ ਮੁੜਿਆ, ਪਲੰਘ ਕੋਲ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਉਸ ਦੇ ਪਾਵਿਆਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਪਲੰਘ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਾਠ ਮਾਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਜਿਥੇ ਖੜੋਤੀ ਸੀ, ਖੜੋਤੀ ਰਹੀ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਗਰਜਿਆ ਤੇ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਪਲੰਘ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਫੇਰ ਕਿਹਾ। ਚੰਦਾ ਸਿਸਕਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਸਿਸਕਦੀ ਹੋਈ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜੋਤੀ ਰਹੀ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲੰਘ ਵਲ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੁੜ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਪਾਵਿਆਂ ਥੱਲੇ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਖ਼ੀਰ, ਚੰਦਾ ਕੰਬਦੀ ਹੋਈ ਪਲੰਘ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ, ਪਰ ਉਸ ਬਿੰਦ ਉਤਰੀ ਤੇ ਪੂਰੇ ਤਾਣ ਨਾਲ ਪਲੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸਿਓਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ, ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਲਏ ਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗੀ। ਫੇਰ, ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪਲੋਸਿਆ, ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲਾ ਕੇ ਚੁੰਮਿਆ ਤੇ ਮੁੜ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਘੁੱਟ ਲਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨਿਢਾਲ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਚੰਦਾ ਰੋ-ਰੋ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਤੇ ਸੁਖ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟੇ। ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰਾਣੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਲਵੇਗੀ। ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਵੀ ਬਣ ਸਕੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਸੁਭਾਗ ਸਮਝੇਗੀ। ਉਹ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾ ਲਵੇ ਤੇ ਸੋਹਣੀ-ਸੁਨੱਖੀ ਵਹੁਟੀ ਲਿਆ ਕੇ ਸੁਖ-ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹੇ।

ਪਰ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮਾਂ-ਪਿਓ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅਖ਼ੀਰ, ਉਹ ਚੰਦਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟਣ ਲੱਗਾ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਧਰੂਣ ਲੱਗੀ। ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਬੇਬਸੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ। ਬੱਸ, ਕਿਸੇ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਹ ਭੜਕ ਉਠਦਾ ਤੇ ਫੇਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਨਾ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਹ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲੱਗਦਾ। ਚੰਦਾ ਚੁੱਪ ਕੀਤੀ ਮਾਰ ਖਾਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਰਦਾ। ਚੰਦਾ ਫੇਰ ਵੀ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ। ਅਖ਼ੀਰ, ਉਹ ਥੱਕ-ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਨਿਢਾਲ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ। ਤਦ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਦਾ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਦਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਂਦਾ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਦਿੰਦਾ। ਕਦੇ ਉਹ ਦਿਨ ਭਰ ਰੋਟੀ ਨਾ ਖਾਂਦਾ, ਨਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ। ਕਦੇ ਰਾਤ-ਰਾਤ ਭਰ ਖੜੋਤਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕਦੇ ਸਿਆਲ ਦੀ ਕੱਕਰੀਲੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਰਜਾਈ ਲਏ ਲੰਮਾ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਮਨ ਵਿਚ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਮੁੜ ਕਦੇ ਚੰਦਾ 'ਤੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇਗਾ, ਕਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਬੋਲ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇਗਾ। ਪਰ ਫੇਰ, ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਚਾਣਚੱਕ ਭੜਕ ਉੱਠਦਾ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕਦਾ।

ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਉੱਕਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਬੜਾ ਹਸਮੁੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਤੇ ਬੜਾ

ਮਿਲਣਸਾਰ। ਪਰ ਵਿਆਹ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੋਂ ਹਾਸਾ ਉੱਡ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਸ, ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਪੈ ਜਾਂਦਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਹਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਪਾਂ ਮਾਰਦੇ ਜਾਂ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਦੇ ਤਾਂ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਨਾ ਦਿੰਦਾ। ਉਹ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਖੂਹ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਸੁੱਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਤਲਖ਼ੀ ਭਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਬੱਸ ਆਪਣੀ ਇਕੱਲ ਵਿਚ ਹੀ ਡੁੱਬਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਟੋਕਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਲੋਕ ਵੀ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਚ ਕੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਸਾਈ ਆਖਦੇ।

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚੰਦਾ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ। ਇੱਜ਼ਤ ਚੰਦਾ ਨੇ ਆਪ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਵਰਗਾ ਨਿੱਘਾ ਸੁਭਾਅ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤੀਵੀਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਵਿਚ ਬੜੀ ਮਿਠਾਸ ਸੀ। ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਥੱਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਆਪਦੇ ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਥੱਕਦੀ ਸੀ। ਬੜਾ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ, ਲਿਪਿਆ-ਪੋਚਿਆ ਘਰ ਸੀ ਉਸ ਦਾ। ਹਰ ਸ਼ੈਅ ਸਾਂਭੀ ਸਿੱਕਰੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਤੀਵੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਬਾਹਰ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਏਨਾ ਸਮਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ? ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਪਤੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੀ ਥੱਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਜਤਾਉਂਦਾ, ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦੇ ਉਲਟ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਚੰਦਾ ਉਸ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, "ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੋਲੀ ਬਣਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਜਿਗਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਘਰੇ ਵਸਾਇਆ ਹੋਇਐ। ਸਾਰਾ ਘਰ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ। ਜਦ ਮਾਰਦੇ ਨੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਸ਼ ਥੋੜੀ ਹੁੰਦੀ ਏ। ਫੇਰ, ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਵੀ ਤਾਂ ਨੇ।"

ਵਿਆਹ ਦੇ ਚੌਥੇ ਵਰ੍ਹੇ ਚੰਦਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਧੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਧੀ ਦਾ ਮੂੰਹ-ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਪਿਓ 'ਤੇ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਮਾਂ ਤੇ ਸਨ-ਰਤਾ ਸਹਿਮੀਆਂ-ਸਹਿਮੀਆਂ। ਚੰਦਾ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਗਈ।

ਫੇਰ, ਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉੱਡਣ ਲੱਗਾ। ਬੱਸ, ਵੇਖਦਿਆਂ ਹੀ ਵੇਖਦਿਆਂ ਚੰਦਾ ਦੀ ਧੀ ਮੁਟਿਆਰ ਬਣ ਗਈ। ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਘਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੰਦਾ ਦੀ ਸੱਸ, ਤਾਂ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪੋਤੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਹੁਰਾ ਵੀ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਚੰਦਾ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਚੰਦਾ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧੀ-ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਧੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਜਾਪਿਆ ਸੀ, ਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖੜੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਰੇ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉੱਡਣ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਕਈ ਹੋਰ ਵਰ੍ਹੇ ਬੀਤ ਗਏ।

ਅਖ਼ੀਰ, ਇਕ ਵਾਰ ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖੜੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਉਸ ਵਲ ਬੇਬਸੀ ਵਿਚ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੰਦਾ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬੁਝਦਾ ਹੋਇਆ ਜਾਪਿਆ। ਫੇਰ, ਉਸ ਦੀ ਜੋਤ ਬੜੀ ਉੱਚੀ ਹੋ ਕੇ ਲਟ-ਲਟ ਬਲਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ। ਕਮਰਾ ਚਾਨਣ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਚੰਦਾ ਨੇ ਪਤੀ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮੋੜੀ।

ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਗੱਲ ਏ? ਕੁਝ ਚਾਹੀਦੈ?"

"ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਪਾ ਲਿਆ ਏ," ਚੰਦਾ ਨੇ ਬੜੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਤੇ ਠਰੰਮ੍ਹੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ।

ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਅੱਗੋਂ ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਬੇਬਸੀ ਵਿਚ ਉਸ ਵਲ ਤੱਕਦਾ ਰਿਹਾ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਚੰਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਘਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਵਸਾਉਣਾ। ਮੇਰੀ ਸਹੁੰ ਜੇ, ਇਹ ਘਰ ਸੁੰਞਾ ਨਾ ਰਹੇ।"

ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਕ ਵੀ ਲਫਜ਼ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕਿਆ।

ਦੂਜੇ ਬਿੰਦ ਚੰਦਾ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੀਟ ਲਈਆਂ।

ਕੁਝ ਹੀ ਚਿਰ ਵਿਚ ਉਥੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ 'ਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚੰਦਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲ ਗਈ। ਲੋਕ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਪੱਥਰ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਨਾ ਆਏ। ਫੇਰ, ਚੰਦਾ ਦੀ ਅਰਥੀ ਸਿਵਿਆਂ ਵਲ ਤੁਰੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਚੰਦਾ ਦਾ ਸਸਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਵੀ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਨਾ ਆਏ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਕਸਾਈ ਕਿਤੋਂ ਦਾ! ਮਨ 'ਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਣੈ ਕਿ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਟੱਪਣ ਦੇਣੇ। ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲੈਣੈਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੋਇਐ।"

ਸਿਵਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰਤਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨਾਲ ਘਰ ਆਏ, ਉਸ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਚੰਦਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹੰਝੂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਚੰਦਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸਾਰਾ ਪਿੰਡ ਰੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਇਕ ਹੰਝੂ ਵੀ ਨਾ ਰੋਇਆ। ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ, "ਜੇ ਦਿਲੋਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਖਾਵੇ ਲਈ ਹੀ ਦੋ ਹੰਝੂ ਵਗਾ ਦਿੰਦਾ। ਕਸਾਈ ਕਿਤੋਂ ਦਾ!" ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਚੰਦਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਥੜੇ ਵਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਵੇਖਿਆ, ਵੇਖਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਕਮਰ ਨੀਵੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਸੋਟੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਵਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਚਿੱਟੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਪੰਜਤਾਲੀਆਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਪੈਂਠ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਇੰਜ ਸੀ, ਕੋਈ ਢੱਠਾ ਹੋਇਆ ਕੱਚਾ ਕੋਠਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੰਬ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਥੜ੍ਹੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲੋਕ ਉਸ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਬੈਠਣ ਲੱਗੇ, ਚੰਦਾ ਬਾਰੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਚੁੱਪ ਕੀਤਾ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਰਾਤ ਭਰ ਰੋਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੱਕੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਕੰਬਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਫੇਰ ਉਥੇ ਹੀ ਲੰਮਾ ਪੈ ਗਿਆ।

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੰਜਾ ਲਿਆਂਦਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਫੇਰ, ਮੰਜਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਬੜਾ ਤਿੱਖਾ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਕੀਮ ਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵੇਖਿਆ-ਚਾਖਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫ਼ਿਕਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਦਵਾਈ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਤ੍ਰਕਾਲੀਂ ਹਕੀਮ ਨੂੰ ਫੇਰ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ। "ਨਹੀਂ, ਹਕੀਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਵੀ ਚੱਲਦਾ ਵਾਂ," ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਤੇ ਇਕ ਨਜ਼ਰੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਦਿੱਸੇ। ਫੇਰ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਘੜ ਆਏ ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਧੁੰਦ ਵਿਚ ਗੁਆਚਣ ਲੱਗੇ। ਫੇਰ, ਉਹ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਹਰਨਾਮ ਦਾਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਦਿੱਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਤਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਬੁੱਢੇ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਵੇਖੀ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

***

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਗੁਰੂ ਭਗਤੀ ਜਾਂ ਭਾਈ ਭਗਤੀ?

ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ (ਸ਼ਿਕਾਗੋ) ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਖਿਰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਸੋ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਥੈਂਕਸ ਗਿਵਿੰਗ ਵਾਲੇ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਕਰਵਾ ਲਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਟਾਈਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਗੋਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਹੈ। ਸੋ, ਉਹ ਅਤੇ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਪਾਠ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਪਰ ਉਸ ਪਿਛੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ-ਦੋ ਰੌਲਾਂ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਜਥੇ ਨੇ ਪਾਠ ਕਰਨ ਆਉਣਾ ਸੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਬਿਜ਼ੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਸੀ।

ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਭਾਈ ਜੋ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ, ਦੋ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਈਏ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਈਏ। ਮੈਂ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਲੋਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪਾਠ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ। ਜਵਾਬ ਸੀ, 'ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਪਾਠੀ ਜੀਤ ਸਿੰਘ।' ਸੋ, ਸ਼ਾਮੀਂ ਕੋਈ 4 ਵਜੇ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਹੋਰ ਭਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਕਮਰਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਘਰ ਦੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਜੀਅ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਪਾਠ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਉਚੀ ਉਚੀ ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਆਈਆਂ। ਮੈਂ ਭੱਜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗਿਆ ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਥੱਪੜ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ ਹੈ। ਗਾਲ੍ਹ ਮੰਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਮੋੜਵਾਂ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ। ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਾਲ ਕੱਢ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, '... ਜੇ ਤੂੰ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਛੁਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਤੇਰਾ ਢਿੱਡ ਪਾੜ ਦੇਣਾ ਸੀ।' ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਘਰ ਇੰਜ ਲੜਨ ਅਤੇ ਗਾਲ ਮੰਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਜ ਆਉਣ। ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਠ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਉਟਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦਬਕਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਲੋਕ ਚੁੱਪ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾ ਲਵਾਂਗਾ। ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਬੇਸਮੈਂਟ ਵਿਚ ਚਾਹ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਗੱਲ ਆਈ ਗਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਖਿਆ, 'ਕੋਈ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿੱਟੀ ਪਾਓ, ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ।'

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਰੀ ਲੜਾਈ ਵੱਧ ਘੱਟ ਰੌਲਾਂ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਸੀ। ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੀ ਇਕ ਰੌਲ ਦੀ ਥਾਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਰੌਲਾਂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁੜ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੌਲਾਂ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸੁਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਰਾਤ ਤੋਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆਂ ਰੌਲਾਂ ਵੀ ਉਸੇ ਨੇ ਲਾਈਆਂ। ਬਾਕੀ ਰੌਲਾਂ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੰਡ ਲਈਆਂ।

ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਸਵੇਰੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਪਾਠ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, 'ਛੇ ਵਜੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਬਾਬਾ ਪਾਠ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਭੋਗ ਪੁਆਉਣਗੇ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਇਕ ਪਾਠੀ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਪਾਠ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ ਅੱਠ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉਪਰ ਟਾਈਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਦੋ ਭਾਈ ਇਕੱਠਿਆਂ ਰਲ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਭਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਛੇ ਵਜੇ ਤੋਂ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਭਾਈ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ। ਇਥੇ ਕਸੂਰ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭੋਗ ਪੈਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਦੋਂ ਭੋਗ ਪੈਣ ਉਪਰੰਤ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, 'ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੁੱਖ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਕੁਝ ਕਹੋ। ਜੋ ਹੋਣਾ ਸੀ ਸੋ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਸ ਮਿੱਟੀ ਪਾਓ।' ਫੇਰ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੇਚਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਲੇਟ ਕਿਉਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਐਨ ਮੌਕੇ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਗੁਸਤਾਖੀ ਲਈ ਭਾਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਐਤਵਾਰ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ 25 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹਾਰਟਅਟੈਕ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਂ ਬਰ ਨੌਂ ਪਾਇਆ।

ਮੇਰੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨ੍ਹੀ ਭਾਈ-ਭਗਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਕੁੰਡਲੀਏ ਦੇ ਕੁੰਡਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚੋ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਭਾਈ ਲਈ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਾਰਾ ਸੱਚ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਭਾਈ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇੰਨੇ ਹੀ ਭੈਅ-ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਬੋਰਡ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਪੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਊ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ।

-ਸਨੀ ਜੱਜ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਅਭੁੱਲ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਸਥਾਈ ਕਾਲਮ 'ਲਿਖਤੁਮ' ਵਿਚ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦੇ ਛੁੱਟੀ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਛਪਿਆ ਲੇਖ ਸੰਪਾਦਕ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ ਦਾ 'ਕਮਲਿਆਂ ਦਾ ਟੱਬਰ' ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਜਾਗੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸੇ ਕਾਲਮ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦਿਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੇਖ 'ਕਮਲਿਆਂ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ' ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤੰਦ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਜੁੜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੀਤੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਠਕ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਖੱਟੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ, ਕੁਝ ਸੁਹਾਵਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਚੇਤੇ ਆਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਵੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਬੰਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਭੈੜੇ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਦਿਨ ਵੀ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਕੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰੋਮਾਣਾ ਨੇ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਲੜੀ ਨੂੰ ਫੜਦਿਆਂ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਚਾਚੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੋ. ਰੋਮਾਣਾ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚਲੇ ਪਾਤਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਕ ਨਿਵੇਕਲੀ ਯਾਦ ਬਣ ਨਿਬੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਹਿੱਸਾ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਤ ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਦੇ ਪਾਵਾਂਗਾ।

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਦੇ ਫਲ ਫਰੂਟਾਂ ਦੇ ਜਾਏ ਲੇਖ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣਾ ਬਚਪਨ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵੇਲਿਆਂ 'ਚ ਖੱਟੇ-ਮਿੱਠੇ ਚਿੱਬੜ, ਭਬੋਲ, ਕਾਲੀਆਂ ਪੀਲਕਾਂ, ਲਸੂੜੇ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੇਰ ਨਿਆਮਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਕੰਡੇ ਮਰਵਾ ਕੇ ਨਾਗਫਣੀ ਦੀਆਂ ਗੋਲ੍ਹਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਹਨ। ਤਰਖਾਣ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਡੀਰੀ, ਸੈਂਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਭੰਬੀਰੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਠੀਕ ਹੈ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ, ਟੈਲੀਫੋਨ, ਕੰਪਿਊਟਰ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਗੇਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅੱਜ ਆਈਆਂ ਸੌ ਅਲਾਮਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਵੇਲੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਭਲਾਂ ਕੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਬਚਪਨ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ।

-ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ

'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਵਿਚ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਦਾ ਲੇਖ 'ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ' ਪੜ੍ਹਿਆ। ਕਾਫੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਜਿੰਨਿਆਂ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਜਾਂ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੂਲਮੰਤਰ, ਗੁਰਮੰਤਰ, ਦਾ ਹੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੋ, ਬਾਜ ਅਤੇ ਇਲ੍ਹਾਂ-ਗਿਲਜਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਗੁਰ-ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਵੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਭਿਆਨਕ ਸਮਾਂ ਮੁਆਫ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸਾਜਿ ਕੈ ਜਿਨ ਸਭ ਸੈਸਾਰੁ ਉਪਾਇਆ॥
ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ਼ ਸਾਜਿ
ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇ ਬਣਾਇਆ॥
ਸਿੰਧ ਪਰਬਤ ਮੇਦਨੀ ਬਿਨੁ ਥੰਮਾ ਗਗਨਿ ਰਹਾਇਆ॥
ਸਿਰਜੇ ਦਾਨੋ ਦੇਵਤੇ ਤਿਨ ਅੰਦਰਿ ਬਾਦ ਰਚਾਇਆ।

ਭਾਵ ਖੰਡਾ ਦਾ ਅਰਥ ਨਾਮ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ, ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਬਿਨਾ ਥੰਮਾਂ ਤੋਂ ਗਗਨ ਬਾਟਾ ਖੜਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਖੇਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਹੈ-

ਏ ਮਨ ਇਹੁ ਧਨੁ ਨਾਮੁ ਹੈ ਜਿਤੁ ਸਦਾ ਸਦਾ ਸੁਖੁ ਹੋਇ॥
ਤੋਟਾ ਮੂਲਿ ਨ ਆਵਈ ਲਾਹਾ ਸਦ ਹੀ ਹੋਇ॥
ਖਾਧੇ ਖਰਚਿਐ ਤੋਟਿ ਨਾ ਆਵਈ
ਸਦਾ ਸਦਾ ਓਹੁ ਦੇਇ॥

ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

-ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਖਿਆਰਥੀ
ਟਕਸਾਲ ਪਹੁੰਵਿੰਡ।

ਫੋਟੋਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਫੋਟੋਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੀ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਜੋ ਖਿਚਾਈ 'ਪਰਨਾਲਾ ਉਥੇ ਦਾ ਉਥੇ' ਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਾਫੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹਜੂਰੀ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਵੀ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿਖਣਗੇ।

-ਡਾ. ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ

ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਦਰਿਆ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੁੱਸਾ

ਭਾਗ - 1

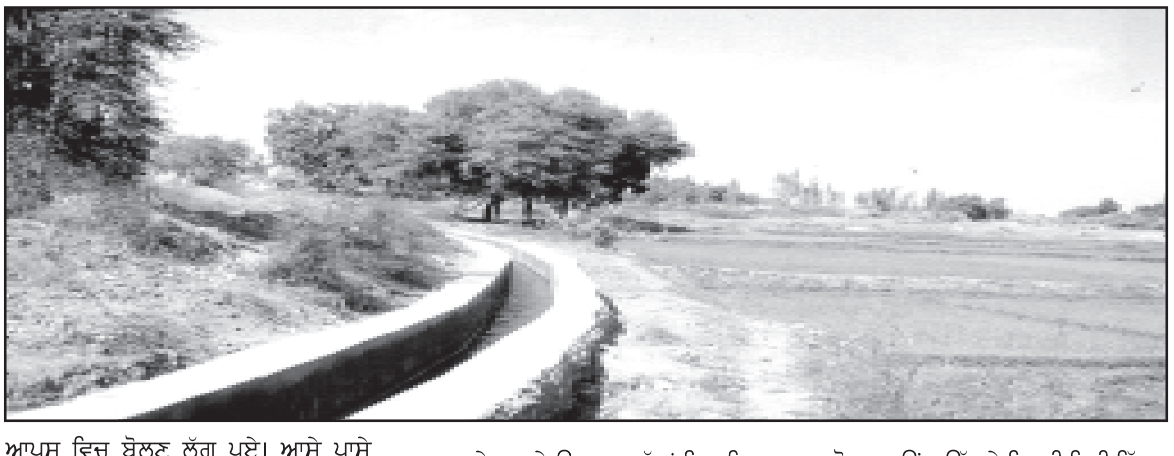

"ਪੱਪੂ ਇਹਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚ ਮੂਤੇ ਉਇ!" ਉਹ ਹਰਫਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬਰਾਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਔਤਿਆ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਫੀ ਪਾਈ-ਪੁਆਈ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਸ ਧੌਣ ਮੋੜ ਕੇ ਪੱਪੂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਲਜੋਂ ਮੁੜੇ, ਚਰਨੇ ਦਾ ਪਿਉ ਪੁਲਿਸ ਲਿਆਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਅੱਜ ਅਚਾਨਕ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਭਿਣਭਣਾਹਟ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹੇ ਵਿਚ ਭੁੰਜੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਰਪੰਚ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਮੋਹਤਬਰ ਬੰਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਚਰਨੇ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਫੌਜੀਆ, ਪੁਲਸ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਇਹ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸੀ? ਜੇ ਜੁਆਕ ਖੇਤ-ਬੰਨੇ ਲੜ ਪਏ! ਇਹਨਾਂ ਛੋਹਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਐ? ਇਹ ਤਾਂ ਆਥਣੇ ਫੇਰ 'ਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੈ!"

"ਸਰਪੰਚਾ!" ਚਰਨੇ ਦਾ ਪਿਉ ਗੁੱਸਾ ਦੱਬ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, ਉਸ ਦੀ ਭਰੜਾਈ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਕਈਆਂ ਉਸ ਵਲ ਧੌਣਾਂ ਮੋੜੀਆਂ, ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਮਟਿਆਲਾ ਰੰਗ ਗਰੂਰ ਅਤੇ ਪੀੜ ਨਾਲ ਕਾਲਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

"ਜੇ ਨਿੱਕੀ ਮੋਟੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ, ਮੈਂ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ! ਮੈਂ ਵੀ ਕੋਈ ਪਾਗਲ ਨ੍ਹੀਂ! ਫੌਜ 'ਚ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗਾਲੀ ਐ। ਤੂੰ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਤਾਂ ਜਾ ਕੇ ਵੇਖ! ਕਿਵੇਂ ਮੰਡੀਹਰ ਨੇ ਮਾਰ ਮਾਰ ਮੱਛੀਉਂ ਮਾਸ ਕੀਤਾ ਐ। ਫੇਰ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਝੋਲੀ ਪਾਉ! ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੂਹੜੇ ਈ ਸਮਝਿਆ। ਮੁੰਡਾ ਕੱਲ੍ਹ ਦਾ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਨ੍ਹੀਂ ਉੱਠਿਆ! ਤਾਪ ਨਾਲ ਭੱਠ ਵਾਂਗੂੰ ਤਪੀ ਜਾਂਦਾ ਐ ਹੈ!"

"ਉਇ ਕੋਈ ਨ੍ਹੀਂ, ਦਿਲ ਰੱਖ।" ਪੱਪੂ ਦੇ ਬਾਪੂ ਰਤਨ ਸਿਹੁੰ ਨੇ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ, "ਮਾਰਾਂਗੇ ਛੋਹਰਾਂ ਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ! ਮਜਾਲ ਐ ਕੁਸ਼ ਆਖ ਜਾਣ! ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ, ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਜਬਾਬ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਕੋਈ ਹੁਲਾਂ ਫੱਕਦਾ!"

ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਹਟਵੇਂ ਖਲੋਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੰਗੂਰਾ ਮਾਰ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ, ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਥਾਉਂ ਥਾਈਂ ਬਹਿ ਗਏ, ਸਰਪੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋ ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਕੋਲ ਮੰਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਿਰਾਜ ਗਏ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਮਾਰਿਆ, ਫੌਜੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਰੋਹ ਵਿਚ ਜਲਿਆ ਕੱਟਿਆ ਬੈਠਾ ਸੀ! ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਵਲ ਮੂੰਹ ਭੰਵਾਇਆ, "ਕਸੂਰ ਤਾਂ ਥੋਡੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਸਾਫ ਐ! ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੇਖ ਕੇ ਆਇਆਂ, ਸਾਲਿਆਂ ਕਮੂਤਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਕੀ! ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਉੱਠਿਆ ਪਿਐ!"

"ਓ ਤਾਂ ਜੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਦਾ ਕਸੂਰ ਮੰਨਦੇ ਆਂ।" ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਟੇਢੀ ਨਜ਼ਰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਵਲ ਫੇਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਸਾਡੇ ਛੋਹਰਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਐ। ਪਰ ਐਤਕੀਂ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿਓ, ਗਾਂਹ ਨੂੰ ਘੂਰ ਕੇ ਰੱਖਾਂਗੇ।"

"ਘੂਰ ਕੇ ਰੱਖਾਂਗੇ।" ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਂਗ ਭਰੀ, "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘੂਰ ਕੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਇਹ ਕਰਤੂਤ ਕਰਦੇ ਈ ਕਿਉਂ? ਤੁਸੀਂ ਮੁੰਡੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਐ। ਗਰੀਬ ਕਿਧਰ ਉੱਠ ਜਾਣ। ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਕੌਣ ਆਂ, ਮਾਫੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ।"

"ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਜੀ, ਪਤਾ ਈ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ!" ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਰਿਸਕਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹਾਂ ਮਿਲਾਈ, "ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਈ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਛਿਤਰੌਲ ਕਰ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਫੌਜੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਾਣ ਐ ਜੀ! ਇਹ ਆਪ ਬਹੁਤ ਸਾਊ ਐ। ਐਵੇਂ ਆਖੀਏ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਐ। ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਨਰਮ ਐ। ਕੀ ਕਹਿਣੈ? ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸੂਈ ਨੀ ਸਿੰਜਰੀ!"

ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਖਿਸਕ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਝੁਕ ਕੇ ਘੁਸਰ ਮੁਸਰ ਸ਼ੂਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੇ ਕੰਨ ਬੜਿੱਕ ਲਏ। ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਤਿਲਕਵੀਂ ਜਿਹੀ ਹਿੱਲ-ਜੁੱਲ ਸੁਲਗਣ ਲਗ ਪਈ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਲੱਤਾਂ ਦੀ ਕਲਗੜੀ ਤੋੜ ਕੇ ਹੇਠਲੀ ਉਪਰ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਲਾ ਸਾਫ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ-ਤਰੱਕ, ਅੱਧਖੜ ਉਤਰੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਲ ਝਾਤ ਪਾਈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉੱਠੀ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਹਲਚਲ ਮੁੜ ਮੱਠੀ ਪੈ ਗਈ।

"ਹਾਂ ਬਈ।" ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਚਰਬੀ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਾਲੀ ਹੋਰ ਗਹਿਰੀ ਕਰ ਲਈ, ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਈ ਪੈਣਗੇ।"

ਧੀਰੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁਰਦੇਹਾਣੀ ਛਾ ਗਈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਰਪੰਚ ਵਲ ਝਾਕੇ, ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਆਜਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, "ਜਨਾਬ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਸਿਆਣੇ ਓਂ, ਮੇਰੀ ਜਾਚੇ, ਤੁਸੀਂ ਏਥੇ ਈ ਨਬੇੜ ਸਕਦੇ ਓ।"

"ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਬੇੜਨ ਲਈ ਦੋਹੀਂ ਹੱਥੀਂ ਤਿਆਰ ਆਂ, ਇਹਨੂੰ ਵੀ ਮਨਾਓ।"

"ਉਹਨੂੰ ਮਨਾਉਣਾ ਸਾਡਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਜੀ!"

ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਮੁੜ ਧੀਰੇ ਹੋਰਾਂ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਫੇਰੀਆਂ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਉਸਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸਮਝ ਕੇ ਉੱਠ ਖਲੋਤੇ। ਨਾਂਹ-ਨੁੱਕਰ ਕਰਦੇ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮੱਲੋ ਮੱਲੀ ਉਠਾ ਲਿਆ। ਲੋਕ ਕੱਛਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਦੇਈ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਬਦੋ ਬਦੀ ਧੂਹ ਕੇ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਤੱਕ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਖਲੋਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਦਬਕੀ ਮਾਰੀ, "ਚੁੱਪ ਕਰੋ ਬਈ!"

ਲੋਕ ਖਸਿਆਨਾ ਜਿਹਾ ਹਸਦੇ ਖਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਢਿੱਡਲ ਜਿਹੇ ਜਾਪਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਨੇ ਦੋਬਾਰਾ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਘੂਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਪਰ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਣਾ ਫੇਰ ਬੋਲ ਪਿਆ, "ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪਿੰਡ 'ਚ ਈ ਨਿੱਬੜ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਐ।"

ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਲੋਕ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਪਰਾਂਹ ਖਲੋਤੇ ਸਰਪੰਚ ਹੋਰਾਂ ਵਲ ਵੇਖ ਲੈਂਦੇ। ਦੂਰੋਂ ਫੌਜੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਿੱਲਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਹੀ ਦਿਸ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਰਲੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਦੋ ਬਾਰ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਧੌਣ ਭੁਆ ਕੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮੁੱਛ ਨੂੰ ਮਰੋੜਾ ਚਾੜ੍ਹਦਿਆਂ ਉਧਰ ਵੇਖਿਆ, ਅਖੀਰ ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਫੌਜੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੋਢੇ ਘੁੱਟੇ, ਪੋਲੇ ਜਿਹੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਥਾਪੀ ਦੇ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਥਾਣੇਦਾਰ ਵਲ ਆ ਗਿਆ, ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕੁਰਸੀ ਕੋਲ ਝੁਕਦਿਆਂ ਪੰਚਾਇਤ ਘਰ ਦੇ ਕੋਠੇ ਵਲ ਹੱਥ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਲੋਕ ਮੁੜ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਅਤੇ ਸਰਪੰਚ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਪਾੜ ਪਾੜ ਵੇਖਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਪੈਰ ਵੱਢਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਹੋਕਰੇ ਮਾਰਦਿਆਂ ਡਾਂਗਾਂ ਥੱਲੇ ਮਾਰ ਕੇ ਖੜਕਾਈਆਂ। ਪਰ ਲੋਕ ਨਿਡਰ ਹੋਏ ਕੁਰਬਲ ਕੁਰਬਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਖੀਰ ਸਰਪੰਚ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਏ। ਥਾਣੇਦਾਰ ਕੁਰਸੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੁੜ ਬੈਠ ਗਿਆ, "ਹਾਂ ਬਈ ਸਰਦਾਰੋ!" ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਸਾਰਿਆਂ ਵਲ ਤੱਕਿਆ, "ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹਾਇਤ ਭੈੜੀ ਸੀ! ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਥਾਣੇ ਅਧੀਨ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਗੰਦ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਮੁੰਡੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਂ ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਸਿੱਧੇ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ! ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਸੋਚਿਐ, ਥੋਡੀਆਂ ਬਜੁਰਗ ਦਾਹੜੀਆਂ ਦਾ ਲਿਹਾਜ ਕਰਨਾ ਵੀ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਐ।..ਅਗਲੀ ਬਾਰ ਮੁਆਫੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਵਾਂਗੇ।"

"ਧੰਨ ਐ ਜਨਾਬ ਤੁਸੀਂ ਧੰਨ ਐਂ।" ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਇਕ ਦਮ ਉੱਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

".....ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਦੇ ਬੇਕਸੂਰ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਕੁੱਟ ਮਾਰ ਕੀਤੀ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਐ ਸਰਕਾਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਐ......ਰਹੀ ਗੱਲ ਇਲਾਜ ਦੀ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰਾਉਣਾ ਹੀ ਪਏਗਾ।"

"ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਜੀ, ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ।" ਇਕ ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਬੋਲ ਪਏ,

"ਪੂਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਮੁੰਡੇ ਦੀ! ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿਆਂਗੇ ਜੀ।"

"ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ, ਸ਼ਾਬਾਸ਼ੇ ਫੌਜੀ ਸਾਹਬ ਨੂੰ ਦਿਉ!"

"ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਓ।। ਸਾਡੇ ਮਾਈ ਬਾਪ!"

ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਬੰਦਾ ਭੇਜ ਕੇ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਕਾਗਜ਼-ਕਲਮ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਰਾਜ਼ੀਨਾਮਾ ਲਿਖ ਲਿਆ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਲੁਵਾ ਲਏ, ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਫੌਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੈੱਨ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਤਦ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਉਂ ਫੌਜੀਆ ਖ਼ੁਸ਼ ਐਂ?"

ਫੌਜੀ ਨੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿਚ ਆਖਿਆ, "ਜਨਾਬ, ਕਿਰਪਾ ਐ ਜੀ, ਥੋਡੀ!"

"ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ।" ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਹੱਥ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਉਂ ਸਿਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਥਾਪੀ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ, "ਤੇਰੀ ਕਸਰ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਕਰੂੰਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਪਵੇ, ਤੂੰ ਸਿੱਧਾ ਥਾਣੇ ਆ ਜਾਈਂ, ਠੀਕ ਐ?"

"ਠੀਕ ਐ ਜੀ!" ਅਧ ਕੁ ਝੁਕੇ ਫੌਜੀ ਨੇ ਸਿਰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਕੁਝ ਪਲ ਰੁਕ ਕੇ ਝਿਜਕਦਿਆਂ ਉਸ ਫਿਰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਬ ਜੀ, ਮੇਰੇ ਲੈਕ ਕੋਈ ਸੇਵਾ?"

ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਵਲ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਾ ਭਰਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਫੌਜੀ ਦਾ ਅੰਦਰ ਧੰਦਕਿਆ।

"ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਤੂੰ ਜਾਹ ਹੁਣ!"

"ਅੱਛਾ ਜੀ, ਸਾਸਰੀ ਕਾਲ!"

ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜਿਆ, ਅੱਧੀ ਕੁ ਖਲਕਤ ਉਸ ਵਲ ਉਲਰੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੈਂਦੀ ਕਾਵਾਂ ਰੌਲੀ ਵਿਚ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਲ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵੇਖਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੀ ਗਹਿਰ ਤਾੜ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇਕੱਠ ਮਾਰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਟੁੱਟ ਕੇ ਪੈ ਗਏ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹਫੜਾ ਦਫੜੀ ਪੈ ਗਈ, ਉਹ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਧੱਕੇ ਮਾਰਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਖਿਲਰ ਗਏ।

ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਜਦੋਂ ਹਰਪਾਲ ਹਨੇਰਾ ਪਏ ਤੋਂ ਖਿੜਕ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਧੀਰੇ ਦਾ ਨਸ਼ੇ ਨਾਲ ਗੜੁੱਚ ਹੋਇਆ ਬੋਲ ਸੁਣਿਆ, ਉਸਦਾ ਇਕ ਪੈਰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਹੱਥ ਖਿੜਕ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਖੜਾਕ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਾਂ ਫੈਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕੰਨ ਖੜੇ ਕਰ ਲਏ। ਬਾਹਰਲੀ ਬੱਤੀ ਦੇ ਮੱਧਮ-ਪੀਲੇ ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਰਛਾਈਆਂ ਦਾ ਝਉਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਲ ਕੁ ਮਗਰੋਂ ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, "ਵੇ ਪੁੱਤ, ਕੋਈ ਨਾ ਨਿਆਣਿਆਂ ਤੋਂ ਸੌ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ।"

"ਸੌ ਗਲਤੀ ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਕਰੂ, ਖ਼ਨੀ ਕੀ ਆਫਤ ਲਿਆਊ। ਇਹਨੇ ਤਾਂ ਆਹ ਇਕ ਗਲਤੀ ਕਰਕੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ...ਹੁਅਹ!" ਫੇਰ ਥੋੜਾ ਜੇਹਾ ਚਿਰ ਕੁਝ ਨਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ,....."ਏਥੇ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਘੋਲ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਕਮਾਈ ਦੇ ਐ। ਇਹ ਛੋਕਰ ਵਾਧਾ ਮਿੰਟਾਂ 'ਚ ਗਾਲ ਕੇ ਅਹੁ ਗਏ।"

ਵੱਡੀ ਭਾਬੀ ਬਲਵੰਤ ਕੁਰ ਦਾ ਬਰੀਕ ਜੇਹਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲਿਆ,

"ਤੈਨੂੰ ਹਾਸਾ ਆਉਂਦੈ, ਮਾੜ੍ਹਤੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਵੇਖ, ਜੀਹਨੂੰ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਜੁੱਤੀਆਂ 'ਚ ਬਹਾਇਆ! ਜਿਹੜੀ ਪੁਲਸ ਵਾਲਿਆਂ ਲਾਹ-ਪਾਹ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਵਾਧੇ ਦੀ! ਟਕੇ ਟਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹੱਸਦੇ ਸੀ! ਛੁਟਕਾਰਾ ਵੀ ਭੈਣ ਦੇਣਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਐ! ਨਾਲੇ ਚੂਹੜਿਆਂ, ਮੇਰੇ ਸਾਲਿਆਂ ਨੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਭੰਡੀ ਕੀਤੀ, ਨਾਲੇ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੇ ਮੁੰਜ ਕੁੱਟੀ!"

"ਵੇ ਚਲ, ਕੋਈ ਨਾ! ਐਂਵੇਂ ਨਾ ਖ਼ਫਾ ਹੋ! ਤੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਐ। ਜੇ ਉਹਦੀ ਖਾਤਰ ਅੱਜ ਤੂੰ ਤਖ਼ਲੀਫ ਝੱਲੀ ਐ! ਕੋਈ ਨਾ, ਕਦੇ ਉਹ ਵੀ ਝੱਲ-ਲੂਗਾ।" ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿਕਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਮੁੜ ਹਲੇਮੀ ਨਾਲ ਬੋਲੀ।

"ਮੇਰੀ ਖਾਤਰ ਉਹ ਕੀ ਕਰੂਗਾ!" ਧੀਰਾ ਫਿਰ ਬੁੜਕਿਆ, "ਆਪਦਾ ਉਹ ਤੋਂ ਹੱਗ ਕੇ ਪੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।"

ਭਾਬੀ ਦਾ ਹਾਸਾ ਫਿਰ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਉਭਰਿਆ।

"ਖੇਤ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਆਖੋ, ਤਾਂ ਮੂੰਹ 'ਆਰੇ' ਵਰਗਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਐ।"

"ਵੇ, ਫੇਰ ਹੁਣ ਤੂੰ ਉਹਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣੀ ਐ!"

"ਜਾਨ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ, ਜਿਹੜੀ ਪਿੰਡ 'ਚ ਭੰਡੀ ਹੋ ਗੀ! ਉਹ? ਅੱਜ ਆਉਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੜ੍ਹਾਕੂ ਨੂੰ! ਮੈਂ ਬਣਾਊਂ ਇਹਨੂੰ ਚੌਧਰੀ!"

ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਿੜਕ ਨਾਲੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟ ਗਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਭਾਬੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਫਿਰ ਆਈ, "ਵੇ, ਰੋਟੀ ਫੜਾਵਾਂ?"

"ਰੋਟੀ ਕਿਤੇ ਅੱਜ ਲੰਘਦੀ ਐ! ਛੋਹਰ ਨੇ ਬੇਜ਼ਤੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਖੇਹ ਕਰ ਤੀ।"

ਮੁੜ ਕੇ ਭਾਬੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀ, ਧੀਰੇ ਦੀ ਕੁਪੱਤ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਚੱਲਦੇ ਸਨ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਦਰਿਆ ਵਲ ਜਾਂਦੇ ਪਹੇ ਵਲ ਹੋ ਤੁਰੇ, ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਟਾਂਵੇ ਟਾਂਵੇ ਬਲਬ ਟਿਮ-ਟਿਮਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹਰਪਾਲ ਤ੍ਰਬਕ ਕੇ ਖਲੋ ਗਿਆ, ਸਾਹਮਣੀਂ ਬੇਰੀ ਤੋਂ ਚੁਗਲ-ਜੋੜਾ ਚਰਚੋਲਰ ਪਾਉਂਦਾ ਉੱਡ ਕੇ ਵਿਰਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿੱਕਰ 'ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਸਾਰਾ ਘਰ ਘੂਕ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਮਲਕੜੇ ਜਿਹੇ ਖੜਾਕ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਖਿੜਕ ਖੋਹਲਿਆ, ਪੋਲੇ ਪੈਰ ਦਬਦਾ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਆਇਆ ਸੀ, ਭਾਬੀ ਆਪਣੇ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਉੱਠ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ, "ਕੌਣ ਐ, ਪਾਲ ਐ!"

"ਹੂੰ।"

"ਤੂੰ ਐਨੇ ਚਿਰ ਦਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਐਂ?"

ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਨਾ ਆਇਆ, ਭਾਬੀ ਨੇ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਉਤਰ ਕੇ ਚੌਂਕੇ ਵਲ ਵਧਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਰੋਟੀ ਦੇਵਾਂ?"

"ਮਰਜ਼ੀ ਐ!"

ਪਾਲ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਆਖਿਆ। ਭਾਬੀ ਨੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਹੀ ਰੋਟੀ ਲਿਆ ਫੜਾਈ, ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਹੀ ਖਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਟਿਕੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਪਚਾਕਿਆਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਡਰਦਾ, ਰੋਟੀ ਦੱਬ ਘੁੱਟ ਕੇ ਹੀ ਲੰਘਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਉਸ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਜੰਗਲ ਪਾਣੀ ਜਾ ਕੇ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਇਉਂ ਸਾਇਕਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਅੰਦਰ ਦਮ ਘੁੱਟਦਾ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਗਿਆ ਉਹ ਕਈ ਦਿਨ ਮੁੜਿਆ ਹੀ ਨਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਵਾਪਸ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੈਰਾਗੀਆਂ ਜਿਹੀਆਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਹ-ਸੱਤ ਸੂਤਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਿਆ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਇਕਲ ਖਿੜਕ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਉਸ ਡੈਬਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰੀ, ਵਿਹੜੇ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧੀ ਉੱਠਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਈ । ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਪਾਲ ਨੂੰ ਭਾਬੀ ਦਾ ਸਿਰ ਹਿਲਦਾ ਦਿਸਿਆ, ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਖੂੰਜੇ ਸੰਗਤਰੇ ਕੇਲਿਆਂ ਦੇ ਛਿੱਲੜ ਸੁੱਟੇ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੋਬਾਰਾ ਭਾਬੀ ਵਲ ਦੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਬੈਠਕ ਵਿਚੋਂ ਹਾਸਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਖਿੜਕ ਖੋਹਲ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਚੌਂਕੇ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ, ਭਾਬੀ ਨੇ ਸਰਸਰੀ ਉਸ ਵਲ ਦੇਖਿਆ।

"ਕੌਣ ਆਇਐ?"

"ਬੁਝ ਲੈ।"

"ਜੇ ਤੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੇਂਗੀ, ਲਿੱਸੀ ਹੋ ਜੇਂਗੀ।"

"ਪੜ੍ਹਿਆ, ਲਿਖਿਐਂ। ਆਪਦਾ ਦਮਾਗ ਲੜਾ।"

ਪਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਜੇਹਾ ਹੱਸਿਆ। ਉਸ ਬੈਠਕ ਵਲ ਤੱਕਿਆ, ਅੰਦਰੋਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਹਾਸੇ ਦੀ ਟੁਣਕਾਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਹਰਪਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਖਿਲ-ਬਿਲੀਆਂ ਹੋਈ ਭਾਬੀ ਵਲ ਨਜ਼ਰਾਂ ਮੋੜੀਆਂ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਾਸੜ ਉੱਠੀ, ਉਸ ਉਧਰ ਤੁਰਦਿਆਂ, ਭਾਬੀ ਵਲ ਮਾਮੂਲੀ ਜੇਹਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, "ਨਾ ਦੱਸ, ਐਵੇਂ ਈ ਭਾਰੀ ਹੋ ਹੋ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ!"

ਬੈਠਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਅਤੇ ਭੂੰਦੜੀ ਵਾਲਾ ਨਿਰਭੈ ਬੈਠੇ ਦਿਸੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿੱਕੀ ਤਪਾਈ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਗਲਾਸਾਂ ਵਿਚ ਥੋੜੀ ਥੋੜੀ ਸ਼ਰਾਬ ਬਚੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਵਲ ਝਾਕੇ, ਬਾਹਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਦੇ ਬੋਲ ਉੱਠੇ, "ਉਇ ਆ ਬਈ ਪੁੱਤਰਾ!"

ਪਾਲ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ' ਬੁਲਾਉਂਦਿਆਂ ਪਾਈਏ ਕੁ ਦਾ ਹੋਕੇ ਬਹਿਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਨੇ ਬਾਂਹ ਵਲਾ ਕੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ, "ਮੁੰਡਾ ਤਾਂ ਦੋ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਈ ਗਭਰੂ ਹੋ ਗਿਐ।"

ਨਿਰਭੈ ਨੇ ਪਾਲ ਦੇ ਲਾਲ-ਰੱਤੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਉਤਰੀ ਲਸਰ ਜੇਹੀ ਦਾਹੜੀ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, "ਬਾਈ, ਮੁੰਡੇ ਤੇਰੇ ਨੂੰ ਲੋਕ ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਖਲੋ ਖਲੋ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ ਦੇ ਆਖਣ ਵਾਂਗੂੰ, ਫੜੀ ਨੀ ਮਾਂ, ਟੁੱਕ, ਮੁੰਡਾ ਵੇਖ ਲੈਣ ਦੇਹ।"

ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋਰ ਵਿਚ ਨਿਰਭੈ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹੇਕ ਰਲਾਉਂਦਿਆਂ ਬਾਂਹ ਕੱਢ ਕੇ ਦੂਸਰਾ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਝੂਮ ਕੇ ਗਾਇਆ। ਪਾਲ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵਲ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਰੰਗ-ਰੱਤੇ ਪਏ ਸਨ। ਨਿਰਭੈ ਦਾ ਸਫਾ ਚੱਟ ਗੋਲ ਚਿਹਰਾ, ਸੰਤਰੀ ਪੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਲਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਬਿੰਦ-ਝੱਟ ਮਗਰੋਂ ਤੇੜ ਪਾਏ ਰੇਸ਼ਮੀ ਚਾਦਰੇ ਨੂੰ ਕੱਠਾ ਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਮੁੱਛਾਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦਾ। ਨਿਰਭੈ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਪੀਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਛਣਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਸਮੇਂ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਮਗਨ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਹ ਪਚਾਕੇ ਮਾਰਦਾ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਲੜਕੇ ਜਗਰਾਜ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਤੂੰ ਤਾਂ ਆਖੇਂਗੀ, ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਐ ! ਜੇ ਸੱਚੀਂ ਪੁੱਛੇਂ ਉਹ ਆਨੇ ਦਾ ਬੰਦਾ ਨਹੀਂ, ਅੜਬ ਤੀਵੀਂ ਵਾਂਗ ਜਿਧਰੋਂ ਮੋੜੋ, ਜਾਊ ਉਧਰੇ ਈ।"

"ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਬਾਹਲੀ ਕੁੱਤੇ ਕੁੱਤੇ ਕਰਦੇ ਹੋਵੋਗੇ।" ਸਾਹਬ ਕੁਰ ਨੇ ਬਲਵੰਤ ਕੁਰ ਵਲ ਝਾਕ ਕੇ ਆਖਿਆ, ਉਹ ਚੁਪ ਚਾਪ ਰੋਟੀ ਪਕਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

"ਕੁੱਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨਾ ਕਰਾਂ, ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਗਲੀ ਫੜਾ-ਦੂਗਾ! ਮਾਰੀ ਜਾਨੀ ਐਂ ਤੂੰ, ਬਾਹਲੇ ਪੁੱਤ ਵਾਲੀ! ਤਿੰਨ ਬਾਰ ਉਸ ਅਲਗਰਜ਼ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ। ਭੱਜ ਨੱਠ ਕੇ ਫੇਰ ਕੰਮ ਕਰਵਾਇਆ, ਗੱਡੀ ਦਾ! ਐਡਾ ਢੀਠ ਮੁੰਡਾ ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ! ਜੇ ਕੁਝ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਚੁੱਪ! ਬੈਠਾ ਸਾਲਾ, ਰਸਾਲੇ ਜੇ੍ਹ ਪੜੀ ਜਾਊ।"

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ

(ਸਫਾ 26 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਬੜੇ ਲੋਕ ਆਏ ਜੋ ਮਗਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਵੱਡੇ ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਬਣੇ (ਸਿਵਾਏ ਮੇਰੇ ਤੋਂ) ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਲੋਕ ਵੱਡੇ ਹੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਥੋਂ ਹੀ ਗਏ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਵੱਸ਼ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਾਣੂਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਗੁਲਾਟੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਨਾ ਉਸਦੀ ਕੰਟੀਨ। ਉਥੇ ਇਕ ਮਾਡਰਨ ਹੱਟ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਿਥੇ ਟਰੇਆਂ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ, ਹੌਟ ਡੌਗ ਤੇ ਸੈਂਡਵਿਚ ਸਰਵ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਹੱਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਗੁਲਾਟੀ ਦੀ ਕੰਟੀਨ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੱਟੀ-ਭੱਠੀ। ਇਹ ਵੀ ਠੀਕ ਹੈ ਉਹ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ।

ਇਰਾਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਹਣੇ ਸੁਹਣੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣੇ ਸਿਖਾਏ

ਸਫ਼ਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ

ਆਖਰੀ ਦੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਪਿਛੇ ਪਹਿਲਵੀ ਪਛੇਤਰ ਲਾਇਆ ਤੇ ਪਹਿਲਵੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਿਚ ਫਖ਼ਰ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ। ਇਛੁੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਪਹਿਲਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਸੀਆਂ ਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਧਰਮ ਮੰਦਰ ਆਤਿਸ਼ਿ ਦੇਦਗਾਹ (ਅਗਨੀ ਮੰਦਰ) ਪੂਰੀ ਅਹਿਤਿਆਤ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੁਰਾਤਨ ਜੋਤ ਲਗਾਤਾਰ ਬਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤਕ ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਾਰਸੀਆਂ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੂਰਜੀ ਕੈਲੰਡਰ ਹੈ, ਜੋ ਚੰਦਰਮਾ ਦੀਆਂ ਤਿਥਾਂ ਉਪਰ ਆਧਾਰਿਤ ਹਿਜਰੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧੀਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਹੈ।

ਪੁਰਾਤਨ ਤਿਉਹਾਰ ਨੌਰੋਜ਼ ਹਰ ਸਾਲ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੌਰੋਜ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਵਾਂ ਦਿਨ, ਜਿਵੇਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਨਵਾਂ ਸੰਮਤ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਸੰਤ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਉਂ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸੰਸਥਾ ਮਰਕਜ਼ਿ ਆਦੀਆਨ (ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਰਿਲੀਜਸ ਸਟੱਡੀਜ਼) ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਪਰ ਪਾਰਸੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਡਾਟ ਚਿਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਿਚਕਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਗ੍ਰੰਥ, ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਆਕਾਰ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁੰਬਦ ਬਣ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਿਤਾਬ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਛਪਾਈ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇਖ ਕੇ ਅਕਲ ਦੰਗ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਖਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤਕ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹ ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਦੌਰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਦੇਰ ਚੱਲਿਆ? ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸਦੀਆਂ। ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ - "ਬੱਸ? ਸਿਰਫ ਦੋ ਸਦੀਆਂ? ਅਸੀਂ ਸ਼ੀਆ ਹਾਂ। ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਸੁੰਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਨਿਰੰਤਰ ਕਹਿਰ ਢਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰੋਂ ਇਹ ਬਲਾ ਟਲ ਤਾਂ ਗਈ ਨਾ ਆਖ਼ਰ। ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਂ ਨਹੀਂ ਟਲਦੀ। ਇਥੇ ਕੇਵਲ ਇਰਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸ਼ੀਆ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਦੁਖ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ।"

ਇਰਾਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਤੁਰਕ ਸਨ। ਤੁਰਕ ਬਹੁਤ ਹਿੰਮਤੀ ਅਤੇ ਲੜਾਕੂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਰਾਨੀ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਹਨ। ਬੜੀ ਵਾਰ ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਅਸਫ਼ਲ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਰਕ ਸੁੰਨੀ ਹਨ, ਇਰਾਨੀ ਸ਼ੀਆ। ਰੂਸੀ ਆਜ਼ਰਬਾਈਜਾਨ ਕਦੀ ਇਰਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਨਕਲਾਬ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਲਚਰ ਪਿਆਰਾ ਸੀ। ਨਾ ਉਹ ਆਪ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ, ਨਾ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੜਨ ਦੇਣ। ਜਿਵੇਂ ਜਰਮਨਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ, ਇਵੇਂ ਤੁਰਕਾਂ ਅਤੇ ਲਾਲ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਰਾਨੀ, ਲੜਾਕੂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ, ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਬਚਦੇ ਬਚਾਂਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਨਾ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਾਰ ਛੱਡੇ, ਨਾ ਆਪਣਾ ਧਰਮ। ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਅਸਰ ਜਿਵੇਂ ਯੂਰਪ ਉਪਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਦੁਨੀਆਂ ਉਪਰ ਇਰਾਨ ਦਾ ਅਸਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਦਿੱਸੇਗਾ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫਰਾਂਸੀਸੀਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਇਰਾਨੀ ਅੱਯਾਸ਼ ਹਨ, ਸੁਸਤ ਹਨ, ਕਲਾਕਾਰ ਹਨ, ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹੇਰੋਡੋਟਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ, ਸਾਬਤ ਇਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਬੂਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਰਾਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਰਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਰਬੋਤਮ ਨਸ਼ਾ ਸ਼ਾਇਰੀ ਹੈ। ਵਪਾਰੀ, ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਬੱਸ ਜਾਂ ਰੇਲ ਦੇ ਡਬੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਕ ਜਣਾ ਕਿਸੇ ਗੀਤ ਜਾਂ ਨਾਅਤ ਦੀ ਸੁਰ ਛੇੜ ਦਏਗਾ, ਸਾਰੇ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਇਕ ਇਰਾਨੀ ਨੇ ਖੁਦ ਬਾਬਤ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿੱਤੀ, "ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਿੱਤਾ, ਜਰਮਨਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬੌਧਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਸਿਖਾਈ ਤੇ ਇਰਾਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਹਣੇ ਸੁਹਣੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣੇ ਸਿਖਾਏ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਵਰਗੇ ਗੱਪੀ ਕਿੱਥੇ ਮਿਲਣਗੇ?"

ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਰਟ ਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਲੈਟੋ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਕਲਚੀ ਤੇ ਗੱਪੀ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿੰਦਿਆ ਸੀ। ਮਨਸੂਰ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਲਾਫ ਬਗਦਾਦ ਵਿਚ ਅਫਵਾਹਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਹੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ-ਫਿਰ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਕਮਾਲ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਾਹਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਾਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦੈ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ? ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਸ਼ਰੇਆਮ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਜਿਹੜਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੇ? ਉਹ ਝੂਠ ਚੰਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣੇ, ਪਿਆਰ ਰਹੇ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਗੱਪ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇਰਾਨੀ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਗੱਪੀ ਹਾਂ। ਜਿਹੜਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਗੱਪੀ ਹਾਂ, ਉਹ ਗੱਪੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਵੈਸੇ?

ਮੈਸੋਪੋਟਾਮੀਆਂ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਸਲੇਟਾਂ ਉਪਰ ਜਿਹੜੇ ਚਿਹਰੇ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਵਿਆਪਕ ਦੁੱਖ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਦ ਹੈ, ਪਰ ਚਿਹਰਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਬਹੁਤ ਰੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਨਕਸ਼, ਜਿਵੇਂ ਮੋਨਾਲਿਜ਼ਾ। ਹਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤਕ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਵਿਚੋਂ ਦੁੱਖ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਨਿਕਲੀ। ਦੁੱਖ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਥਹੁ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਦੁਖ ਦਾ ਰਹੱਸ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਮਿਫਤਾਹ ਅਤੇ ਰਜ਼ਾ ਅੱਤਾਰ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਕਦੀ। ਹੱਸ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਕਮੀ-ਪੇਸ਼ੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ

ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮਿਲਣ ਸਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ ਦੁੱਖ ਮੌਜੂਦ ਹੈ?

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹੱਸ ਪਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, 'ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਉਪਰ ਕਿਉਂ, ਹਰੇਕ ਇਰਾਨੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਪਰ ਸੋਗ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੇ। ਦੇਖੋ, ਸਾਡੇ ਈਮਾਮਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤੈ, ਹਸਨ, ਹੁਸੈਨ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਈਮਾਮਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਇਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ, ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰੋਂਦੇ ਹਨ। ਇਰਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਲਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ, ਹੱਸਣ ਖੇਡਣ ਨਾਲ ਅੱਲਾਹ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੈ, ਜਿਵੇਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ, ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਮਾਈਕ ਉਪਰ ਇਕ ਬੰਦਾ ਗਾ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਵਿਚ ਵਿਚ ਹਿਚਕੀਆਂ ਹਟਕੋਰੇ ਲੈਂਦਾ, ਸਭ ਸਰੋਤੇ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝੀ ਜਾਂਦੇ। ਕਿਸੇ ਸ਼ਹੀਦ ਦਾ ਦੁੱਖ। ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦਾ, ਰੋਣ ਵਰਗੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਇਹੋ ਗੀਤ ਗਾ ਚੁਕੈ ਤੇ ਗਾਏਗਾ।'

ਮੈਂ ਕਿਹਾ-ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਖੁਸ਼ ਲੱਗਦੀਆਂ ਨੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਲੱਗਦੀਆਂ ਈ ਨੇ, ਹਨ ਨਹੀਂ। ਔਰਤਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਛੇਤੀ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰਨ ਬੁਰਕਾ ਪਹਿਨਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਰਦ ਨੇ ਇਹ ਵਰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਠੋਸੀ ਹੈ। ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇਹ ਚਾਹੀਦੈ ਕਿ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਔਰਤ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹੀ ਮਾਹਿਰ ਹੁਨਰਵੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਹੋ ਉਲਟ ਗਿਆ। ਕੁੜੀਆਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਹਨ, ਪੁਲਸ ਵਿਚ ਹਨ, ਨਰਸਾਂ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਰਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਨੀ ਲਗਦੀਆਂ। ਕਈ ਤਾਂ ਅਪਣੀ ਵਰਦੀ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਰੱਖੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਪਹਿਨ ਲਈ ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਵਕਤ ਆਪਣਾ ਸਿਵਲ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਮਰਦ ਖੁਦ ਇਸਲਾਮੀ ਵਰਦੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਪਰ ਔਰਤ ਉਪਰ ਇਸ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਥੇਰਾ ਕੁਝ ਐ। ਕਈ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਛਿੜੇ ਔਰਤਾਂ ਵਲੋਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਪਹਲਵੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਹੁਣ ਦੇ ਮੌਲਵੀ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਠੀਕ ਮੰਨਦੀਆਂ ਨੇ।

ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਈਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ, ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਕੁੜੀ, ਕੋਈ ਔਰਤ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਮੋਬਾਈਲ ਕੰਨ ਨੂੰ ਲਾਈ ਸ਼ਹੀਦ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸੁਣ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਰੋਈ ਜਾਂਦੀ। ਬੇਅੰਤ ਸੁਹਣਾ ਇਰਾਨ ਬੇਅੰਤ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਮੈਂ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਪ੍ਰੈਸ ਉਪਰ ਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਉਪਰ ਸੈਂਸਰ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ। ਪੰਜ ਮਈ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇਖਣ ਗਏ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿਤਾਬ ਖਾਨਾਇ ਮਰਅਸ਼ੀ ਨਜਫੀ। ਸੱਤ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਹਨ। ਨਜਫੀ ਗਰੀਬ ਘਰ ਵਿਚ ਜੰਮਿਆ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਕ ਗੋਰਾ ਕੁਰਾਨ ਦੀ ਸੁਹਣੀ ਸੈਂਚੀ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਮਰਾਸ਼ੀ ਨਜਫੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਅਰਬੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਹੈ ਨੀ, ਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਈਮਾਨ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ, ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਖਰੀਦਦੇ ਨੇ? ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਡਾਲਰਾਂ ਬਦਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਮਰਾਸ਼ੀ ਨੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਠਾਣ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੁਟੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਵਾਂਗਾ।

ਉਹ ਅੱਠ ਪਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਕਤ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ, ਜਿਹੜੇ ਧਨਵਾਨ ਖੁਦ ਹੱਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਹੱਜ ਕਰ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਬਚਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦਦੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜ ਪਿਆ, ਗੋਰਾ ਜਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਮਰਾਸ਼ੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਗੋਰੇ ਨੂੰ ਕੁੱਟ ਦਿਤਾ। ਪੁਲਸ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਈ। ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਹਵਾ ਖਾਧੀ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਨੂਨ ਅਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ੁਹਰਤ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਬੂਲ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਇਤੁੱਲਾ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦਿਤਾ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਉਸਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਧਨ ਮਿਲਿਆ। ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਮੇਨਗੇਟ ਉਪਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ- ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਪੜ੍ਹੋ।

ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਖੱਲ ਉਪਰ ਉਕਰਿਆ 1300 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਕੁਰਾਨ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਰਬੀ ਅੱਖਰਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੇਰ ਜ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਲੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਲਗਾਂ ਮਾਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੰਮ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਬੁਲ ਅਸਬਦ, ਜੋ ਅਰਬੀ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਸੀ ਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦਾ ਹਾਫਿਜ਼, ਨੇ ਇਸਦੀ ਦੂਜੀ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਨਕਲ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ। ਅਸਬਦ ਦੇ ਉਚਾਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਜ਼ੇਰ ਜਬਰ ਲਾਏ ਗਏ। ਮਰਾਸ਼ੀ ਨੇ ਉਰਮਚੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਚੀਨੀਆਂ ਦੀ ਹਥ ਲਿਖਤ ਕੁਰਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਿ ਬਹਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਅਰਬੀ ਫਾਰਸੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਹਨ - ਤੈਮੂਰੀ, ਤਹਿਰਾਨੀ, ਸਫਵੀ, ਔਜ਼ਾਰੀ, ਸ਼ੀਰਾਜ਼ੀ, ਇਸਫਹਾਨੀ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਲਿਪੀ-ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਮੋਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਘੋੜੇ ਦੇ ਇਕ ਵਾਲ ਨੂੰ ਬਤੌਰ ਨਿੱਬ ਵਰਤਦਿਆਂ ਬੇਅੰਤ ਬਰੀਕ ਲਿਖਤਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਲੈਂਜ਼ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੱਕਰੇ ਦੀ ਖੱਲ ਉਪਰ ਦਾਊਦ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਲਾਤੀਨੀ ਅੰਜੀਲ ਪਈ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ 200 ਪੰਨੇ ਹਨ ਤੇ 16 ਕਿਲੋ ਭਾਰੀ ਹੈ। ਇਥੋਪੀਅਨ, ਇਬਰਾਨੀ ਤੇ ਆਰਮੀਨੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਅੰਜੀਲਾਂ ਹਨ। ਪਾਲੀ, ਤਿਬਤੀ, ਬਰਮੀ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਮਰਾਸ਼ੀ ਨੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤ ਲਿਖਿਆ-ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੇ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਨਾ ਦਿਆਂ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਣਾ, ਆਪਣੀ ਮਹਿਬੂਬ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੌਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?

ਇਕ ਹੋਰ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ-ਇਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਜੇਬ ਵਿਚ 35 ਤੋਮਾਨ ਰਕਮ ਹੈ ਕੇਵਲ। ਕਰਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ, ਪਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵਕਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਘਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ। ਯਾ ਖੁਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਤੇਰੇ ਇਲਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ- ਮਰਾਸ਼ੀ ਨਜਫੀ।

ਉਸਦੇ ਜਿਊਂਦੇ ਜੀਅ ਇਮਾਰਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਜਾਣ ਦੀ ਖਾਹਸ਼ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੂੰ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ-ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉ। ਸਫੀਰ ਨਾਲ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਫੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਹਜ਼ੂਰ ਮੈਂ ਆਪ ਨੂੰ ਲੈਣ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਆਵਾਂਗਾ। ਜੋ ਜੋ ਥਾਵਾਂ ਦੇਖਣੀਆਂ ਹਨ ਦੱਸ ਦਿਉ, ਉਥੇ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਾਂਗੇ। ਮਾਰਾਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਮੈਂ ਕੋਈ ਲਾਲ ਕਿਲਾ ਜਾਂ ਤਾਜ ਮਹੱਲ ਦੇਖਣ ਲਈ ਨੀਂ ਆਉਣਾ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਫਾਰਸੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਛਾਪੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਫੇਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨਾਲ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪਾਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸੱਜਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਤੇ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਬਨਾਰਸੀ ਦਾਸ ਦੇ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਮਾਰਾਸ਼ੀ ਨਜਫੀ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਘਰ ਪੁੱਜੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਰਤ ਪਹਿਲੋਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਫੇਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸਫਾਰਤਖਾਨੇ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਫਾਰਸੀ ਸਾਹਿਤ ਛਾਪ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਨਦਾਨਾਂ ਨੇ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਈ ਕੀਤਾ ਹੋਇਐ। ਮੈਂ ਮੰਗਦਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮੈਨੂੰ ਨਾਯਾਬ ਲਿਖਤਾਂ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਅੱਲਾਹ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਲਾਸ਼ ਹਰਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਦੀਆਂ ਪਉੜੀਆਂ ਹੇਠ ਦਫਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, "ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਦੀ ਲੰਘਣਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਛੁਹ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਸਕੂਨ ਮਿਲੇਗਾ।"

ਆਦਿਤੁੱਲਾ ਮਾਰਾਸ਼ੀ ਨਜਫੀ ਦੀ ਇਸ ਵਸੀਅਤ ਉਪਰ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਬਰ ਉੱਪਰ ਇਹ ਅੱਖਰ ਉਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਨਜਫੀ ਨੇ ਖੁਦ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਸਨ, ਮੌਤ ਤੋਂ ਦਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ-ਕਿਤਾਬ 'ਚੋਂ ਜੰਮਿਆ, ਕਿਤਾਬ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕਰਾਂਗਾ।

ਅੱਜ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ 31 ਹਜ਼ਾਰ ਦੁਰਲਭ ਹਥ-ਲਿਖਤਾਂ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਫਟੇ ਤੇ ਅੱਧੇ ਅਧੂਰੇ ਵਰਕੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਇਉਂ ਪੇਸਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ ਕਿਤੇ ਜੋੜ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸ਼ੇਡ ਦਾ ਫਰਕ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਹੁਣ ਉਸ ਦਾ ਬੇਟਾ ਸੱਯਦ ਮਹਿਮੂਦ ਮਰਾਸ਼ੀ ਇਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦਾ ਚੀਫ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁੱਜਤੁਲ ਇਸਲਾਮ (ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ) ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, 'ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੀਰ ਹਾਮਿਦ ਹੁਸੈਨ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਬਰ ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਦਾਨਸ਼ਵਰ ਦਿਲਦਾਰ ਅਲੀ ਨਸੀਰਾਬਾਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਫਖ਼ਰ ਹੈ। ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਕਿ ਲੁਕ ਛੁਪ ਕੇ ਸਲਾਰਜੰਗ ਵਿਚਲੀਆਂ ਨਾਯਾਬ ਕਿਤਾਬਾਂ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਕੱਲੇ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਦੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ 500 ਫਾਰਸੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੇ। ਕਲਕੱਤੇ ਦੀਆਂ 220 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਛਾਪਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨੇ। ਆਗਰੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂਰੁੱਲਾ ਦੀ ਕਬਰ ਉਪਰ ਚਾਦਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕਵਾਲ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਧੁਨਾ ਵਿਚ ਕਸੀਦਾ ਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।'

ਵਾਪਸੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਦਿਆਂ ਅਨਸਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ-ਵੇਖਿਆ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਚਾਅ ਨਾਲ ਮਹਿਮੂਦ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁਦ ਅਟੈਂਡ ਕਰਦੈ। ਇਸ ਦੀ ਅੰਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਇਹ ਬੱਚਾ ਸੂਖਮ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪੰਜ ਛੇ ਸਾਲ ਦੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਖਦੀ-ਜਾਹ ਅੱਬੂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਕੇ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾ ਤਾਂ ਇਹ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾ ਕੇ ਵਾਜ ਨੀ ਮਾਰਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਉੱਠਣ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿੰਦਾ। ਅੱਬੂ ਦੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ੍ਹ ਛੁਹਾਇਆ ਕਰਦਾ।

ਬਿਨਾ ਦੱਸਿਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਖਲੀਲ ਗੰਬਰੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਘੰਟੀ ਖੜਕਾਈ। ਅੰਦਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ-ਕੌਣ? ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦੱਸਿਆ। ਪੰਜ ਮਿੰਟ, ਦਸ ਮਿੰਟ, ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਲੰਘ ਗਏ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ, ਕੀ ਮੁੜ ਜਾਵਾਂ? ਆਖਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ-ਤੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨੀਂ ਲੱਗਾ ਮੇਰਾ ਆਉਣਾ? ਇਹ ਗੱਲ ਐ ਤਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਹ। ਚਲਾ ਜਾਨਾ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ- ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਆਪਣੇ ਆਉਣ ਬਾਬਤ। ਮੈਂ ਐਵੇਂ ਬੈਠਾ ਸੀ ਮਲੰਗਾਂ ਵਾਂਗ। ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਮ ਸੁਣਿਆ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆ ਜਾਂਦਾ? ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਾਨਾ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਏ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਸੀ? ਮੈਂ ਫਟਾਫਟ ਘਰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਿਆ, ਦੇਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਲਾਈ ਨਹੀਂ ਕੋਈ। ਫੇਰ ਉਹ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਇਹ ਗਲ ਰੂਹਾਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ-ਕਿਸੇ ਇਰਾਨੀ ਨੂੰ ਝਿੜਕਣਾ ਨਹੀਂ। ਉਚੀ ਉਚੀ ਗੱਲ ਨ੍ਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਇਹ ਫੱਟ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਨਿਆਣਿਆਂ ਵਾਂਗ।

ਰਿਚਰਡ ਫਰੀ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪਰਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ-"ਪੁਰਾਣਾ ਫਾਰਸੀ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਾਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗਿਰਗਿਸ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖਾਂ ਉਪਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਕਾਮਨੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਦਾਰਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਖੁਦਵਾਉਂਦਾ ਹੈ-"ਜੋ ਲਿਖਵਾਇਆ, ਸੱਚ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਣਾ।" ਜਿਵੇਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ-ਮੇਰੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗੱਪੀ ਹਨ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਗੱਪੀ ਕਹਿਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸੱਚਾ ਹਾਂ। ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਲਗਦੈ ਕਿ ਪੂਰਾ ਗੱਪੀ ਹੈ। ਫੇਰ ਬੰਦਾ ਸੋਚਣ ਲਗਦੈ, ਗੱਪ ਲਿਖਵਾਉਣ ਲਈ ਪੱਥਰਾਂ ਉਪਰ ਏਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕੌਣ ਕਰਦੈ? ਬਾਅਦ ਦੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਜਰ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਸੁਹਣੇ ਹਨ, ਸ਼ਬਦ ਚੋਣ ਸੁਹਣੀ ਹੈ, ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਖਤ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਗੱਪ ਹੈ। ਅਵੇਸਤਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵੀ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕੱਢ ਲਉ, ਉਲਟ ਅਰਥ ਵੀ ਨਿਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਕੁੜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣਗੇ ਰੱਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸ਼ਿਅਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਜਾਮ ਮੌਕੇ ਕਹਿਣਗੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਾਇਰ ਕਸੀਦਾਕਾਰ ਸਨ, ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ, ਫੇਰ ਸੂਫੀ ਆਏ, ਕੰਮ ਚੋਰ, ਸੁਸਤ, ਨਸ਼ੇੜੀ, ਫੇਰ ਆਧੁਨਿਕ ਸ਼ਾਇਰ ਆਏ, ਰੋਮਾਂਟਿਕ, ਲੁੱਚੇ ਲਫੰਗੇ। ਤਿੰਨੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੇ ਕਲਚਰ ਖਰਾਬ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਤਿੰਨੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਪੰਜ ਚਾਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣ-ਕਹਿਣਗੇ ਅਸੀਂ ਇਰਾਨੀ ਹਾਂ। ਚਾਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋਣ, ਗਰੀਬ ਹੋਣ, ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਆਖਣਗੇ ਇਹੀ-"ਅਸੀਂ ਅਮੀਰ ਇਰਾਨੀ ਹਾਂ। ਇਰਾਨ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਅਮੀਰ, ਕਲਾ, ਭਵਨ ਨਿਰਮਾਣ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਅਮੀਰ ਹੈ।" ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸਲਾਮ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਅਸਿਨ ਦੀ ਬਾਲੀਵੁਡ 'ਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਧੀ

ਫ਼ਿਲਮ 'ਗਜ਼ਨੀ' ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਂਗ ਅਸਿਨ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਉਹ ਕੰਮ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਊਥ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਗਜ਼ਨੀ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਲੀਵੁਡ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਆਫਰ ਆਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ-ਜਾਉਣਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਫੋਟੋ ਸੈਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਫਿਲਮ 'ਲੰਦਨ ਡ੍ਰੀਮਸ' ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਦੂਜੀਆਂ ਕਈ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। 'ਲੰਦਨ ਡ੍ਰੀਮਸ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਫਿਲਮਾਂ ਸਾਈਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰੋ, ਜਲਦ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਨਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸਿਨ

ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਤੁਹਾਡੀ ਭਾਰਤ ਬਾਲਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਦੀ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ '19 ਸਟੈਪਸ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ? ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਮੇਰੀ ਪਲਾਨਿੰਗ ਇਕਦਮ ਠੀਕ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗੀ। ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਾਂਗੀ। ਸਾਊਥ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਆਪ ਹੀ ਖੁਦ-ਬ-ਖੁਦ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਦਸ਼ਾਵਤਾਰਮ' ਲਈ ਕਮਲ ਸਰ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਾਟ ਨੌਂ ਵਜ ਕੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਲਈ ਮੈਂ 10 ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੇਕਅਪ ਵਗੈਰਾ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਟਾਈਮ ਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਪਾਬੰਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ 'ਗਜਨੀ' ਵਾਂਗ '19 ਸਟੈਪਸ' ਨੂੰ ਵੀ ਐਕਸ਼ਨ ਫਿਲਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਇਸ ਵਿਚ 'ਗਜਨੀ' ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਐਕਸ਼ਨ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਇਕਦਮ ਅਨੋਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਫਿਲਮ ਕੇਰਲ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਕਲਾਰੀਪੱਥਯਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਇਸ ਆਰਟ ਦੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਫੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋਣਗੇ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਹੀਰੋ ਕਮਲ ਸਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਦਾ ਮਾਹਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਰਟ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਕਮਲ ਸਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਆਰਟ ਦੇ ਚੰਗੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹਨ। '19 ਸਟੈਪਸ' ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਸਿਰਫ ਇਨਾ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤਾਮਿਲ, ਜਪਾਨੀ ਅਤੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕੇਰਲ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਮਲ ਸਰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚ ਜਪਾਨ ਦੇ ਸਟਾਰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਰੋਲ ਕਰਨਗੇ। ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਬਾਉਂਡ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਉਥੇ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗੁਪਤ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਅਕਸ਼ੇ ਨਾਲ 'ਦੇ ਦਨਾਦਨ' ਵਿਚ ਉਸ (ਅਸਿਨ) ਦੀ ਥਾਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੂੰ ਲਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਅਸਿਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਪੜੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਆਫਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ 'ਦੇ ਦਨਾਦਨ' ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਿਯਨ ਨਾਲ ਸਾਊਥ ਦੀ ਫਿਲਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹਾਂ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਰੂਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 'ਲੰਡਨ ਡ੍ਰੀਮਸ' ਦੇ ਹੀਰੋ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਇਸੇ ਫਿਲਮ ਦੇ ਸੈਟ 'ਤੇ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਏਨਾ ਰੰਗਲਾ ਸੁਭਾਅ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਯੂਨਿਟ ਦੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦਾ ਉਹ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਿਆਲ ਰਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਨੇਚਰ ਦੇ ਚਲਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਅਫੇਅਰ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਬਹੁਤ ਹੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਿੰਗਲ ਹੀ ਹਾਂ। ਕਲ ਜੇਕਰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਨ ਦੇਵਾਂਗੀ। ਖੁਦ ਹੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂਗੀ। ਇਹ ਆਖਣ 'ਤੇ ਕਿ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਨ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਦੋਸਤ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸਾਊਥ ਤੋਂ ਆਈਆਂ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖ਼ਾਰਿਜ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਡਲਿੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਦੀਆਂ ਹਾਂ। ਇਧਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਹਾਲਚਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਾਂ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਿ ਦੀਪਿਕਾ ਵਾਂਗ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪਾਪਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹੋ?'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਪਾਪਾ ਦੀ ਬੇਟੀ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਚਾਹੇ ਹੀ ਖਟਕੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਫਿਲਮੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸਿਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੁਦਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੈਂ ਹਰਿਆਲੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਾਜ ਕੇਰਲ ਤੋਂ ਆਈ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਆਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਖ਼ਿਆਲ ਉਭਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਾਂਗੇ, ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਨੀ ਹੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਬਣਦੀ ਚਲੀ ਜਾਵੇਗੀ।

'ਮੁੰਡੇ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ' ਵਿਚ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਦੀ ਕਾਮੇਡੀ ਦਾ ਜਲਵਾ

ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 90ਵਿਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦਾ ਜਦੋਂ ਜੌਨੀ ਲੀਵਰ ਹਰ ਤੀਜੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੇ ਅਸੀਂ 'ਏ' ਗ੍ਰੇਡ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੈਕਿੰਡ ਹੀਰੋ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਵਜੋਂ ਲੀਡ ਰੋਲ ਵੀ ਨਿਭਾਇਆ ਤੇ ਫੇਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਘਟਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਖੁਦ ਵੀ ਚੁਣਵੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ 'ਮੁੰਡੇ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ' 'ਚ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਨੇ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜੌਨੀ ਲੀਵਰ ਦੀ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਿੰਮੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੇ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਹਾਸਿਆਂ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਵੇਖਣਯੋਗ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਵਿਚ।

ਘੁੱਗੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨਮੇ ਵਿਚ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ 'ਮੁੰਡੇ ਯੂ. ਕੇ. ਦੇ' ਸਰਬਉੱਤਮ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਲੰਡਨੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਸਿਆਂ ਭਰਪੂਰ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਸਿਖਰ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਂਝ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਲਈ ਵੀ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਵਾਰੀ 'ਏਕ, ਦਾ ਪਾਵਰ ਆਫ ਵਨ' ਵਿਚ ਬੌਬੀ ਦਿਓਲ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ', 'ਰੇਸ' ਅਤੇ 'ਨਮਸਤੇ ਲੰਡਨ' ਵਿਚ ਵੀ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਹੈ ਕਾਜੋਲ

ਭਾਵੇਂ ਕਾਜੋਲ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰਕੇ ਘਰ ਵਸਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਂ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵੈਲਿਊ ਕਾਇਮ ਹੈ।

ਅੱਜ ਵੀ ਕਾਜੋਲ ਕੋਲ ਟੌਪ ਬ੍ਰਾਂਡਸ ਦੇ ਵਿਗਿਆਪਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਵੀਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀ ਜਿੰਨਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਹੀ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗਿਆਪਨਾਂ ਲਈ ਇਕ ਤੋਂ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਕੋਲ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਜੋਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਦਰਸ਼ਕਾਂ 'ਤੇ ਛਾਈਆਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀਪਿਕਾ ਪਾਦੂਕੋਨ, ਅਸਿਨ ਅਤੇ ਜੇਨੇਲੀਆ ਵਰਗੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਅਭਿਨੇਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਗਿਆਪਨ ਲਈ 1.3 ਤੋਂ ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਗਿਆਪਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੱਕੜ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਜੋਲ ਦੀਆਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਫਲ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਗਿਆਪਨਦਾਤਾ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫ਼ਿਲਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਤਾਂ ਵੀ ਦਰਸ਼ਕ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੇ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੋਨਾਲੀ ਬੇਂਦਰੇ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਕਪੂਰ ਵਰਗੀਆਂ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਅੱਗੇ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 80 ਲੱਖ ਅਤੇ 90 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮੀਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਜਲਦੀ ਹੀ ਕਰਵਾਏਗੀ ਕੰਨਵ ਪੁਰੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ

ਅਮੀਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਬਾਲੀਵੁਡ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੀਰੋਇਨਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਿਕਰਮ ਭੱਟ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮੀਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਬੁਆਏਫ੍ਰੈਂਡ ਕੰਨਵ ਪੁਰੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਜਦ ਕੰਨਵ ਲੰਦਨ ਵਿਚ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਇਧਰ ਅਮੀਸ਼ਾ ਨੇ ਪੂਰਾ ਇਕ ਦਿਨ ਕੰਨਵ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ। ਸਿਰਫ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ ਉਹ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਧੀਵਿਨਾਇਕ ਮੰਦਰ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਹਾਜੀ ਅਲੀ ਦਰਗਾਹ ਵੀ ਗਈ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਮੀਸ਼ਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਕ ਸਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਰੱਖੀ। ਅਮੀਸ਼ਾ-ਕੰਨਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹਨ। ਜਦ ਅਮੀਸ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਗੁਜਾਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੰਨਵ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਉਂਦਾਂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਮੀਸ਼ਾ ਦੀ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਖਾਸ ਕਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਹੁਣ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੋਈ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮ ਦੇਣ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਖਤੌਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਕੰਨਵ ਲਈ ਨਵਾਂ ਆਸ਼ਿਆਨਾ ਬਣਾਏ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜੇਕਰ ਕੰਨਵ-ਅਮੀਸ਼ਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਦੋਂ ਵਧ ਚਾਕਲੇਟ ਖਾਣ ਦੀ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹੈ ਏਂਜਲੀਨਾ ਜੌਲੀ

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟਾਰ ਏਂਜਲੀਨਾ ਜੌਲੀ ਦੀ ਚਾਕਲੇਟ ਲਈ ਦੀਵਾਨਗੀ ਹੁਣ ਜਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਾਕਲੇਟ ਖਾਣ ਨਾਲ ਉਹ ਕੋਈ ਮੋਟੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਲੱਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੌਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਦੁਬਲੇ-ਪਤਲੇ ਸ਼ਰੀਰ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। 'ਅੰਡਰਵੇਟ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜੌਲੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਮੋਨ ਵੇਸਟ ਦੀ ਬਰਥ-ਡੇ-ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਚਾਕਲੇਟ ਦਾ ਸਵਾਦ ਲੈਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਸਿਮੋਨ ਜੌਲੀ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਸਾਲਟ' ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਨ।

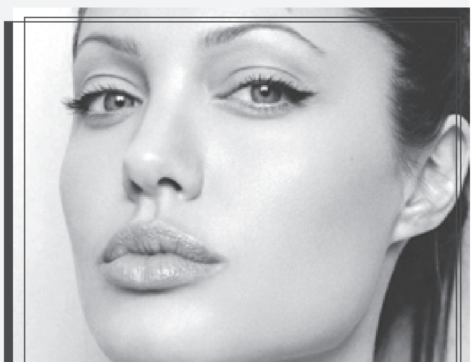

ਜੌਲੀ ਨੇ ਕਾਨਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਬ੍ਰੈਡ ਪਿਟ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬ੍ਰੇਕ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ੂਟਿੰਗ 'ਤੇ ਮੁੜ ਆਈ ਹੈ। ਜੌਲੀ 'ਸਾਲਟ' ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੀ ਇਕ ਜਾਸੂਸੀ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਵਿਚ ਰੁਝੀ ਹੈ। ਪਿਟ ਅਤੇ ਜੌਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ 6 ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਲਾਂਗ ਆਈਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕੈਟਰੀਨਾ ਅਤੇ ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਮ ਵਿਚਾਲੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਵਧੀਆਂ !

ਨਿਊਯਾਰਕ ਵਿਚ ਇਕ ਫ਼ਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਮ ਦੂਰ ਦੂਰ ਰਹੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੈਟ ਨੇ ਸੱਲੂ ਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਹਾਫ਼ਿਜ਼ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਕਾਫੀ ਵਧ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਹੁਣ ਕੈਟ ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਮ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਫਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਕੈਟਰੀਨਾ ਤੇ ਜਾਨ ਨੇ ਇਕ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਫੀ ਘੁਲੇ ਮਿਲੇ ਦਿਸੇ।

ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਗਰਲ ਫਰੈਂਡ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਨਵੀਂ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਖ਼ੂਬ ਚਰਚੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਫੋਕੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫ਼ਿਲਮ ਰਿਲੀਜ਼ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਪਰ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਅਟੱਲ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸਬੂਤ ਹਨ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਅਤੇ ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਮ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਹਨ, ਉਂਝ ਵੀ ਸਲਮਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਰੱਖਣੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹੀ ਚੀਜ਼ ਕੈਟ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਕਰੀਬੀ ਸੂਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਲਮਾਨ ਨੇ ਕੈਟ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਬਿੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਨੇ ਜਾਨ ਅਬਰਾਹਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਫੋਨ ਤੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਨ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਫੋਨ ਕਾਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸੂਤਰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਦੀ ਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਮਜਬੂਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਫ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗਰਲਫ੍ਰੈਂਡ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਅਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਉਤੇ ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans Under One Roof

ਦੇ ਮਾਲਕ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ, ਸੁਖਵੀਰ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਟੀਮ ਵਲੋਂ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਦਿਤੇ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੁਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ

Let us start looking for homes. Foreclosures, bank owned and other good deals are waiting for you. Now is time to act when sellers are motivated and aware of market situations. We start seeing multiple offer situations on all under market homes. Act now before its too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.

Just Sold!

4169 Colby St. Fremont CA 94538				4663 Mildred Dr Fremont CA 94536
27106 Saint Francis Ave Hayward CA 94544	164 Harvard Dr Vallejo CA 94589	4900 Rochelle Comm Fremont CA 94536	1222 Montgomery ln Tracy CA 95377	2174 Decoto Dr Union City CA 94587
4604 Rochelle Dr. Union City CA 94587	1939 Navy Pl San Jose CA 95133	3155 Antonio Loop Tracy CA 95377	1715 Reyes Ln Tracy CA 95376	6403 Marguerite Dr Newark CA 94560
27476 Coronado Way Hayward CA 94545	1430 Chilco St. Menlo Park CA 94025	4561 Niland St. Union City CA 94587	2434 Elkins Way San Jose CA 95121	And many many more...

Refinance Now

30 Yr Fixed Rates Are Getting Better!!!
Refinance Now At Low Cost
Call Sukhi Gill @ 510-207-9067

Mortgage credit certificate funds are available in Alameda county for first time buyers for detail call Sukhi Gill @510-207-9067

Golden Star Realty and Loans is participating lender for MCC Program for Alameda and Santa Clara county

ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਤਪਰ
ਸੁਖਵੀਰ ਅਤੇ ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ

Selling new and old Homes from San Jose to Sacramento

Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539
510-440-9292

Cell: 510-304-9292
Cell:408-666-8279

Jaswinder Gill M.Sc(PAU)
CA DRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

*2004 to 2006
Award Winner
Top 1% Listing Realtor
in Bay Area

Sacramento Office:
8695 Territorial Way,
Elk Grove CA 95624
Tel:- 916-612-5773
Fax:- 916-393-2586

E-mail: jassi@jassigill.com or
Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Sam Chahal
916-612-5773

Jaspreet Kaur
408-832-5759

Kamaljit Sidhu
510-541-2250

Rakesh Pabla
408-531-5464

Real Estate and Loans
Under One Roof

Call: Sam Chahal Tel: 916-612-5773

Sam (Sohanpreet)Chahal, MBA
CA Lic. 01504071
Realtor/Notary Public
e-mail:sam@jassigill.com

Multi-Million Dollars Producer-2007-08

Reo-Bankowned Properties

Serving from Bay Area to Sacramento

For Buying and Selling Residential, Commercial property and for Loans in Sacramento area

We Help You Buy/Sell Business & Homes

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਲਈ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ

Call Master of Winners in Multiple Offers

ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਡਾਲਰ ਟੈਕਸ ਕਰੈਡਿਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ।

We can help you get a loan with as little as 3.5% down.

Interest rates are historic low and to get your dream home or investment property.

Golden State Realty

Sacramento Office: 8695 Territorial Way, Elk Grove CA 95624
Tel:916-612-5773 Fax:916-689-5707